

Program Ochrony Przyrody

RDLP
w Katowicach

**Plan urządzenia lasu
dla Nadleśnictwa Katowice**
na okres 1.01.2010 – 31.12.2019

**REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH
W KATOWICACH**

PROJEKT PLANU URZĄDZENIA LASU

dla NADLEŚNICTWA KATOWICE

**OBREBY: IMIELIN
MURCKI
PANEWNIK**

**na okres gospodarczy
od 1 stycznia 2010r. do 31 grudnia 2019r.**

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

**Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej
Oddział w Krakowie**

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Krakowie ul. Senatorska 15, 30-106 Kraków
tel. (12) 421 95 42, faks (12) 421 66 94 sekretariat@krakow.bulgl.pl www.krakow.bulgl.pl NIP: 525-
000-78-85

SPIS TREŚCI

WSTĘP.	9
A. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA.	11
1. Położenie.	11
2. Klimat.	17
3. Wody, tereny źródłiskowe, mała retencja.	21
4. Gleby.	26
5. Struktura użytkowania ziemi w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa.	29
6. Ilość i rozmiar kompleksów leśnych.	33
7. Funkcje lasów.	34
8. Wybrane zagadnienia z zakresu turystyki i rekreacji.	38
B. FORMY OCHRONY PRZYRODY.	45
1. Rezerваты przyrody.	46
2. Zespoły przyrodniczo- krajobrazowe.	63
a) Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe - istniejące	63
b) Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – projektowane.	68
3. Pomniki przyrody.	69
a). Pomniki przyrody istniejące	69
b) Pomniki przyrody - projektowane	70
4. Użytki ekologiczne.	71
5. Ochrona gatunkowa.	72
a) Flora, gatunki prawnie chronione.	73
b) Fauna, gatunki prawnie chronione.	84
6. Siedliska naturalne - dane z inwentaryzacji przyrodniczej	91
a) Siedliska leśne	107
b) Siedliska nieleśne	113
7. Gatunki naturalne.	121
C. POZAUSTAWOWE FORMY OCHRONY PRZYRODY.	125
1. Lasy o charakterze zbliżonym do naturalnego.	125
2. Lasy o nadzwyczajnym bogactwie florystycznym i strukturalnym.	126
3. Lasy na siedliskach wilgotnych.	127

4. Bagna, moczary, torfowiska, wrzosowiska wyłączone z zabiegów gospodarczych lub zastępujące na wyłączenie z użytkowania.	132
5. Zagadnienia nasiennictwa i selekcji.	137
a) Drzewostany nasienne gospodarcze.	137
b) Drzewa doborowe.	138
c) Produkcja szkółkarska.	139
6. Miejsca o charakterze historycznym.	139
7. Ostoje zwierząt chronionych.	140
8. „Leśne Pogotowie” przy Nadleśnictwie Katowice w Mikołowie Kamionce.	142
D. WALORY PRZYRODNICZO – LEŚNE.	144
1. Zespoły roślinne, roślinność potencjalna i aktualna.	144
a) Krótka charakterystyka ważniejszych zbiorowisk roślinnych.	144
b) Lista roślin naczyniowych stwierdzonych na terenie nadleśnictwa.	147
c) Lista mszaków występujących na terenie nadleśnictwa.	157
d) Lista porostów występujących na terenie nadleśnictwa.	158
e) Lista grzybów występujących na terenie nadleśnictwa.	158
2. Wykaz chronionych i rzadkich gatunków zwierząt.	159
3. Charakterystyka drzewostanów w aspekcie typologii urządzeniowej.	166
a) Bogactwo gatunkowe i struktura pionowa drzewostanów.	166
b) Pochodzenie.	169
c) Zasoby drzewne.	170
d) Drzewostany 100 – letnie i starsze.	175
e) Siedliskowe typy lasu.	180
f) Zgodność składu gatunkowego drzewostanów z warunkami siedliskowymi.	191
g) Typy siedliskowe lasu a zespoły roślinne.	198
4. Formy degeneracji ekosystemu leśnego.	200
a) Aktualny stan siedliska.	200
b) Borowacenie.	202
c) Monotypizacja - ujednolicenie gatunkowe lub wiekowe.	203
d) Neofityzacja.	203
E. ZAGROŻENIA I FORMY DEGRADACJI EKOSYSTEMÓW LEŚNYCH.	210
1. Ocena stanu zdrowotnego lasów nadleśnictwa.	210
2. ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA.	212
a) Emisja zanieczyszczeń powietrza.	212
b) Odpady przemysłowe	215
c) Ścieki przemysłowe	216
d) Szkody górnicze	216
3. Zagrożenia biotyczne.	218
a) Pierwotne szkodniki owadzie.	218
b) Szkodniki wtórne.	221
c) Patogeniczne grzyby.	221
d) Szkody ze strony zwierzyny łownej.	222
4. Zagrożenia abiotyczne.	224

a) Wpływ czynników atmosferycznych.	224
b) Pożary.	226
5. Czynniki antropogeniczne.	228
F. WYTYCZNE DO ORGANIZACJI GOSPODARSTWA LEŚNEGO, REGULACJI UŻYTKOWANIA ORAZ WYKONYWANIA PRAC LEŚNYCH.	229
G. PLAN DZIAŁAŃ Z ZAKRESU OCHRONY PRZYRODY.	233
1. Kształtowanie stosunków wodnych.	233
2. Kształtowanie granicy polno-leśnej.	234
3. Kształtowanie strefy ekotonowej.	235
4. Ochrona bioróżnorodności.	237
5. Rozwój rekreacji i turystyki.	239
6. Edukacja ekologiczna.	239
WYKAZ MAP.	243
1. Mapa walorów przyrodniczych.	243
2. Mapa zagrożeń przyrody i działań w zakresie ochrony przyrody i poprawy stanu lasu.	243
LITERATURA.	244
KRONIKA	250

Wstęp.

Gospodarka leśna opiera się na produkcji biologicznej, wykorzystującej naturalne siły przyrody i właściwości środowiska leśnego - warunki glebowe, klimatyczne, rzeźbę terenu kształtujące zarówno skład i strukturę drzewostanu, jak i skład, strukturę i funkcjonowanie całego ekosystemu leśnego. Wynika stąd istotna rola lasów i gospodarki leśnej dla ochrony przyrody - zarówno dla ochrony flory i fauny, jak i potencjału produkcyjnego gleb, rzeźby terenu i krajobrazu.

Eksploatacyjny stosunek człowieka do lasów przejawiający się rabunkowym i bezplanowym wycinaniem drzew do celów przemysłowych, gospodarczych i dla uzyskania powierzchni pod osadnictwo i rolnictwo przyczynił się do szybkiego zmniejszania się powierzchni leśnej na całym świecie (również w Polsce). Pierwszą odpowiedzią na ten stan rzeczy była idea lasu normalnego i gospodarka zrębowa wprowadzona pod koniec XVIII wieku przez leśników europejskich. Dzięki temu osiągnięto stały wzrost zasobów drzewnych przy równoczesnym wzroście pozyskania drewna. W wyniku wieloletnich obserwacji zauważono szereg niekorzystnych zjawisk towarzyszących tej gospodarce takich jak: pogorszenie stanu zdrowotnego lasów i zanik jego pierwotnego bogactwa przyrodniczego. Nadrzednym celem stało się, zatem zachowanie lasów i ich korzystnego wpływu na środowisko, a uwagę skierowano na pozaprodukcyjne funkcje lasów: środowiskotwórcze (wodochronne, glebochronne, klimatyczne) i społeczne (rekreacyjne, estetyczne). Tendencje te znalazły wyraz w licznych dokumentach międzynarodowych, a szczególnie w Zasadach Leśnych przyjętych przez UNCED na "Szczycie Ziemi" w Rio de Janeiro w 1992 r. (ratyfikowano je w 1994 r.). Uchwalono wówczas następujące dokumenty:

- Konwencję w sprawie zmian klimatu i emisji gazów cieplarnianych
- Agendę 21 – katalog celów ochrony do realizacji w XXI w.
- Konwencję o zachowaniu różnorodności biologicznej
- Deklarację o kierunkach rozwoju, ochrony i użytkowania lasów
- Kartę Ziemi

Ostatnia Konferencja Stron Konwencji w sprawie Zmian Klimatu. (COP) odbyła się na początku grudnia 2008r w Poznaniu.

Lasom i leśnictwu europejskiemu poświęcono konferencje w Strasburgu (1990), Helsinkach (1993) i Lizbonie (1998) gdzie deklaracje ministrów leśnictwa wyraziły wolę zastosowania nowoczesnej koncepcji trwałego rozwoju lasów i leśnictwa wg zasad:

- zachowania i wzmacniania udziału lasów w globalnym bilansie węgla
- utrzymania zdrowia i żywotności ekosystemów leśnych
- utrzymania produkcyjnej zasobności lasów
- zachowania biologicznej różnorodności lasów
- ochrony zasobów glebowych i wodnych w lasach
- utrzymania i wzmocnienia długofalowych i wielostronnych korzyści społecznych płynących z lasów.

Międzynarodowe zobowiązania Polski na rzecz ochrony środowiska spowodowały opracowanie i przyjęcie „Polityki Ekologicznej Państwa” w 1990 r., i uchwalenie przez Sejm RP w 1991 r. fundamentalnych dla ochrony przyrody ustaw: Ustawy o lasach, Ustawy o Ochronie Przyrody. W 2001 r. uchwalono ustawę: Prawo ochrony środowiska. W roku 1997 Rada Ministrów zatwierdziła dokument pt. Polityka Leśna Państwa.

Ustawa o lasach w art. 18 p. 2a (zmiana D.U.97.54.349), do planów urządzenia lasu, wprowadziła w sposób obligatoryjny program ochrony przyrody, definiując go jako: *część planu urządzenia lasu zawierającą kompleksowy opis stanu przyrody, zadania z zakresu jej*

ochrony i metody ich realizacji, obejmującą zasięg terytorialny nadleśnictwa (art.6 p.11).

Obowiązującą obecnie ustawą w tym zakresie jest „Ustawa o ochronie przyrody” uchwalona 16 kwietnia 2004 roku.

Celem wytycznych powyższej ustawy jest dalsze doskonalenie podstawowych zasad uznanych za najważniejsze w polskim prawie leśnym a mianowicie:

- ✓ trwałości lasów i ciągłości wykorzystania ich wielostronnych funkcji
- ✓ powiększania zasobów leśnych i wzmacniania ich korzystnego wpływu na warunki życia człowieka i funkcjonowanie całości przyrody
- ✓ powszechnej ochrony lasów.

Pilotowana przez Departament Leśnictwa MOŚZNiL idea “Programów ochrony przyrody w nadleśnictwie” dotyczy obecnie wyłącznie lasów będących własnością Skarbu Państwa znajdujących się w zasięgu terytorialnym poszczególnych Nadleśnictw.

Niniejszy program ochrony przyrody sporządzono w oparciu o Instrukcję sporządzania programów ochrony przyrody. Program ma na celu:

- zobrazowanie bogactwa przyrodniczego lasów,
- przedstawienie walorów przyrodniczych i zagrożeń lasów,
- doskonalenie gospodarki leśnej i sposobów sprawowania ochrony przyrody, w tym doskonalenie prac hodowlano – urządzeniowych, ze szczególnym uwzględnieniem wyników prac glebowo – siedliskowych;
- prezentacja obiektu na tle regionu i kraju,
- ustalenie hierarchii grup funkcji poszczególnych kompleksów leśnych,
- wskazanie nowych przedmiotów ochrony oraz określenie celów i metod ochrony,
- uświadomienie wszystkim grupom społeczeństwa obecnych i potencjalnych zagrożeń lasów i środowiska przyrodniczego.

Czwarta rewizja planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Katowice została wykonana przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Krakowie na podstawie umowy nr ZI/ZZ-2715-1/2/08z dnia 20 października 2008 roku, zawartej pomiędzy wykonawcą a Regionalną Dyrekcją Lasów Państwowych w Katowicach.

Niniejszy program aktualizowano według zaleceń Komisji Programu Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Katowice zgodnie z “Instrukcją sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie” (MOŚZNiL Departament Leśnictwa. Warszawa 1996 r). “Program...” stanowić będzie odrębne opracowanie z okresem obowiązywania jak Plan urządzenia gospodarstwa leśnego dla Nadleśnictwa Katowice tj. od 1. 01. 2010 r. do 31. 12. 2019 r.

A. Ogólna charakterystyka nadleśnictwa.

1. Położenie.

Nadleśnictwo Katowice należy do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach i składa się z trzech obrębów leśnych: Katowice, Murcki i Panewnik.

Powierzchnia ogólna gruntów Nadleśnictwa wynosi 14457,27 ha.

Powierzchnia zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Katowice wynosi ok. 644 km².

Obszar Nadleśnictwa położony jest w województwie śląskim, w powiatach: gliwickim, mikołowskim, bieruńsko-lędzińskim. Nadleśnictwo swym zasięgiem obejmuje 17 gmin, w tym 11 miast:

- miasta: Chorzów, Gliwice, Katowice, Mysłowice, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Tychy, Zabrze, Imielin, Mikołów, Łędziny,
gminy: Bieruń, Chełm Śląski, Gierałtowiec.

W gminach m. Czeladź, m. Sosnowiec, m. Świętochłowice brak gruntów w zarządzie Nadleśnictwa.

Siedziba Nadleśnictwa Katowice. Fot. M. Niebrzydowski.

Podział administracyjny Nadleśnictwa na powiaty i gminy

<i>Województwo, powiat, gmina</i>	<i>Powierzchnia- ha</i>		
	<i>Ogółem bez współwłasności</i>	<i>Współwłasności</i>	<i>Razem ze współwłasnościami</i>
24 Śląskie	14456,9226		14456,9226
24-05-032 Gierałtów	83,7437		83,7437
Razem: 24-08-021 Mikołów	1294,5668	0,2530	1294,8198
24-14-011 Bieruń	119,3248		119,3248
24-14-021 Imielin	288,4174		288,4174
24-14-031 Łędziny	410,0706		410,0706
24-14-052 Chelm Śląski	37,9446		37,9446
24-63-011 m. Chorzów	235,4714		235,4714
24-66-011 m. Gliwice	3,4138		3,4138
24-69-011 m. Katowice	6918,2151	0,6009	6918,8160
24-70-011 m. Mysłowice	1745,1346		1745,1346
24-72-011 m. Ruda Śląska	1604,9197		1604,9197
24-74-011 m. Siemianowice Śląskie	37,8800		37,8800
24-77-011 m. Tychy	1248,2967		1248,2967
24-78-011 m. Zabrze	429,1730		429,1730
Ogółem Nadleśnictwo	14456,0687	0,8539	14456,9226

Siedziba Nadleśnictwa Katowice. Fot. M. Niebrzydowski.

Współrzędne geograficzne skrajnie wysuniętych punktów w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa wynoszą:

punkt północny:	19° 03' 13" 50° 20' 59"	długości wschodniej szerokości północnej
punkt wschodni:	19° 15' 19" 50° 08' 18"	długości wschodniej szerokości północnej
punkt południowy:	19° 12' 27" 50° 03' 47"	długości wschodniej szerokości północnej
punkt zachodni:	18° 43' 39" 50° 17' 11"	długości wschodniej szerokości północnej

Położenie wysokościowe terenów w zasięgu Nadleśnictwa.

Teren Nadleśnictwa ma charakter płaskowyżu z niewielkimi wzniesieniami.

Wysokość bezwzględna najniższego punktu wynosi ok. 239 m n.p.m. Jest on położony w dolinie Kłodnicy, w okolicach Rudy Śląskiej.

Wysokość bezwzględna najwyższego punktu "Wzgórze Wandy" wynosi 352m n.p.m., położony jest on w oddz. 84 obrębu Murcki.

Położenie przyrodniczo-leśne.

Przynależność do krainy, dzielnic przyrodniczo-leśnej i mezoregionów.

Według „Regionalizacji przyrodniczo-leśnej opartej na podstawach ekologiczno-fizjograficznych” obowiązującej w LP, obszar Nadleśnictwa położony jest w dwóch krainach: V Krainie Śląskiej, 6 - Dzielnic Kędzierzyńsko-Rybnickiej, b- mezoregionu Lasów Raciborskich,

VI Krainie Małopolskiej, 7 - Dzielnic Wyżyny i Pogórza Śląskiego, a - mezoregionu Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego.

Obszar Nadleśnictwa znajduje się w zasięgu naturalnego występowania podstawowych rodzimych gatunków lasotwórczych : sosny, świerka, jodły, dęba, buka i brzozy z tym, że w ostatnim pięćdziesięcioleciu obserwuje się ustępowanie świerka i niemal całkowity zanik jodły. Procesy te przypisuje się wysokiemu skażeniu przez emisje przemysłowe powietrza, gleby i wody oraz dużej wrażliwości tych gatunków na zanieczyszczenia przemysłowe.

Położenie fizjograficzne

J. Kondracki (1998) przyjął system regionalizacji fizycznogeograficznej w układzie dziesiętnym w nawiązaniu do uniwersalnej klasyfikacji dziesiętnej Międzynarodowej Federacji Dokumentacyjnej (FID). Pierwsza cyfra w tym systemie oznacza strefę fizyczno geograficzną, druga - prowincję, trzecia - podprowincję, czwarta (po kropce) - makroregion, piąta - mezoregion, szósta - mikroregion. Według tej klasyfikacji teren Nadleśnictwa Katowice należy do następujących jednostek (w oznaczeniach pominięto wstępny symbol 1-924, oznaczający fizyczno geograficzną regionalizację Europy):.

Położenie lasów Nadleśnictwa Katowice wg regionalizacji fizjograficznej Kondrackiego (Geografia regionalna Polski 1998).

Obszar	Europa zachodnia	
Podobszar	Pozaałpejska Europa Zachodnia	
Prowincja	Wyżyny Polskie	
Podprowincja	Wyżyna Śląsko-Krakowska (341)	
Makroregion	Wyżyna Śląska (341.1)	
Mezoregion	Wyżyna Katowicka (341.13)	Pagóry Jaworznickie (341.14)
Obręb Imielin	2-69,73 1388,75 ha	72, 74-169 1931,48 ha
Obręb Mureki	4-174,189, 252-260 4466,90 ha	175-188, 190-251 2026,40 ha
Obręb Panewnik	Całość - 4643,74 ha	-
Razem	10499,39 ha	3957,88 ha
Ogółem	14 457,27 ha	

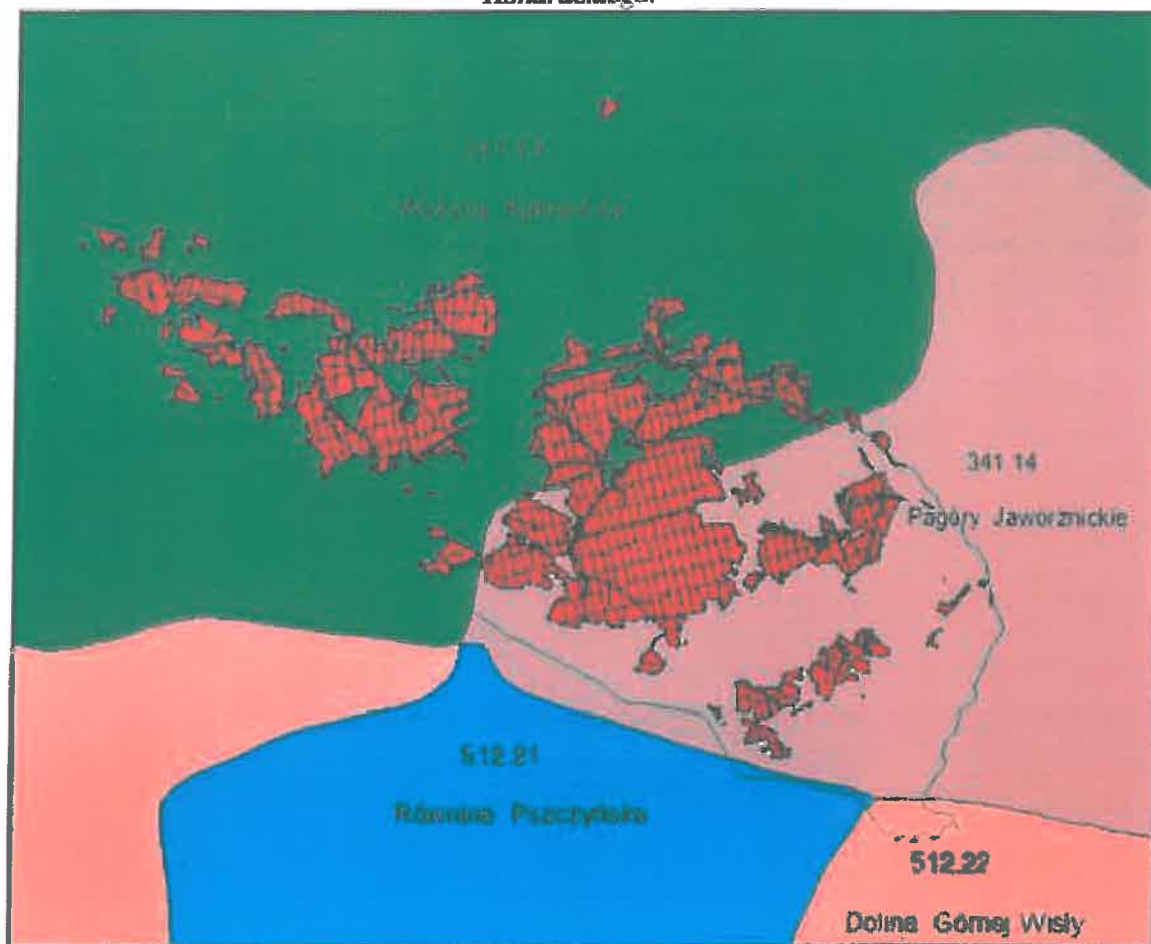
Zasięg terytorialny Nadleśnictwa obejmuje również mezoregiony: Równiny Pszczyńskiej (512.21), oraz Doliny Górnej Wisły (512.22), przy czym w obszarze tym nie występują kompleksy leśne Lasów Państwowych.

Wyżyna Katowicka (341.13) wyżyna zajmująca centralną część Wyżyny Śląskiej. Od północy i północnego wschodu graniczy z Garbem Tarnogórskim, od południowego wschodu z Pagórami Jaworznickimi, od południowego zachodu z Płaskowyżem Rybnickim i od zachodu z Raciborską. Zbudowana jest z węglonośnych skał karbońskich, na których zalegają dolomity i wapienie środkowego triasu. Na niej jest prowadzone intensywne wydobywanie węgla kamiennego. Region jest silnie uprzemysłowiony, leży w obszarze Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. Pod względem historycznym większa część Wyżyny Katowickiej należy do Górnego Śląska a fragmenty wschodnie do Małopolski.

Pagóry Jaworznickie (341.14) region naturalny znajdujący się w południowej Polsce, południowo-wschodni fragment Wyżyny Śląskiej, dokładniej to tereny miasta Jaworzna i miejscowości położonych w jego okolicach. Łączna powierzchnia regionu 513 km². Od otaczających go Wyżyn: Olkuskiej, Katowickiej i Garbu Tarnogórskiego, Pagóry Jaworznickie różnią się mniej zwartymi formami rzeźby terenu. Od południowego wschodu graniczą z Rowem Krzeszowickim i Garbem Tenczyńskim a od południa z Kotliną Oświęcimską. Budujące region dolomity triasowe nie tworzą tu doskonale ciągłej i zwartej powierzchni, lecz izolowane pagóry porozdzielane różnorodnym systemem obniżień. W obniżeniach tych osadziły się, w pokładach o znacznej miąższości, piaski lodowcowe i rzeczne, dlatego można na tych terenach budować kopalnie piasku. Najwyższym szczytem regionu jest góra

Grodzisko mierząca 346 m n.p.m. W jednym z obniżeń, o powierzchni ok. 32 km², największy w Polsce obszar występowania piasków lotnych - Pustynia Błędowska. Z budujących podłoże skał wieku karbońskiego wydobywa się cynk, ołów oraz węgiel kamienny. Pod względem historycznym większa część Pagórów Jaworznickich należy do Małopolski a fragmenty zachodnie do Górnego Śląska.

Położenie według regionalizacji fizyczno geograficznej Kondrackiego.

2. Klimat.

Położenie zasięgu działania nadleśnictwa na tle rejonizacji klimatycznej kraju.

Według regionalizacji ekoklimatycznej stosowanej w Lasach Państwowych, dokonanej na podstawie występowania klimatycznych i regionalnych odmian potencjalnej roślinności naturalnej oraz makrorzeźby terenu, Nadleśnictwo Katowice należy do strefy ekoklimatycznej D – środkowopolskiej, makroregionu 4 – Wyżyny Małopolskiej.

Według regionalizacji klimatycznej E. Romera, dokonanej na podstawie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych, całość obszaru Nadleśnictwa Katowice znajduje się w zasięgu klimatu Wyżyn Środkowych (region D1), charakteryzującego się umiarkowanymi czynnikami klimatycznymi.

Podstawą regionalizacji R. Gumińskiego, nawiązującej do potrzeb rolnictwa są: zmienność temperatur powietrza z uwzględnieniem wartości skrajnych, wskaźniki dotyczące ilości i rozkładu opadów, wskaźniki określające stopień wilgotności gleby i nasłonecznienie, oraz długość okresu wegetacyjnego i dane fenologiczne. Na tej podstawie autor dzieli Polskę na 21 dzielnic. Całe Nadleśnictwo Katowice położone jest w dzielnicy częstochowsko-kieleckiej.

Charakterystyka klimatu omawianego obszaru

Klimat tego obszaru charakteryzuje się typowymi cechami klimatu przejściowego między wpływami klimatu kontynentalnego i klimatu oceanicznego. Przeważają wilgotne masy powietrza polarno-morskiego z nad północnego Atlantyku o częstotliwości występowania w ciągu roku ok. 65%. Powietrze oceaniczne powoduje występowanie łagodnych i krótkich zim, przynosi duże zachmurzenie oraz opady deszczu i śniegu, a także częste odwilże. Latem powietrze polarno-morskie powoduje ochłodzenie oraz wzrost zachmurzenia połączony z opadami.

Powietrze polarno-kontynentalne stanowi na terenie Nadleśnictwa Katowice około 20% całkowitego rocznego i napływa głównie w październiku, marcu i styczniu formując zimą pogodę mroźną i suchą, a latem gorącą i suchą. Wiosną oraz późnym latem i jesienią masy te sprzyjają występowaniu pogody cieplej i suchej.

Sporadycznie napływają również masy powietrza arktycznego i zwrotnikowego.

Teren Nadleśnictwa Katowice (wg W. Okołowicza, Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa, 1998) znajduje się w zasięgu regionu klimatycznego śląsko-małopolskiego.

Ważniejsze dane dotyczące klimatu krain przedstawiono w tabeli poniżej.

Charakterystyka krain klimatycznych [Geografia regionalna Polski, PWN. W-wa. 1998]

Nr	Temperatura [°C]		Czas trwania		Liczba dni			Opady roczne [mm]
	I	VII	Zimy	Lata	Pogodnych	Pochmurnych	Z szatą śnieżną	
48	-3,0	17,4	93	80	60	120	75	650
35	-2,2	17,9	82	95	55	115	72	650

Dane klimatyczne [Siedliskowe podstawy hodowli lasu, W-wa 2004].

Stacja meteorologiczna – Katowice	1881-1930		1951-1980		1981-1990		1991-1995		1999	
	I	VII	I	VII	I	VII	I	VII	I	VII
Średnie miesięczne temperatury powietrza stycznia i lipca [°C]	-2,1	18,0	-2,8	17,4	-2,0	17,7	-0,1	19,4	-0,5	19,8
Średnie miesięczne sumy opadów stycznia i lipca [°C]	42	94	38	110	39	78	36	70	29	83

Klimat omawianego obszaru charakteryzuje się umiarkowanymi czynnikami klimatycznymi. Średnia roczna temperatura powietrza waha się w granicach 7,5 – 9,0°C.

Zachmurzenie

liczba dni pogodnych ok.60 (stopień zachmurzenia 0-2),
 liczba dni dość pogodnych 75-80 (stopień zachmurzenia 2-5),
 liczba dni z zachmurzeniem konwekcyjnym 25-30 (typowe dla półrocza ciepłego bez chmur warstwowych),
 liczba dni chmurnych 110 - 115 (stopień zachmurzenia 5-8),
 liczba dni pochmurnych ok.115 (stopień zachmurzenia 8-10),
 liczba dni z zachmurzeniem warstwowym 105 (typowe dla półrocza chłodnego bez chmur wysokich).

Opady atmosferyczne i zjawiska towarzyszące

średnia liczba dni z opadami 150-160,
 średnia liczba dni z opadami śnieżnymi 45,
 średnia liczba wypadków gradu na 1000 km² - 16,
 średnia liczba dni z szatą śnieżną 75,
 średnia liczba dni z burzą 22,
 średnie daty występowania najwcześniejszych burz 10 IV,
 udział opadów półrocza letniego (IV-IX) w rocznej sumie opadów 60-65%.

Opady atmosferyczne obok temperatury są jednym z istotniejszych czynników klimatycznych. Wielkość opadów na przestrzeni wielu lat przedstawiają tabele zawarte w tym rozdziale. Średnie roczne opady na omawianym terenie są dość zróżnicowane i wahają się od 620 do 890 mm. Są to wartości średnie w stosunku do innych rejonów Polski i wystarczające dla prawidłowego wzrostu praktycznie wszystkich lasotwórczych gatunków drzew.

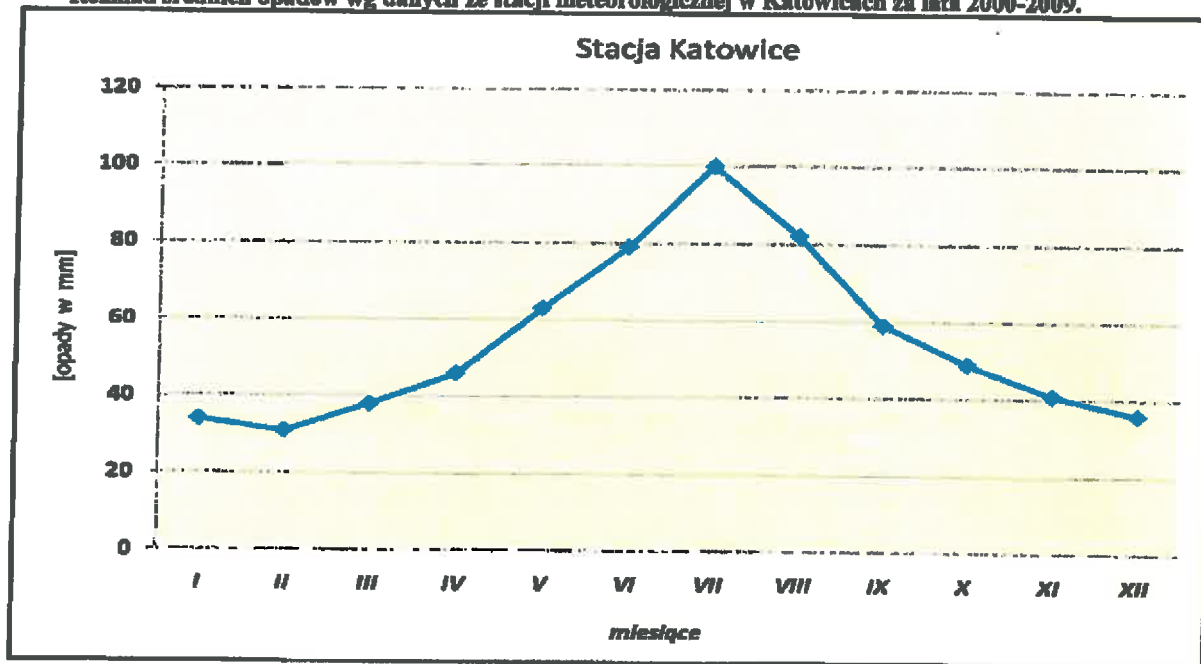
Średnia roczna suma opadów atmosferycznych [Siedliskowe podstawy hodowli lasu. W-wa. 2004].

Stacja meteorolog.	Kraina i dzielnica przyrodniczo leśna	Średnia ilość opadów w [mm] w latach				
		1881-1930	1951-1980	1981-1990	1991-1995	1999
Katowice	VI.7	701	717	669	648	753

Rozkład średnich opadów wg danych ze stacji meteorologicznej w Katowicach za lata 2000-2009.

2009.													
Posterunek	Miesiace												Rok
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Opady (mm)													
Katowice	34	31	38	46	63	79	100	82	59	49	41	36	658

Rozkład średnich opadów wg danych ze stacji meteorologicznej w Katowicach za lata 2000-2009.

Temperatura

Wartość średniej temperatury na terenie nadleśnictwa należy do wyższych w kraju. Wpływa to istotnie m.in. na długość okresu wegetacyjnego. Stosunkowo długi okres wegetacyjny korzystnie wpływa na wzrost i rozwój drzew.

Zaburzenia w przestrzennym rozkładzie temperatur powietrza wprowadza wielki zespół miejsko-przemysłowy aglomeracji katowickiej (Górnosląskiego Okręgu Przemysłowego – GOP-u), który przyczynia się do powstania tzw. „miejskiej wyspy ciepła”. Ze względu na pokrycie terenu znacznymi powierzchniami betonowymi, asfaltowymi, itp. O odmiennych – w stosunku do naturalnych – właściwościach cieplnych, obszar ten wyraźnie się wyróżnia na tle mniej zurbanizowanego otoczenia.

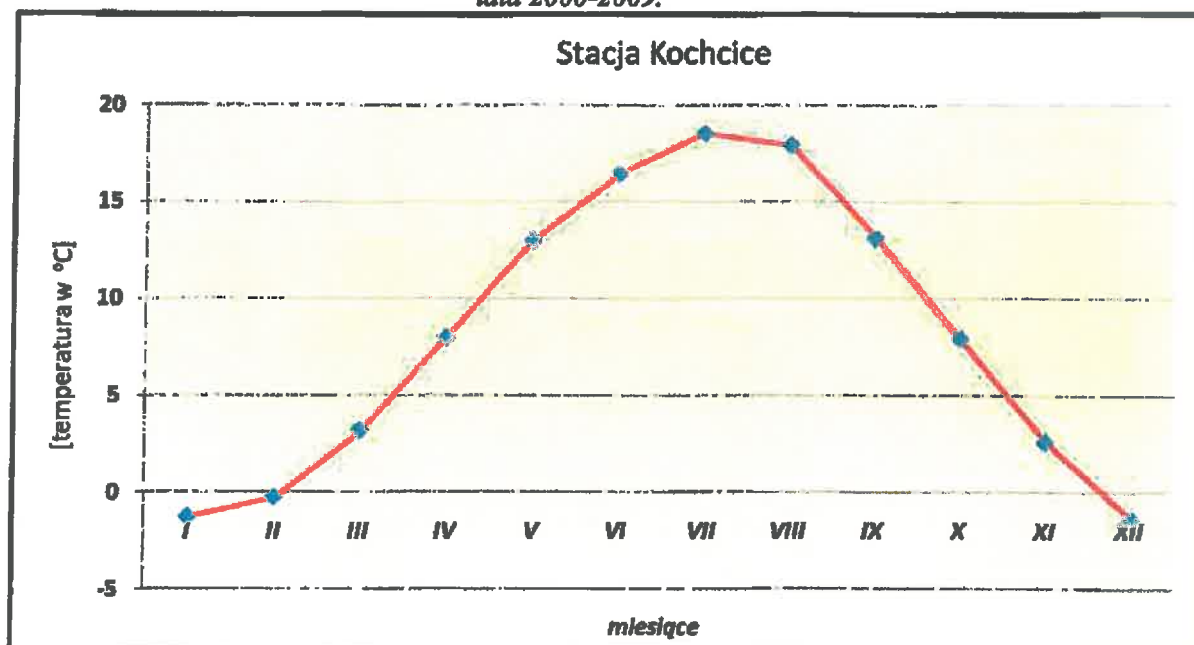
Średnia roczna temperatura powietrza [Siedliskowe podstawy hodowli lasu, W-wa 2004]

Stacja meteorolog.	Kraina dzielnica przyrodniczo leśna	Średnia temperatura [°C] w latach				
		1881- 1930	1951- 1980	1981- 1990	1991-1995	1999
Katowice	VI.7	8,0	7,7	8,3	8,6	9,1
Częstochowa	VI.8	7,6	7,7	8,1	8,4	8,7

Rozkład średnich miesięcznych temperatur wg danych ze stacji meteorologicznej Kochcice za lata 2000-2009.

Pogoda	Miesiace												Średnia za rok
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Temperatura - °C													
Kochcice	-1,3	-0,3	3,2	8	13	16,4	18,5	17,9	13,1	7,9	2,6	-1,4	8,1

Rozkład średnich miesięcznych temperatur wg danych ze stacji meteorologicznej Kochcice za lata 2000-2009.

Termiczne pory roku

Przedwiośnie zaczyna się około 1.III – trwa od 30 do 35 dni. Wiosna zaczyna się około 1-11.IV i trwa około 60 dni. Lato zaczyna się około 1.VI – trwa od 80 do 90 dni. Jesień natomiast następuje około 1.IX i trwa ok. 60 dni. Przedzimie zaczyna się po 1.XI i trwa około 35 dni. Początek zimy przypada pomiędzy 1-11.XII. Zima trwa ok. 90 dni.

Przymrozki

Średnia liczba dni z przymrozkiem w okresie kwiecień-październik na omawianym terenie wynosi 10-15.

Średnie daty pierwszych jesiennych przymrozków: 04 X – 11 X.

Średnie daty ostatnich wiosennych przymrozków: 24 IV – 01 V.

Okres wegetacyjny

Istotnym elementem charakterystyki klimatycznej jest długość okresu wegetacyjnego. Na obszarze nadleśnictwa wielkość ta kształtuje się w granicach 210 – 220 dni. Jego początek zazwyczaj wypada w pierwszej dekadzie marca, a koniec w drugiej dekadzie października.

3. Wody, tereny źródliskowe, mała retencja.

Woda jest czynnikiem, który wywarł znaczny wpływ na warunki siedliskowe Nadleśnictwa, bowiem siedliska wilgotne i bagienne skartowano na 56,22 % powierzchni Nadleśnictwa.

Cały omawiany obszar leży w zlewni Bałtyku. Stosunki wodne są zróżnicowane w związku z tym, że przez teren Nadleśnictwa przebiega granica wododziałowa pierwszego rzędu między dorzeczem Odry i Wisły a ponadto naturalny układ stosunków wodnych został niekorzystnie naruszony wskutek eksploatacji pokładów węgla kamiennego, co powoduje silne wahania poziomu wód gruntowych.

W zlewni rzeki Wisły leży Obręb Imielin, południowa część Obrębu Murcki i część południowo-wschodnia Obrębu Panewnik przez ciek: Bolina, Mleczna, Rawa, Potok Leśny.

W zlewni rzeki Odry leży Obręb Panewnik z wyjątkiem części południowo-wschodniej oraz część północna Obrębu Murcki przez ciek: Kłodnica, Ślepiotka, Jamna, Czarniawka.

Naturalny układ stosunków wodnych na obszarze Nadleśnictwa został niekorzystnie naruszony w skutek eksploatacji pokładów węgla kamiennego pod terenami leśnymi. Eksploatacja bez zabezpieczania wyrobisk piaskiem podsadzkowym powoduje liczne zapadliska górnicze oraz silne wahania poziomu wód gruntowych. Więcej wiadomości o wodach płynących zawiera „Elaborat” i „Opracowanie glebowo-siedliskowe”.

Dolina Trzech Stawów - Leśnictwo Muchowiec. Fot. M.Niebrzydowski.

Na obszarze Nadleśnictwa nie występują naturalne zbiorniki wodne, jednak zagęszczenie antropogenicznych zbiorników wodnych na tym obszarze jest bardzo duże. Mimo swych niewielkich rozmiarów pełnią ważną funkcję hydrologiczną i przyrodniczą.

Często są to zbiorniki bezodpływowe, zasilane głównie przez wody atmosferyczne, oraz płytkie wody podziemne. Powstały one w wyniku celowych działań człowieka (np. betonowe zbiorniki zaporowe, poeksploatacyjne.), jak również są niezamierzonym efektem gospodarczej aktywności w regionie (zbiorniki w nieckach osiadania i zapadliskach). Łącznie na terenie Nadleśnictwa wyrobiska piaskowe i inne zbiorniki o charakterze antropogenicznym zajmują powierzchnię około 38 ha. Zbiorniki wodne w wyrobiskach po odkrywkowej eksploatacji węgla kamiennego występują rzadko (np. w okolicach Mysłowic i Murce) gdyż są zasypywane skałą płoną lub innymi odpadami.

Duży zbiornik wodny "Dzieńkowice" w części południowo-wschodniej graniczący z obszarem Nadleśnictwa oddziałuje znacząco na wilgotność i inne cechy klimatyczne otoczenia. Pozostałe mniejsze stawy i zalewiska nie mają znaczenia dla klimatu tego obszaru.

Zbiorniki wodne na gruntach nadleśnictwa.

Lokalizacja	Rodzaj pow.	Wielkość
Obręb Murcki		
68A -i	ZBIORNIK	0.69
Razem		0,69
Obręb Panewnik		
111 -b	ZBIORNIK	0.36
111 -f	ZBIORNIK	0.65
111 -h	ZBIORNIK	3.44
Razem		4,45
Łącznie Nadl.		
		5,14

Stawy na gruntach nadleśnictwa.

Lokalizacja	Rodzaj pow.	Wielkość
Obręb Imielin		
45 -j	STAW RYB	1.26
105 -d	STAW RYB	2.02
160 -j	STAW RYB	2.56
Razem		5,84
Obręb Murcki		
6 -f	STAW RYB	0.21
8 -b	STAW RYB	3.19
8 -o	STAW RYB	0.45
8 -r	STAW RYB	0.74
15 -d	STAW RYB	0.28
31 -j	STAW RYB	1.73
49 -m	STAW RYB	0.44
51 -i	STAW RYB	1.09
76 -f	STAW RYB	0.46
77 -g	STAW RYB	4.67
92 -f	STAW RYB	3.38
93 -a	STAW RYB	0.19
159 -f	STAW RYB	5.13
216 -b	STAW RYB	1.58
Razem		23,54
Obręb Panewnik		
29 -s	STAW RYB	0.55

Lokalizacja	Rodzaj pow.	Wielkość
31 -g	STAW RYB	1.18
32 -k	STAW RYB	2.30
32 -n	STAW RYB	0.28
33 -f	STAW RYB	1.17
33 -h	STAW RYB	1.42
34 -l	STAW RYB	1.89
34 -m	STAW RYB	0.26
35 -f	STAW RYB	0.99
35 -j	STAW RYB	1.38
37 -c	STAW RYB	1.12
48 -a	STAW RYB	1.82
93 -m	STAW RYB	4.27
115 -r	STAW RYB	3.39
115 -t	STAW RYB	0.89
141 -k	STAW RYB	1.47
141 -x	STAW RYB	0.72
141 -dx	STAW RYB	2.78
141A -m	STAW RYB	0.74
Razem		28,62
Łącznie Nadl.		
		58,00

Wody podziemne.

Na obszarze nadleśnictwa użytkowe wody podziemne występują głównie w utworach czwartorzędu i trzeciorzędu. Spośród poziomów wodonośnych charakteryzujących się bardzo dobrymi parametrami hydrogeologicznymi i dobrą jakością wód wydzielono główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP). Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) to naturalny zbiornik wodny znajdujący się pod powierzchnią ziemi, gromadzący wody podziemne i spełniający szczególne kryteria ilościowe i jakościowe.

Teren Nadleśnictwa leży w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) Bytom – 329 i (GZWP) Gliwice – 330 o charakterze szczelinowo – krasowym, wydzielonych w utworach triasowych dolnych i środkowych, oraz w obrębie (GZWP) Dolina Kopalna Rzeki Górna Kłodnica – 331, o charakterze porowatym, wydzielony w utworach czwartorzędowych. Omawiany teren należy głównie do regionu śląsko-krakowskiego, subregionu triasu śląskiego z głównym poziomem użytkowym zlokalizowanym w skałach triasowych. Poziom jest zasilany bezpośrednio opadami – na wychodniach oraz pośrednio poprzez przesączanie z innych warstw np. czwartorzędowych lub jurajskich. Poziom ten stanowi podstawę zaopatrzenia w wodę szeregu miast Górnego Śląska o czym świadczą istniejące w nich duże ujęcia głębinowe.

4. Gleby.

Nadleśnictwo Katowice posiada opracowanie glebowo-siedliskowe wykonane przez Pracownię gleboznawczą BULiGL w Krakowie wg stanu na 1.01.2007 r. W trakcie prac urzędzeniowych wykorzystano wyniki tego opracowania, uwzględniając siedliskowe typy lasu, gatunki i rodzaje gleb oraz stopnie zniekształcenia siedlisk.

• Budowa geologiczna i warunki glebowe.

Obszar Nadleśnictwa Katowice mieści się w całości w zasięgu zapadliska górnośląskiego. Fundamentem tego obszaru jest krystaliczna kora prekambryjska, na której spoczywa kilkukilometrowej grubości pakiet osadów mineralnych i organicznych.

Zapadlisko Górnośląskie stanowi nieckowate obniżenie wypełnione skałami osadowymi, z których największą miąższość mają osady górnokarbońskie z licznymi pokładami węgla. Całe zapadlisko górnośląskie ma w ogólnym zarysie kształt wielkiej trójkątnej niecki wypełnionej osadami karbońskimi.

Triasowe utwory reprezentowane są przez osady pochodzące z epok pstrego piaskowca i wapienia muszlowego. Osady pstrego piaskowca występują w strefie przypowierzchniowej w północnej części przełomu Przemszy. Należą do nich margliste dolomity i wapienie. Natomiast warstwy z epoki wapienia muszlowego tworzą zrębowe pagóry Dzieńkowic i izolowany płat w Krasowach. Zbudowane są z wapieni, margli, dolomitów kruszczonośnych i diploporowych.

Najmłodsze geologiczne osady czwartorzędowe na całym obszarze tworzą pokrywę o bardzo zmiennej miąższości kilkudziesięciu metrów w obrębie głębokich dolin kopalnych do wychodni utworów starszego podłoża. Utwory czwartorzędowe reprezentowane są przez plejstocenyjskie piaski, żwiry i gliny oraz holocenyjskie namuły i piaski.

Wśród utworów powierzchniowych – tworzących współczesne gleby, na terenie Nadleśnictwa Katowice dominującą rolę odgrywają osady czwartorzędowe. Nie stanowią one jednak zwartej i ciągłej powłoki, lecz stanowią tło geologiczne z rolą dominującą głównie w dolinach rzecznych. Na części obszaru spod utworów czwartorzędowych wyłaniają się na wierzch utwory starsze (karbon i trias).

Dominujący udział powierzchniowy (około 86%) obszaru Nadleśnictwa stanowią czwartorzędowe plejstocenyjskie utwory akumulacji wodnolodowcowej i zastoiskowej – piaski, gliny zwałowe lub utwory pyłowe. Utwory karbońskie stwierdzono na około 14% powierzchni nadleśnictwa, są one przykryte utworami czwartorzędowymi. Mady, piaski i inne utwory rzeczne zajmują około 19% powierzchni nadleśnictwa. Utwory antropogeniczne stanowią około 5% obszaru nadleśnictwa. Na około 0,2% powierzchni nadleśnictwa znajdują się wychodnie triasowych wapieni kredowych.

Według kryterium pochodzenia geologicznego oraz właściwości fizykochemicznych skał (głównie uziarnienia) na terenie Nadleśnictwa dominują:

- ♦ czwartorzędowe piaski równin wodnolodowcowych sandrowych (Qf_{gp}) – ok. 17%,
- ♦ czwartorzędowe gliny zwałowe z piaszczysto-pyłowymi pokrywami (Qg_z) - ok. 13%,
- ♦ czwartorzędowe piaski zwałowe (Qp), stanowiące ok. 13%,
- ♦ czwartorzędowe gliny zwałowe (Qg) - ok. 8%,
- ♦ czwartorzędowe piaski lodowcowe na glinach zwałowych w strefie wysoczyzny morenowej (Qf_{gp}/g) – ok. 7% powierzchni leśnej Nadleśnictwa.

Szczegółowe omówienie budowy geologicznej i gleb znajduje się w „Operacie glebowo-siedliskowym” dla Nadleśnictwa Katowice wykonanym przez pracownię gleboznawczo-siedliskową Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Krakowie.

• **Udział poszczególnych typów i podtypów gleb w Nadleśnictwie**

W trakcie prac urzędzeniowych wykorzystano dane zawarte w „Operacie glebowo-siedliskowym” uwzględniając siedliskowe typy lasu, gatunki i rodzaje gleb i stopnie zniekształcenia siedlisk. Nazewnictwo gleb na potrzeby IV rewizji UL, przyjęto zgodnie z „Klasyfikacją gleb leśnych polski” (CILP 2000).

W trakcie prac IV rewizji w Nadleśnictwie Katowice stwierdzono występowanie 15 typów gleb w 41 podtypach.

Procentowy udział typów gleb przedstawia się następująco:

- opadowoglejowe - 35 %
- bielcowe – 19 %
- rdzawe – 18 %
- brunatne - 8 %
- murszowate – 6 %
- gruntowoglejowe – 6 %
- industrioziemne i urbanoziemne – 5 %
- pozostałe - 3 %.

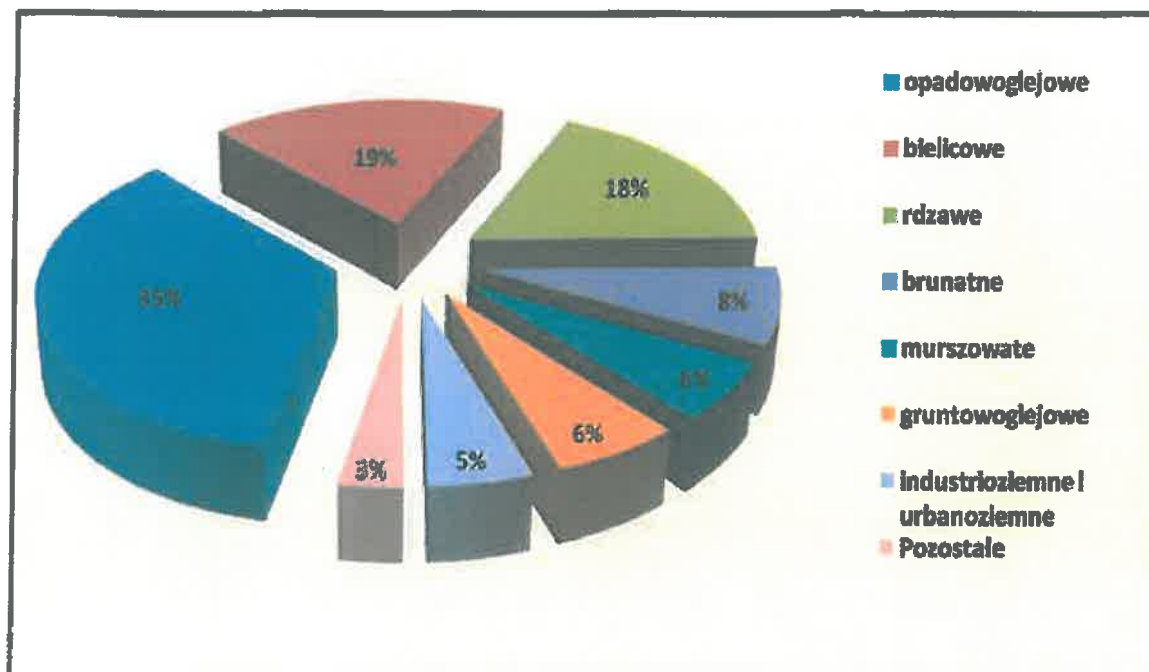
Są to gleby: arenosole, rędziny, czarne ziemie, gleby mułowe, gleby torfowe, gleby płowe, gleby murszowe, gleby mułowe, mady rzeczne.

W podtypach gleb przeważają gleby opadowoglejowe właściwe – 30% , glejo-bielcowe właściwe – 9%, rdzawe bielcowe – 9%, bielcowe właściwe – 8%, brunatne kwaśne – 8%, rdzawe właściwe - 8%, oraz gleby industrioziemne i urbanoziemne o niewykształconym profilu – 5%.

Większość gleb Nadleśnictwa to gleby mezotroficzne siedliska lasów mieszanych i lasów. Niektóre gleby, mimo dużej zasobności, mają niską urodzajność. Decydują o tym w dużej mierze warunki powietrzno-wodne.

Na glebach Nadleśnictwa Katowice przeważają siedliska LMw, LMśw, BMw i BMśw.

Zestawienie udziału procentowego gleb.

5. Struktura użytkowania ziemi w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa.

Teren zarządzany przez nadleśnictwo w 92,29 % powierzchni zajmują grunty leśne, 4,27 % to grunty związane z gospodarką leśną, a grunty nieleśne stanowią 3,44 % powierzchni.

Szczegółowe zestawienie powierzchni gruntów Nadleśnictwa Katowice wg grup i kategorii użytkowania przedstawia tabela:

Zestawienie powierzchni gruntów Nadleśnictwa według grup i rodzajów użytków.

Kategoria gruntu	Imielin		Murcki		Panewnik		N-ctwo	
	Pow.ha	%	Pow.ha	%	Pow.ha	%	Pow.ha	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Lasy - razem	3248,686	97,85	6217,8558	95,77	4491,7868	96,73	13958,3294	96,56
GRUNTY LEŚNE ZALESIONE I NIEZALESIONE:	3118,985	93,94	5932,8505	91,38	4289,4724	92,38	13341,3082	92,29
1.1. Grunty leśne zalesione - razem	3010,865	90,69	5798,7833	89,31	4141,8181	89,20	12951,4664	89,59
1) drzewostany - razem	3010,865	90,69	5798,7833	89,31	4141,8181	89,20	12951,4664	89,59
2) plantacje drzew - razem								
w tym:								
- plantacje nasienne								
- plantacje drzew szybko rosnących								
1.2. Grunty leśne niezalesione - razem	108,1203	3,26	134,0672	2,06	147,6543	3,18	389,8418	2,70
1) w produkcji ubocznej - razem	0,3000	0,01	4,1046	0,06	4,7200	0,10	9,1246	0,06
w tym:								
- plantacje choinek i krzewów								
- polećka łowieckie	0,3000	0,01	4,1046	0,06	4,7200	0,10	9,1246	0,06
2) do odnowienia - razem	2,1510	0,06	3,0000	0,05			5,1510	0,04
w tym:								
- halizny								
- zręby	2,1510	0,06	3,0000	0,05			5,1510	0,04
- płazowiny								
3) pozostałe leśne niezalesione - razem	105,6693	3,18	126,9626	1,96	142,9343	3,08	375,5662	2,60
w tym:								
- przewidziane do naturalnej sukcesji	54,2051	1,63	66,1305	1,02	56,9568	1,23	177,2924	1,23
- objęte szczególnymi formami ochrony								
- przewidziane do wyłączenia z produkcji	51,4642	1,55	60,8321	0,94	85,9775	1,85	198,2738	1,37
1.3. Grunty związane z gospodarką leśną - razem	129,7015	3,91	285,0053	4,39	202,3144	4,36	617,0212	4,27
w tym:								

PROGRAM OCHRONY PRZYPYDY DLA NADLEŚNICTWA KĄTOWICE

Kategoria gruntu	Imielin		Murcki		Panewnik		N-ctwo	
	Pow.ha	%	Pow.ha	%	Pow.ha	%	Pow.ha	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1) budynki i budowle	1,4142	0,04	3,7997	0,06	4,0115	0,09	9,2254	0,06
2) urządzenia melioracji wodnych	13,6436	0,41	18,7716	0,29	11,1975	0,24	43,6127	0,30
3) linie podziału przestrzennego lasu	19,0061	0,57	57,7052	0,89	27,4314	0,59	104,1427	0,72
4) drogi leśne	50,0880	1,51	118,6521	1,83	75,1724	1,62	243,9125	1,69
5) tereny pod liniami energetycznymi	44,9882	1,36	77,4768	1,19	72,7161	1,57	195,1811	1,35
6) szkółki leśne			1,9300	0,03	2,1600	0,05	4,0900	0,03
7) miejsca składowania drewna			0,2816	0,00	0,2740	0,01	0,5556	0,00
8) parkingi leśne			2,4894	0,04	0,5284	0,01	3,0178	0,02
9) urządzenia turystyczne	0,3614	0,02	3,8989	0,06	8,8231	0,19	13,2834	0,09
2. Grunty zadrzewione i zakrzewione - razem	1,1175	0,03	0,9755	0,02	2,5202	0,05	4,6152	0,03
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - razem	3249,8043	97,88	6218,8313	95,78	4494,3070	96,79	13962,9426	96,59
3. Użytki rolne - razem	62,1603	1,87	239,5041	3,69	83,8872	1,81	385,5218	2,67
3.1. Grunty orne - razem	25,0694	0,76	33,6178	0,52	22,5432	0,49	81,2304	0,56
w tym:								
1) role	25,0694	0,76	31,5908	0,49	22,5432	0,49	79,2034	0,55
2) plantacje, poletka, składy drewna i szkółki na gruntach ornym			2,0270	0,03			2,0270	0,01
3) ugory, odłogi								
3.2. Sady	1,5246	0,05	0,3880	0,01	0,8480	0,02	2,7606	0,02
3.3. Łąki trwałe	25,1999	0,76	170,7821	2,63	25,4016	0,55	221,3836	1,53
3.4. Pastwiska trwałe	4,3210	0,13	11,1158	0,17	6,1320	0,13	21,5688	0,15
3.5. Grunty rolne zabudowane	0,2001	0,01	0,0700	0,00	0,3003	0,01	0,5704	0,00
3.6. Grunty pod stawami rybnyimi	5,8455	0,18	23,5304	0,36	28,6321	0,62	58,0080	0,40
3.7. Grunty pod rowami rolnymi								
4. Grunty pod wodami - razem	0,4957	0,01	0,6889	0,01	4,5241	0,10	5,7087	0,04
w tym:								
4.1. Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	0,4957	0,01			0,0762	0,00	0,5719	0,00
4.2. Grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi			0,6889	0,01	4,4479	0,10	5,1368	0,04
4.3. Grunty pod morskimi wodami wewnętrznymi								
5. Użytki ekologiczne - razem								
6. Tereny różne - razem	0,1753	0,01	0,0084	0,00			0,1837	0,00
w tym:								
1) grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagosp.grunty zrekult.								
2) wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego								
3) grunty wyłączone z produkcji (poza gruntami pod zabudowę)	0,1753	0,01	0,0084	0,00			0,1837	0,00
4) różne inne								
7. Grunty zabudowane i	1,7971	0,05	11,3959	0,18	9,4936	0,20	23,2866	0,16

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY DLA NADLEŚNICTWA KATOWICE

Kategoria gruntu	Imielin		Murcki		Panewnik		N-ctwo	
	Pow. ha	%	Pow. ha	%	Pow. ha	%	Pow. ha	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
zurbanizowane – razem								
w tym:								
7.1. Tereny mieszkaniowe	0,2709	0,01	3,0638	0,05	1,6663	0,04	5,0010	0,03
7.2. Tereny przemysłowe	0,6512	0,02	0,2810	0,00	5,4935	0,12	6,4257	0,04
7.3. Tereny zabudowane inne			1,5886	0,02			1,5886	0,01
7.4. Zurbanizowane tereny niezabudowane								
7.5. Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe – razem			5,7674	0,09	2,1658	0,05	7,9332	0,05
w tym:								
1) ośrodki wypoczynkowe i tereny rekreacyjne			1,6377	0,03			1,6377	0,01
2) tereny zabytkowe								
3) tereny sportowe			0,1100	0,00			0,1100	0,00
4) ogrody zoologiczne i botaniczne								
5) tereny zieleni nieurządzonej			4,0197	0,06	2,1658	0,05	6,1855	0,04
7.6. Użytki kopalne								
7.7. Tereny komunikacyjne - razem	0,8750	0,03	1,2951	0,02	0,1680	0,00	2,3381	0,02
w tym:								
1) drogi	0,8750	0,03	0,3571	0,01	0,1680	0,00	1,4001	0,01
2) tereny kolejowe								
3) inne tereny komunikacyjne			0,9380	0,01			0,9380	0,01
8. Nieurtytki - razem	5,6402	0,17	21,5242	0,33	51,2409	1,18	78,4253	0,54
w tym:								
1) bagna	1,6171	0,05	13,4094	0,21	19,1600	0,41	34,1865	0,24
2) piaszki	0,0086	0,00					0,0086	0,00
3) utwory fizjograficzne					0,2160	0,00	0,2160	0,00
4) wyrobiska nieprzeznaczone do rekultywacji	4,0345	0,12	8,1148	0,12	31,8649	0,69	44,0142	0,30
Razem (2-8) Grunty nie zaliczone do lasów	71,4063	2,15	274,6970	4,23	151,6360	3,27	497,7393	3,44
w tym: grunty przeznaczone do zalesienia								
OGÓŁEM (1-5)	3320,0931	100,00	6492,5528	100,00	4643,4228	100,00	14456,0687	100,00
współwłasności			0,6009		0,2530		0,8539	
Razem ze współwłasnościami	3320,0931		6493,1537		4643,6758		14456,9226	
w tym:								
- grunty sporne	4,82		68,30		4,27		77,39	

Ogólne zestawienie powierzchni nadleśnictwa przedstawia tabela:

Kategoria gruntu	Obwód Imielin	Obwód Murcki	Obwód Panewnik	N-ctwo Katowice
------------------	---------------	--------------	----------------	-----------------

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY DLA NADLEŚNICTWA KATOWICE

	Pow. ha	%	Pow. ha	%	Pow. ha	%	Pow. ha	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
GRUNTY LEŚNE	3118,9853	93,94	5932,8505	91,38	4289,4724	92,38	13341,3082	92,29
w tym: grunty zalesione	3010,8650	90,69	5798,7833	89,31	4141,8181	89,20	12951,4664	89,59
grunty nie zalesione	108,1203	3,26	134,0672	2,06	147,6543	3,18	389,8418	2,70
Grunty związane z gospodarką leśną	129,7015	3,91	285,0053	4,39	202,3144	4,36	617,0212	4,27
Grunty nieleśne zaliczone do lasów	71,4063	2,15	274,6970	4,23	151,6360	3,27	497,7393	3,44
POWIERZCHNIA OGÓŁEM	3320,0931	100,00	6492,5528	100,00	4643,4228	100,00	14456,0687	100,00
współwłasności			0,6009		0,2530		0,8539	
Razem ze współwłasnościami	3320,0931		6493,1537		4643,6758		14456,9226	

6. Ilość i rozmiar kompleksów leśnych.

Liczba i wielkość kompleksów należą do podstawowych czynników ekonomicznych, które kształtują warunki produkcji leśnej. W Nadleśnictwie Katowice wśród tych czynników istotne znaczenie mają:

Dość niskie rozdrobnienie kompleksów leśnych. Średnia wielkość kompleksu leśnego wynosi 96,38 ha. 41,1 % powierzchni Nadleśnictwa zajmują kompleksy powyżej 2000.00 ha, a kompleksów poniżej 5,00 ha zajmują zaledwie 0,8 %.. Obszar Nadleśnictwa Katowice złożony jest ze 150 kompleksów leśnych. Rozmieszczenie kompleksów leśnych w terytorialnym zasięgu Nadleśnictwa jest w zasadzie nierównomierne z przewagą kompleksów znajdujących się w części środkowej.

Nadleśnictwo tworzy kilka głównych kompleksów leśnych o znacznej powierzchni (powyżej 500ha), kilka średnich, złożonych z 2-10 oddziałów, oraz wielu małych kompleksów obejmujących pojedyncze wydzielania, porozrzucanych wokół większych kompleksów. Duża ilość małych kompleksów jest w głównej mierze wynikiem przejęcia w poprzednich okresach gospodarczych znacznych ilości drobnych działek.

Tereny leśne Nadleśnictwa trudno jest przypisać do większych kompleksów, które można by określić mianem puszczy. Największe z istniejących kompleksów to w obrębie Murcki - kompleks leśny Lasów Murckich, zaś w obrębie Panewnik niezależny kompleks leśny Lasów Panewnickich.

Lasy Nadleśnictwa Katowice położone w bezpośrednim sąsiedztwie miast śląskiej aglomeracji przemysłowej, przecinane są gęstą siecią zarówno szlaków komunikacyjnych - dróg, autostrad, linii kolejowych, jak i rurociągów oraz terenów przemysłowych i obiektów urbanistycznych. Granica lasu z tymi terenami i obiektami jest bardzo wydłużona i wynosi łącznie ponad 920 km, w tym w obrębie Imielin około 320 km, w obrębie Murcki około 300 km, w obrębie Panewnik około 300 km.

Liczba i wielkość kompleksów leśnych Nadleśnictwa Katowice przedstawia następująca tabela:

Wielkość	Ilość	Powierzchni	%
1	2	3	4
poniżej 1.00	42	15,7284	0,1
1.01 - 5.00	36	99,5732	0,7
5.01 - 20.00	29	285,1552	2,0
20.01 - 100.00	22	1065,8214	7,4
100.01 - 200.00	7	1074,1671	7,4
200.01 - 500.00	8	2596,5529	18,0
500.01 - 2000.00	4	3389,7838	23,4
Powyżej 2000	2	5930,1406	41,0
Razem	150	14456,9226	100,0

7. Funkcje lasów.

Instrukcja Urządzania lasu z 2003 r. wyróżnia, w zależności od funkcji lasu trzy główne grupy lasów: rezerwatowe, ochronne i gospodarcze.

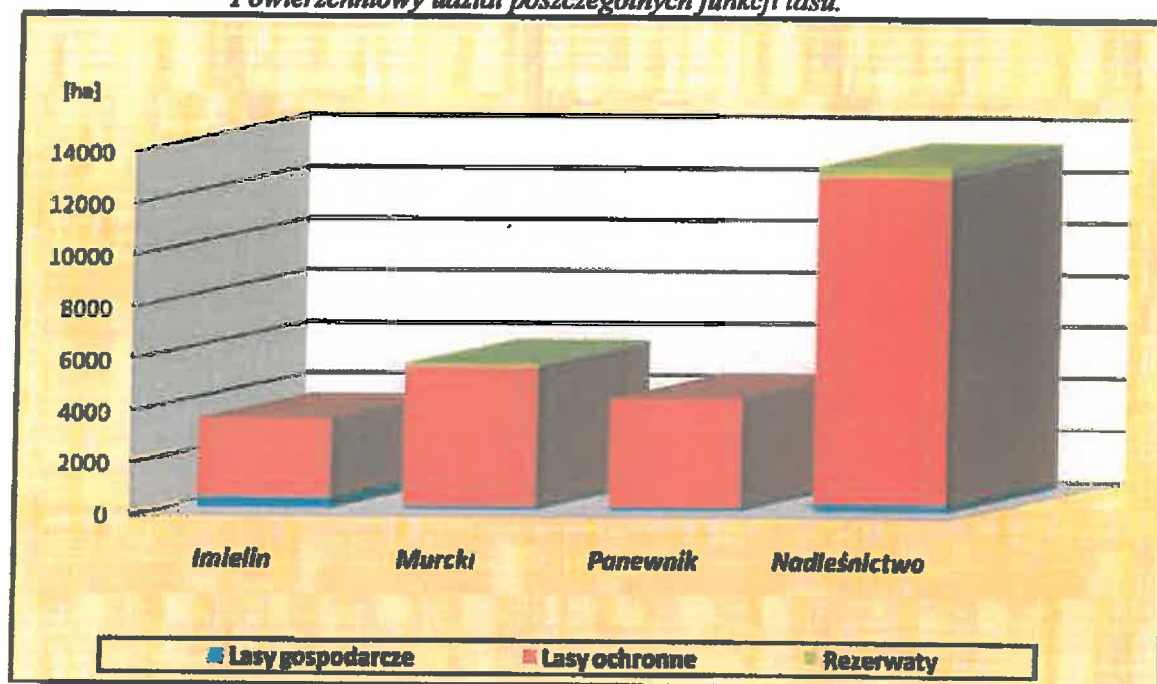
Lasy Nadleśnictwa Katowice są lasami wielofunkcyjnymi. Pełnią one szereg funkcji ekologicznych (ochronnych), produkcyjnych (gospodarczych) i społecznych. Z funkcji pozaprodukcyjnych największe znaczenie mają funkcje środowiskotwórcze (wodochronne, glebochronne i klimatyczne) oraz społeczne (rekreacyjne i estetyczne).

Poniższe zestawienie porównuje w/w. grupy lasów wg funkcji i wiodących kategorii ochronności.

Dominująca funkcja lasu	Powierzchnia leśna	
	ha	%
Obr. Imielin		
Rezerwaty		
Lasy ochronne	3076,56	98,6
Lasy gospodarcze	42,51*	1,4
Razem	3119,07	100,0
Obr. Murcki		
Rezerwaty	125,08	2,1
Lasy ochronne	5717,99	96,4
Lasy gospodarcze	89,89*	1,5
Razem	5932,96	100,0
Obr. Panewni		
Rezerwaty		
Lasy ochronne	4212,09	98,2
Lasy gospodarcze	77,45*	1,8
Razem	4289,54	100,0
Nadleśnictwo		
Rezerwaty	125,08	0,9
Lasy ochronne	13006,64	97,5
Lasy gospodarcze	209,85*	1,6
Razem	13341,57	100,0

* bez gruntów związanych z gospodarką leśną

Powierzchniowy udział poszczególnych funkcji lasu.

Na podstawie tych funkcji w Lasach Państwowych wyróżniono szereg kategorii ochronności. Do najważniejszych należą:

Lasy rezerwatowe.

- Lasy ochronne ogólnego przeznaczenia - do których należą lasy wodochronne, glebochronne czy ostoje zwierząt.
- Lasy ochronne specjalnego przeznaczenia, do których zalicza się lasy w strefie oddziaływania przemysłu (II i III strefa uszkodzeń), lasy na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych, glebowe powierzchnie wzorcowe, drzewostany nasienne wyłączone, lasy w strefach ochronnych wokół sanatoriów, lasy masowego wypoczynku czy lasy o szczególnym znaczeniu dla obronności.

Zgodnie z postanowieniami I KTG przyjęto obowiązujący dotychczas podział na kategorie ochronności według Zarządzenia MOŚZNiL nr 100 z 23 lipca 1996r:

Podział na kategorie ochronności.

Obr. Imielin

1). Lasy ochronne:	3076,56 ha
Lasy uszkodzone na skutek działalności przemysłu (cały obręb) na powierzchni leśnej, w miastach i wokół miast	3076,56 ha
2). Lasy gospodarcze	42,51 ha
Razem	3119,07 ha

Obr. Murcki

1). Rezerwaty	125,08 ha
2). Lasy ochronne:	5717,99 ha
Lasy uszkodzone na skutek działalności przemysłu (cały obręb) na powierzchni leśnej, w miastach i wokół miast	5717,99 ha
3). Lasy gospodarcze	89,89 ha
Razem	5932,96 ha

Obr. Panewnik

1). Lasy ochronne:	4212,09 ha
Lasy uszkodzone na skutek działalności przemysłu (cały obręb) na powierzchni leśnej, w miastach i wokół miast	4212,09 ha
2). Lasy gospodarcze	77,45 ha
Razem	4289,54 ha

*- Lasy przyłączone do Nadleśnictwa i grunty zalesione w ubiegłym okresie gospodarczym, oraz grunty nie objęte Zarządzeniem Nr 146 MOŚZNIŁ z dnia 3 października 1994r. i nie będące rezerwatami, zaliczono do lasów gospodarczych.

Przyjęte kategorie ochronności ukierunkowują gospodarkę leśną, na określonych obszarach na pozaprodukcyjne funkcje lasu. Działania te przyczynią się do utrzymania i wzmacniania wielostronnych korzyści płynących z lasów.

Strefy uszkodzeń przemysłowych.

Lasy Nadleśnictwa Katowice zaliczone zostały do II i III strefy uszkodzeń przemysłowych

Obręb Imielin:

- II strefa o powierzchni 2741,90 ha – oddz. 28-169
- III strefa o powierzchni 377,17 ha – oddz. 2-25

Obręb Murcki:

- II strefa o powierzchni 5536,32 – oddz. 30-260
- III strefa o powierzchni 397,04 ha – oddz. 4-29

Obręb Panewnik:

- II strefa o powierzchni 3074,52 ha – oddz. 33-39, 45-79, 84-88, 94-97, 102-104, 106-149
- III strefa o powierzchni 1215,33 ha – oddz. 1-32, 41-44, 80-83, 89-93, 98-101A, 105.

Tak więc w Nadleśnictwie:

- II strefa zajmuje: 11352,74 ha
- III strefa zajmuje: 1989,54 ha

Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów nadleśnictwa

Nadleśnictwo Katowice (02-09)

Stan na 2010-01-01

Jednostka	Średni wiek [lat]	Przeciętny zapas [m ³ /ha]	Przeciętny przyrost [m ³ /ha]	Udział % siedlisk borowych	Udział % gatunków iglastych
Obręb Imielin	61	200	5	25,5	50,2
Obręb Murcki	62	212	6	20,8	43,3
Obręb Panewnik	60	201	5	37,8	42,8
Nadleśnictwo Katowice	61	206	5	27,4	44,4

Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów w ramach grup funkcji lasu

Nadleśnictwo Katowice (02-09)

Stan na 2010-01-01

Obiekt, nazwa: rezerwat, obręb, nadleśnictwa	Grupa funkcji	Przeciętny wiek [lat]	Przeciętny zapas [m ³ /ha]	Średni przyrost [m ³ /ha]	Udział gatunków liściastych [%]	Udział gatunków iglastych [%]
Rezerwat Ochojec		107	255	4	23,6	76,4
Las Murkowski		135	506	5	96,8	3,2
Obręb Imielin	lasy ochronne	61	201	5	49,8	50,2
	ogółem obręb	61	200	5	49,8	50,2
Obręb Murcki	lasy ochronne	60	208	6	57,0	43,0
	ogółem obręb	60	208	6	57,0	43,0
Obręb Panewnik	lasy ochronne	60	201	5	57,4	42,6
	ogółem obręb	60	201	5	57,2	42,6
Nadleśnictwo Katowice	lasy ochronne	60	203	5	55,4	44,6
	ogółem nadl.	61	206	5	55,6	44,4

Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów Nadleśnictwa Katowice w odniesieniu do większych jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych przedstawia tabela.

Jednostka	średni wiek [lat]	Przeciętna zasobność grubizny brutto [m ³ /ha]	Przyrost bieżący roczny tablicowy [m ³ /ha]	Udział siedlisk borowych [%]	Udział gatunków iglastych [%]
Nadleśnictwo Katowice	61	206	5,0	27,4	44,4
RDLP Katowice	56	205	3,7		76,7
Lasy Państwowe	60	240		52,9	76,8

Drzewostany Nadleśnictwa Katowice są nieco starsze niż przeciętnie w RDLP są w wieku zbliżonym do przeciętnego wieku w całych Lasach Państwowych. Przeciętna zasobność lasów nadl. Katowice jest zbliżona do zasobności w całej RDLP, jest jednak niższa od średniej zasobności dla całości lasów państwowych.

8. Wybrane zagadnienia z zakresu turystyki i rekreacji.

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa występują następujące obiekty turystyczne:

a) Szlaki turystyczne

Przez tereny nadleśnictwa przebiega gęsta sieć szlaków turystycznych łączących aglomeracje miejskie ze śródleśnymi ośrodkami rekreacyjno-wypoczynkowymi. Szlaki te łączą sąsiadujące z kompleksami leśnymi osiedla i miejscowości, umożliwiając korzystanie z walorów przyrody.

Łączna długość wszystkich szlaków turystycznych wynosi około 124 km. Sieć główną tworzą:

- Szlak 25-lecia PTTK - (znaki niebieskie) zatacza pętlę, prowadząc przez kilka miast: Chorzów, Siemianowice Śl., Będzin, Dąbrowę Górniczą, Sosnowiec, Jaworzno, Katowice, Chorzów. Na terenie Katowic przecina lasy murckowskie i panewnickie.
- Szlak Historii Górnictwa Górnosląskiego - (znaki żółte) - to szlak prowadzący od Łubianek przez Siemianowice Śl., Katowice, Mikołów, Orzesze do Rybnika. W Katowicach rozpoczyna się w północnej części miasta w Welnowcu.
- Katowicki Szlak Spacerowy - (znaki niebieskie). Szlak biegnie przez Wojewódzki Park Kultury i Wypoczynku, Welnowiec, centrum Katowic, Muchowiec, Dolinkę Murckowską (obok rezerwatu "Las Murckowski") do Hamerli zwanej też Trutowiskiem.
- Szlak Bohaterów Wieży Spadochronowej - (znaki czerwone). Prowadzi od pomnika Powstańców Śląskich przy rondzie im. Gen. Ziętki, ulicą Mikołowską do parku Kościuszki pod wieżę spadochronową i dalej przez Brynów do Ligoty. Tu lasami panewnickimi biegnie od Parku Zadole do Stargańca, dalej prowadząc przez dolinę Jamny do Mikołowa.
- Szlak Ochojski - (znaki niebieskie). Trasa szlaku prowadzi granicą lasu obok rezerwatu "Ochojec" z Ochojca do Kostuchny.
- Szlak im. Mariana Kantora-Mirskiego - (znaki czerwone). Szlak rozpoczyna się w Giszowcu obok ośrodka wypoczynkowego Janina-Barbara, dalej prowadzi przez Giszowiec, Dolinkę Murckowską (obok rezerwatu "Las Murckowski") do zabytkowego centrum Mysłowic.
- Szlak Hołdunowski - (znaki niebieskie) - Giszowiec - Hołdunów - Jaworzno - Jeleń.
- Szlak Parkowy - łączący park Kościuszki z Katowickim Parkiem Leśnym.

Katowicki Park Leśny - Leśnictwo Muchowiec. Fot. M. Niebrzydowski

b) Trasy rowerowe

Niezależnie od szlaków turystycznych na obszarze Nadleśnictwa zlokalizowana jest sieć oznakowanych ścieżek rowerowych, które stanowią utwardzone bądź pokryte dywanikiem asfaltowym śródlasne drogi (linie oddziałowe), przy których umieszczone są miejsca postojowe z ławkami, stolikami, koszami na śmieci itp.

Trasa rowerowa. Leśnictwo Ząbów. Fot. M. Niebrzydowski

Łączna długość wszystkich ścieżek rowerowych wynosi około 50 km. Są to m.in.:

- Trasa rowerowa nr 1: Pomnik Powstańców Śląskich - ul. Piastowska - ul. Uniwersytecka - ul. Bankowa - bulwar wzdłuż rzeki Rawy - ul. Murkowska - Dolina Trzech Stawów - Lotnisko Muchowiec - Lasy Ochojeckie - ul. Jaronia, ul. Krasieńskiego - Lasy w Podlesiu - ul. Saska - ul. Zapusta - rejon oczyszczalni ścieków - (26 km). Trasa stanowi fragment trasy Katowice - Tychy - Pszczyna - Bielsko Biała - Milówka. Trasa przebiega przez dzielnice: Śródmieście,

Muchowiec, Brynów, Piotrowice, Kostuchnę i Podlesie. W większości są to obszary zielone, chętnie przez mieszkańców odwiedzane jako miejsca rekreacji i wypoczynku. W ciągu trasy przewidziano 7 miejsc postojowych dla rowerzystów, zlokalizowanych w ciekawych turystycznie miejscach.

- Trasa rowerowa nr 2: Park im. Tadeusza Kościuszki - ul. Kościuszki - ul. Jasieńskiego - ul. Brynowska - ul. Lubiny - ul. Św. Teresy - ul. Kępowa - ul. Ligocka - ul. Zgody - ul. Ligocka - ulica łącząca ul. Ligocką z Kijowską - ul. Kijowska - ul. Medyków - ul. Śląska - ul. Wczasowa - Park Zadole - ul. Studencka - ul. Śląska - Lasy Panewnickie - ul. Owsiana - granica z Mikołowem - (12,5 km). Trasa stanowi fragment tras Katowice - Orzesze - Rybnik - Racibórz - Knurów. Trasa przebiega przez dzielnice: Brynów, Ligotę i Panewniki. Prócz pięknego Parku i innych terenów rekreacyjnych wycieczka pozwala zobaczyć piękny neoromański zespół klasztorny. W ciągu trasy przewidziano 8 miejsc postojowych dla rowerzystów.
- Trasa rowerowa nr 101: skrzyżowanie ulic Jankego i Szenwalda - ul. Szenwalda - ul. Macierzanki - Ochojec las - skrzyżowanie z trasą nr 1 - Giszowiec las - ośrodek wypoczynkowy Janina - Barbara - Giszowiec las - Murcki ul. Bielska - Dolina Murckowska - Rezerwat Murcki - granica miasta - (18,8 km). Trasa przebiega przez jednostki administracyjne: Ochojec, Giszowiec, Murcki, najbardziej zielone obszary miasta, a ponadto przez Wzgórze Wandy - najwyższe wzniesienie Katowic. W ciągu trasy urządzono 4 punkty wypoczynkowe dla rowerzystów.
- Trasa rowerowa nr 122: ul. Szadoka - (włączenie do trasy nr 2) - ul. Przodowników - ul. Kombajnistów - ul. Brygadzystów - ul. Upadowa - ul. Ogrodowa - ul. Krucza - ul. Panewnicka - ul. Smoleńska (trakt na granicy terenów Akademii Medycznej) - ul. Medyków (włączenie do trasy nr 2 - (5,8 km). Trasa stanowi rozwinięcie trasy nr 2, a przebiega przez jednostki administracyjne: Brynów, Załęską Hałdę, Kokociniec, Panewniki. W ciągu trasy urządzono 4 miejsca postojowe dla rowerzystów.
- Trasa rowerowa nr 131: Mikołów - Gniatek - Wilkowyje - Tychy.
- Trasa rowerowa nr 132: Ruda Śląska-Stara Kuźnica - Reta - Mikołów - Kol. Wojewódzka - Wiry - Gostyń - Żwaków - Paprocany - Cielmice - Świerczyniec - Łysina - Bieruń Stary.

c) Pięć ścieżek dydaktycznych przyrodniczo-leśnych :

- Ścieżka dydaktyczna „Las Murckowski”, przebiegająca od ulicy Spacerowej do rezerwatu „Las Murckowski”.
- Ścieżka dydaktyczna „Muchowiec”, przebiegająca od ulicy Francuskiej po terenie leśnictwa Muchowiec.
- Ścieżka dydaktyczna „Zadole” w leśnictwie Zadole obrębu Panewnik.
- Ścieżka dydaktyczna „Uroczysko Buczyzna” w leśnictwie Panewnik obrębu Panewnik.
- Ścieżka dydaktyczna przy Nadleśnictwie Katowice zlokalizowana w pobliżu Leśnej Sali Edukacyjnej.

Leśna ścieżka edukacyjna przy Nadleśnictwie Katowice. Fot. M.Niebrzydowski

Leśna ścieżka edukacyjna przy Nadleśnictwie Katowice. Fot. M.Niebrzydowski

d) Trasy do jazdy konnej

Trasy do jazdy konnej wierzchem o łącznej długości około 20km znajdują się w obrębie Murcki w oddziałach 11-13 oraz w obrębie Panewnik w oddziałach: 7, 11-12, 19, 20-21, 29, 41, 73, 74, 75, 82-83, 84-84A, 91A-92, 92-100, 92A-100A, 93-93A, 101A-102.

Trasa do jazdy konnej. Leśnictwo Zadole. Fot. M.Niebrzydowski

- Możliwości do uprawiania: sportów konnych (m.in. Ośrodek Hipoterapeutyczny "Padok" w Katowicach, "Banderoza" w Rudzie Śląskiej, Szkoła Jazdy Konnej UKS "Ostrowy").
- Możliwości do uprawiania gry terenowej „paintball” – (w oddz. 87 obrębu Murcki).
- Możliwość udziału w imprezach sportowo-rekreacyjnych.

Wszystkie istniejące ścieżki i trasy turystyczne wymagają konserwacji i regularnego wywożenia odpadów gromadzonych w kontenerach na śmieci i koszach znajdujących się na ich terenie.

f) Obiekty kultury materialnej: zabytki oraz imprezy kulturalne

• **Zabytki** - Spośród ważniejszych można wymienić:

- ✓ **zabytkowa część osiedla Giszowiec** (niem. Gieschewald) – położona pomiędzy lasami dzielnica Katowic w południowo-wschodniej części miasta, odległa od centrum o 7 km.
 - zabudowa w stylu chłopskich chałup górnośląskich - zabytkowe budynki z okresu 1907-1910,
 - Karczma Śląska,
 - Willa Uthemanna,
 - Izba Śląska,
 - Wieża ciśnień.

- ✓ **Fragment zabudowy Nikiszowca - Nikiszowiec** (niem. Nikischschacht, śl. Ńikisz) – część dzielnicy administracyjnej Janów-Nikiszowiec miasta Katowice.
–układ urbanistyczno-przestrzenny osiedla robotniczego Nikiszowiec z lat 1908-1918, wpisany do rejestru zabytków nr rej. A/1230/78 z 19.08.1979 (Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków: Rejestr zabytków nieruchomych). Od 2008 roku czynione są również starania, aby Nikiszowiec uznano za pomnik historii.
- ✓ **zespół szybu "Pułaski" kopalni Wieczorek**, ul. Szopienicka z lat 1903-1911, wpisany do rejestru zabytków nr rej. A/1384/89 z 20.03.1989 w tym: nadszybie z wieżą wyciągową, sortownią, maszynownią, kuźnią, warsztatem mechanicznym, stolarnią, cechownią i łaźnią.
- ✓ **skansen „Królowa Luiza” w Zabrze**,
- ✓ **Muzeum Piwowarstwa w Tychach**.

• **Pomniki**

Najliczniejsze monumenty są poświęcone Powstaniom Śląskim i II Wojnie Światowej. Można je napotkać praktycznie w każdej dzielnicy, co nie powinno nikogo dziwić: wynika to w równej mierze z doniosłości tych chwil, oraz z faktu, że wiele dzielnic do niedawna było samodzielnymi organizmami gminnymi, jak na przykład Piotrowice, Ligota, Szopienice, Podlesie.

Spośród ważniejszych można wymienić:

- Pomnik Powstańców Śląskich** - lokalizacja: Katowice - Centrum, Rondo im. gen. Jerzego Ziętka. Pomnik ten jest zlokalizowany przy przecięciu głównych arterii komunikacyjnych miasta: północ - południe i wschód-zachód. Trzy skrzydła symbolizujące trzy zbrojne zrywy powstańcze są dziś jednym z podstawowych znaków identyfikacyjnych Katowic.
- Pomnik Wojciecha Korfa**ntego - lokalizacja: Katowice, pl. Sejmu Śląskiego.
- Pomnik Żołnierza Polskiego** - lokalizacja: Katowice, osiedle. Paderewskiego, Plac Żołnierza.
- Pomnik Ofiar Katynia** - lokalizacja: Katowice, Pl. Andrzeja, u zbiegu ulicy Kopernika i Curie – Skłodowskiej.
- Pomnik Józefa Piłsudskiego** - lokalizacja: Katowice - pl. Chrobrego (przy pl. Sejmu Śląskiego).
- Grób zbiorowy (wojenny) obrońców Katowic: Powstańców Śląskich, harcerzy i harcerzek** zamordowanych przez hitlerowców w 1939 roku w więzieniach, w lasach, oraz na ulicach Katowic. Lokalizacja: Katowice, cmentarz przy ul. Panewnickiej.
- Pomnik Harcerzy Września** - lokalizacja: Katowice - Centrum, Plac Obrońców Katowic.
- Pomnik ku czci poległych górników z KWK "Wujek" w dniu 16 grudnia 1981 roku w okresie stanu wojennego** - lokalizacja: Katowice - Brynów, ul. W. Pola, KWK "Wujek".
- Wieża Spadochronowa** – obelisk - lokalizacja: Katowice - Centrum, Park Kościuszki, miejsce kaźni harcerzek i harcerzy we wrześniu 1939 roku.

W tym miejscu należy podkreślić że na terenie miasta Katowice ponad 100 obiektów wpisano do rejestru zabytków, a są to przede wszystkim budynki mieszkalne i użyteczności publicznej, oraz w/w osiedla górnicze - Nikiszowiec i Giszowiec.

- **Miejsca pamięci oraz obiekty kultury materialnej.**

- Kamienna tablica - miejsce przysięgi Powstańców Śląskich z okolic Imielina (oddz. 123f) - leśnictwo Imielin,
- Kaplica Św. Huberta (oddz. 26) - leśnictwo Muchowiec,
- Krzyż (oddz. 35) - leśnictwo Muchowiec,
- Kapliczka granitowa (oddz. 42/54) - leśnictwo Ochojec,
- Zbiorowa mogiła obrońców Katowic (oddz. 91A) - leśnictwo Zadole,
- Krzyż + głaz - bunkier partyzantów AK (oddz. 100a) - leśnictwo Zadole,
- Groby - miejsce rozstrzelania Powstańców Śląsk (oddz. 105a) - leśnictwo Zadole,
- Leśna Polana – miejsce zbiórek i przysięgi Powstańców Śl. (oddz. 89) - leśnictwo Zadole,
- Bunkry z 1939r. – 2 szt. (oddz. 104b) - leśnictwo Śmiłowice,
- Umocnienia obronne – 3 szt. (oddz. 51f, 56c, 58c) - leśnictwo Śmiłowice,
- Organizacja imprez kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych czasem o charakterze międzynarodowym.

g) Inne obiekty edukacji przyrodniczej w Nadleśnictwie

Wista do celów edukacyjnych przy Nadleśnictwie Katowice. Fot. M.Niebrzydowski

- Obiekt dydaktyczny przy Nadleśnictwie Katowice (Leśna Sala Edukacyjna) zlokalizowana w piwnicach budynku administracyjnego Nadleśnictwa Katowice) – ul. Kijowska 37B.
- Dostrzegalnia pożarowa (wieża obserwacyjna) z punktem widokowym „Wzgórze Wandy”.

B. Formy ochrony przyrody.

Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku ustanowiła następujące formy ochrony przyrody:

- parki narodowe,
- rezerваты przyrody,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne przyrody nieożywionej,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Katowice nie występują: parki narodowe, parki krajobrazowe, obszary Natura 2000 oraz stanowiska dokumentacyjne.

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000.

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażanym od 1992 r. w sposób spójny pod względem metodycznym i organizacyjnym na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej. Celem utworzenia sieci Natura 2000 jest zachowanie zarówno zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt w skali Europy, ale też zachowanie typowych, wciąż jeszcze powszechnie występujących siedlisk przyrodniczych, charakterystycznych dla regionów biogeograficznych. W Polsce występują 2 regiony: kontynentalny (96 % powierzchni kraju) i alpejski (4 % powierzchni kraju). Dla każdego kraju określa się listę referencyjną siedlisk przyrodniczych i gatunków, dla których należy utworzyć obszary Natura 2000 w podziale na regiony biogeograficzne. Podstawą prawną tworzenia sieci Natura 2000 jest dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków i dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, które zostały transponowane do polskiego prawa, głównie do ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Sieć Natura 2000 tworzą dwa typy obszarów:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO),
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO).

Z terenu Nadleśnictwa Katowice nie zostały zgłoszone ostoje naturalne.

1. Rezerваты przyrody.

Zgodnie z "Ustawą o ochronie przyrody" (Art. 23) Rezerwatem przyrody jest obszar obejmujący zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, określone gatunki roślin i zwierząt, elementy przyrody nieożywionej, mające istotną wartość ze względów naukowych, przyrodniczych kulturowych bądź krajobrazowych.

Wokół rezerwatu przyrody może być utworzona otulina, zabezpieczająca jego obszar przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

Rezerваты przyrody charakteryzują się zróżnicowaniem ekosystemów. Podstawowym celem istnienia rezerwatów przyrody jest stworzenie szans przetrwania aktualnego bogactwa gatunków roślin i zwierząt poprzez ochronę różnorodności biocenoz oraz zawartego w organizmach tych gatunków materiału genetycznego. Rezerваты stwarzają szansę zachowania dziko występujących gatunków roślin i zwierząt, łącznie z ich biotopami i siedliskami a jednocześnie zapewniają trwałe istnienie najszerzego wachlarza form geomorfologicznych i geologicznych, stanowiących o istocie naturalnego krajobrazu.

Na obszarze N-ctwa Katowice istnieją dwa częściowe rezerваты przyrody „Las Murckowski” i „Ochojec” o łącznej powierzchni 128,21 ha, w tym leśnej – 125,08 ha, związanej z gospodarką leśną – 2,50 ha, oraz nieleśnej – 0,63 ha. Rezerwat Ochojec” posiada otulinę o powierzchni łącznej 4,42 ha (oddział 41b).

Istnieją rozbieżności pomiędzy powierzchnią rezerwatów w PUL na lata 2000-2009, a powierzchnią wykazaną w zarządzeniach powołujących rezerваты.

„Las Murckowski” - powierzchnia według Zarządzenia MOŚiZN 100,67 ha, wg PUL ha 102,57 ha.

„Ochojec” - powierzchnia według Zarządzenia MLiPD 26,77 ha, wg PUL 25,64 ha.

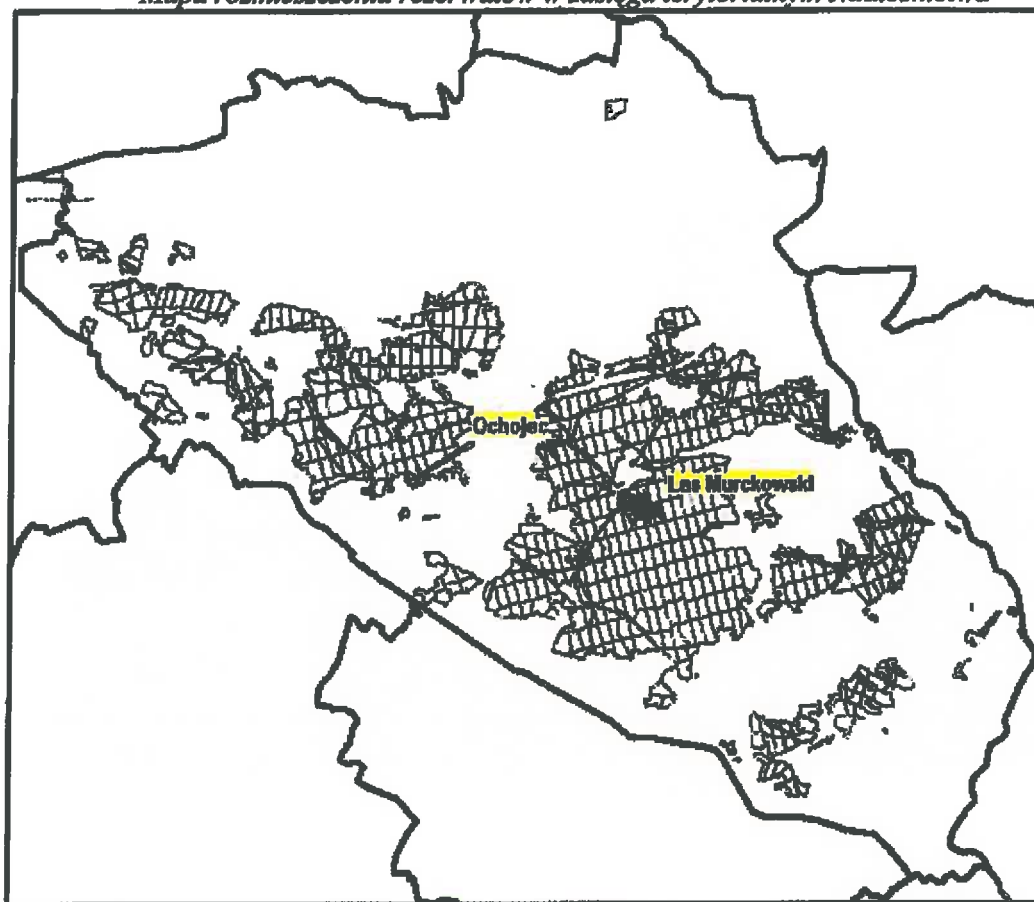
Położone na obszarze miasta Katowice, mają status obszaru objętego ochroną częściową i spełniają ważne funkcje społeczne, dydaktyczne i naukowe.

Rezerваты są dobrze rozpoznane, ujęte w licznych opracowaniach naukowych, lecz nie posiadają aktualnych planów ochrony. zatwierdzone w 1996 roku waloryzacje przyrodnicze jako plany ochrony utraciły swoją ważność po wejściu w życie Ustawy o Ochronie Przyrody w 2004 roku.

Rezerwat Las Murckowski. Fot. M. Niebrzydowski.

Mapa rozmieszczenia rezerwatów w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa

1. **Rezerwat „Las Murckowski”** - Rezerwat częściowy typu leśnego, utworzony na powierzchni 7,04 ha mocą zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 18 grudnia 1953 roku (M.P. nr A-1, poz. 18 z dnia 13.01.1954 r.) Rezerwat utworzono w celu zachowania, ze względów naukowych, dydaktycznych i społecznych, fragmentu lasu mieszanego o cechach naturalnych. Rezerwat pomimo lokalizacji w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów miejsko - przemysłowych, cechują wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe. Przedmiotem ochrony jest las bukowy o cechach naturalnych, położony w bezpośrednim sąsiedztwie aglomeracji przemysłowej. Rezerwat powiększono zarządzeniem ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 10 maja 1989 roku. Obecnie Las Murckowski zajmuje powierzchnię 102,57 ha (oddziały 83, 84, 85, 98 i 100 Nadleśnictwa Katowice, obręb Murcki, leśnictwo Murcki). Głównym bogactwem Lasu Murckowskiego jest drzewostan, w skład którego wchodzi wiele wiekowych, pomnikowych drzew, zwłaszcza buków. Znaczna część lasów bukowych na terenie rezerwatu przekroczyła wiek 150 lat.

Rezerwat Las Murckowski. Fot. M. Niebrzydowski.

W okazałym drzewostanie rezerwatu, obok pomnikowych buków, występują także okazałe dęby: bezszypułkowy i szypułkowy. Oprócz strzelistych buków i rozłożystych dębów rosną brzozy, czasem sosna zwyczajna, czy posadzona przez leśników sosna wejmutka. Dominującym zbiorowiskiem roślinnym jest kwaśna buczyna niżowa, która różnicuje się tutaj na cztery warianty, w zależności od składu runa. W miejscach, do których przez ulistnione sklepienie lasu dociera światło, rosną krzewy: kruszyna, dziki bez czarny i bez koralowy. W runie najczęściej występuje śmiałek pogięty, paproć – narecznica krótkoostna a także borówka czarna i konwalijka dwulistna. W runie występuje objęty ochroną ścisłą bluszcz pospolity. Rezerwat przyrody zlokalizowany jest w południowo-wschodniej części Wyżyny Katowickiej, w dzielnicy Katowice Murcki. Starszy fragment znajduje się pomiędzy terenem kopalni Murcki, a drogą szybkiego ruchu w kierunku Bielska-Białej. Natomiast dalej na wschód, na zboczach Wzgórza Wandy, rozciąga się pozostała, powiększona część rezerwatu. Jest to obszar Płaskowyżu Murckowskiego, zdominowany przez wzniesienia porożcinane dolinami potoków. Teren jest urozmaicony, pofałdowany, występują tu znaczne różnice wysokości. W podłożu przeważają łupki i piaskowce karbońskie, przykryte w niższych partiach piaskami i glinami pochodzenia plejstocénskiego. W piaszczystej zwietrzelinie skał karbońskich wykształciły się głównie gleby bielcowe właściwe słabo zbielcowane i brunatne bielcowane. Obszar rezerwatu odwadniany jest przez liczne, niewielkie potoki i ciekłi wodne, część z nich zasila rzekę Mleczną.

Rezerwat Las Murckowski. Fot. M. Niebrzydowski.

Na obszarze rezerwatu stwierdzono występowanie wielu roślin naczyniowych będących pod ochroną:

całkowitą – 3 gatunki; kruszczyk szerokolistny *Epipactis helleborine*, bluszcz pospolity *Hedera helix*, barwinek pospolity *Vinca minor*

częściową – 6 gatunków; kopytnik pospolity *Asarum europaeum*, marzanka wonna *Asperula odorata*, konwalia majowa *Convallaria majalis*, porzeczka czarna *Ribes nigrum*, kalina koralowa *Viburnum opulus*, kruszyna pospolita *Frangula alnus*.

Na terenie rezerwatu zainwentaryzowano występowanie 3 gatunków rzadkich, zagrożonych na obszarze Górnego Śląska mszaków - *Atrichum tenellum*, *Orthodicranum montanum*, *Pohlia bulbifera*.

Reasumując w rezerwacie znajduje się dwieście dziesięć gatunków roślin naczyniowych, czterdzieści dwa gatunki mchów, sześć gatunków wątrobowców, trzy gatunki roślin epifitycznych (epifity inaczej porośla to rośliny samożywne rosnące na drzewach).

Zwierzęta, które występują w rezerwacie oraz jego okolicach to między innymi lisy, kuny leśne, dziki. Zachodzą tu czasem nawet daniela. Warto również zwrócić uwagę na mniejsze ssaki, żyje tu kilku przedstawicieli gryzoni: nornica ruda, mysz leśna, wiewiórka. Do zwierząt owadożernych znajdujących się w lesie zalicza się ryjówki aksamitne, jeże wschodnie oraz krety. Warto dodać, że żyją tutaj nietoperze, które można zaobserwować wieczorem lub podczas pogodnych nocy. Jak w każdym lesie, liczną grupą zwierząt są tutaj ptaki. Ornitofaunę tworzą dzięcioły duże, kowaliki, szpaki, zięby, pełzacze, świergotek drzewny, kos, śpiewak, mucholówka szara i żałobna, grubodziób, kilka gatunków sikor oraz wiele innych przedstawicieli ptaków śpiewających.

Rzadziej występują tu: dzięciol zielonosiwy oraz pleszka. Można tutaj również spotkać płazy i gady, lecz brak odpowiednich siedlisk sprawia, że niewiele jest ich na terenie rezerwatu. Występują tutaj żaby trawne, ropuchy szare, a na obrzeżach lasu i na terenie szkółek leśnych także jaszczurki zwinki. Ślimaki, pierścienice, wije i owady reprezentują grupę bezkręgowców. Wśród owadów, szczególną uwagę zwracają chrząszcze, a zwłaszcza przedstawiciele będącego pod ochroną rodzaju biegacz. Stosunkowo często występuje tu nadrzewek, który reprezentuje rodzinę pasikonikowatych. Larwy chrząszczy można znaleźć w butwiejącym drzewie.

Rezerwat Las Murckowski. Fot. M. Niebrzydowski.

Podsumowując w rezerwacie stwierdzono występowanie 38 gatunków chronionych zwierząt:

owady ; 3 gatunki biegaczy –skórzasty *Carabus coriaceus* , fioletowy *Carabus violaceus* i *Carabus intricatus*, 3 gatunki rusałek – żałobnik *Nymphalis antiopa* , pawik *Inachis io* i admirał *Vanessa atalanta* oraz kilka gatunków trzmieli

mięczaki – ślimak winniczek *Helix pomatia*

płazy – ropucha szara *Bufo bufo*, żaba trawna *Rana temporaria*

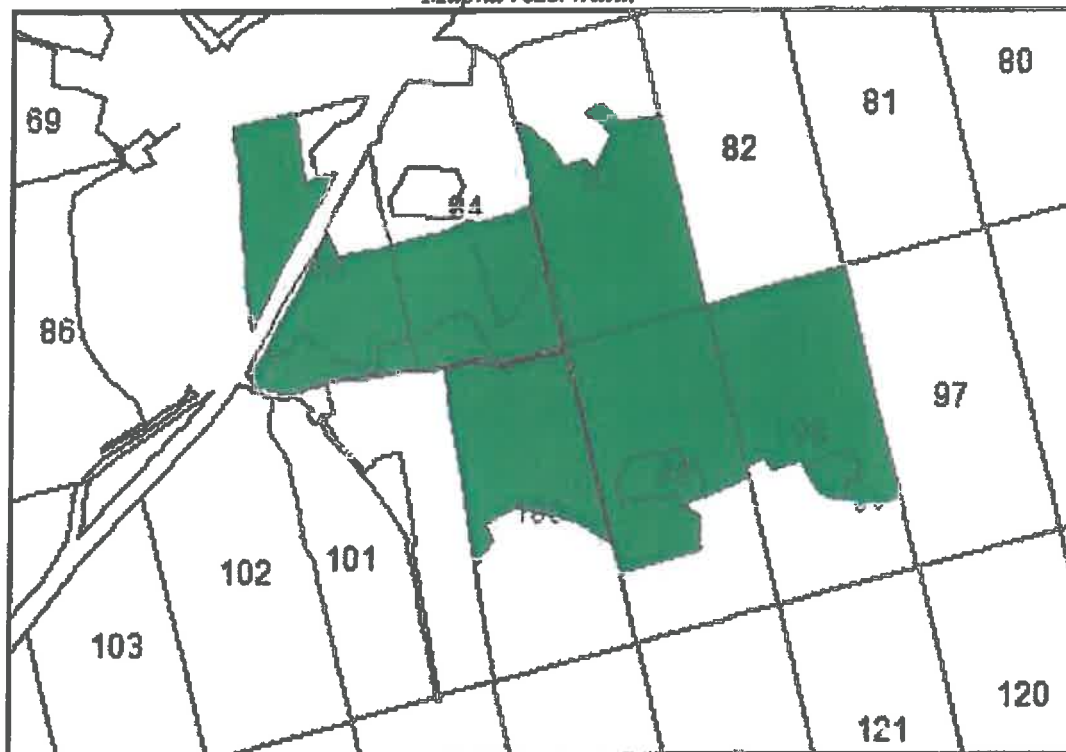
gady - jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*

ptaki – 22 gatunki, w tym dzięciol duży *Dendrocops major* oraz drozd śpiewak *Turdus philomelos*

ssaki – 6 gatunków; ryjówka aksamitna *Sorex araneus* , zabielek karliczek *Crocidura suaveoleus* , kret *Talpa europaea* , jeż wschodni *Erinaceus concolor* , wiewiórka *Sciurus vulgaris* , łasica łąska *Mustela nivalis*

Na terenie rezerwatu zainwentaryzowano również występowanie chronionego grzyba – flagowca olbrzymiego *Meripilus giganteus*. Na owocniki flagowca olbrzymiego można natknąć się wczesnym latem. Występują one u podstawy pni wickowych buków i dębów.

Mapka rezerwatu:

2. Rezerwat „Ochojec” Jest to rezerwat florystyczny o powierzchni 25,64 ha, utworzony w 1982r, w celu ochrony zbiorowiska roślin górskich o reliktowym charakterze na Górnym Śląsku, a w szczególności stanowiska liczydła górskiego, położony w Obrębie Murcki, w Leśnictwie Ochojec w części oddziałów 41, 52 i 53. Powierzchnia według Zarządzenia MLiPD (Zarządzenie Nr 10 MLiPD z dn. 26.03.1982r.) 26,77 ha, wg PUL 25,73 ha.

Tablica informacyjna - Rezerwat Ochojec. Fot. M. Niebrzydowski

Przedmiotem ochrony są rośliny górskie występujące na Górnym Śląsku w postaci reliktovej, głównie liczydło górskie. W rezerwacie chroniona jest najliczniejsza na całym polskim niżu populacja liczydła górskiego *Streptopus amplexifolius*, którego centrum występowania znajduje się w reglu górnym i piętrze kosodrzewiny Karpat i Sudetów. Liczydło górskie jest rośliną wieloletnią, należącą do rodziny liliowatych. Zygzakowata łodyga z jajowatymi, ułożonymi skrętolegle liśćmi może osiągnąć 1 m wysokości. Roślina kwitnie na przełomie maja i czerwca. Białe dzwonkowate kwiaty wyrastają u nasady spodniej strony liścia. Pod koniec lata dojrzewają owoce, którymi są intensywnie czerwone, kuliste jagody.

Liczydło górskie *Streptopus amplexifolius*

Rezerwat Ochojec - Liczydło górskie. Fot. M. Niebrzydowski

Liczydło górskie najliczniej rośnie w 100-letnim drzewostanie olchowym. Stwierdzono tam (w roku 1993) ponad 50 osobników kwitnących i zawiązujących owoce. Gatunek ten rośnie w rozproszeniu jeszcze na 6 stanowiskach. Gatunki górskie, rzadkie na niżu – 17 gatunków a wśród nich m.in. wymienione już liczydło górskie *Streptopus amplexifolius*, lepiężnik biały *Petasites albus*, starzec Fuchsa *Senecio Fuchsii*

i kędzierzawy *Senecio rivularis*, ciemniżyca zielona *Veratrum album* ssp. *Lobelianum*, jeżyna gruczołowata *Rubus hirtus*.

Za cenne składniki tej części lasów murckowskich (tym bardziej, że występują one w bezpośrednim kontakcie ze strefą mieszkaniowo - przemysłową miasta) należy uznać także chronione i rzadkie gatunki roślin. Najliczniej spotykane są tu: kruszyna pospolita *Frangula alnus* - krzew o brodawkowanej korze i całobrzegich liściach, tworzący czarne owoce oraz konwalia majowa *Convallaria majalis* - dobrze wszystkim znana, niewielka bylina o dużych jajowatych, na końcu zaokrąglonych liściach i intensywnie pachnących, białych, drobnych kwiatach. Rzadziej spotyka się tu biało kwitnące krzewy kaliny koralowej *Viburnum opulus*, tworzącej pod koniec lata koralowo-czerwone owoce. Wymienione rośliny posiadają właściwości lecznicze oraz objęte są ochroną częściową.

Rezerwat Ochojec - Ciemniżyca zielona. Fot. M. Niebrzydowski

Do rzadziej spotykanych roślin należy ciemniżyca zielona - okazała roślina o dużych jajowatych liściach i wiechowatych kwiatostanach na szczytach pędów; kokoryczka okółkowa *Polygonatum verticillatum* - o wąskolancetowatych liściach zebranych w okółki i drobnych, białych kwiatach zwisających pod liśćmi oraz rośliny torfowisk i miejsc podbagnionych: siedmiopalecznik błotny *Comarum palustre*, bobrek trójlistkowy *Menyanthes trifoliata* i tojeść bukietowa *Lysimachia thyrsiflora*. Na uwagę zasługuje liczne stanowisko żabiścieku pływającego *Hydrocharis morsus-ranae*, gatunku zaliczonego do grupy rzadkich na Wyżynie Śląskiej, odnotowane w rozlewisku Ślepiotki już poza obszarem rezerwatu.

W rezerwacie dominują zbiorowiska leśne. Największą powierzchnię zajmują: kontynentalny bór mieszany z dębem szypułkowym i sosną pospolitą, łęg olchowo-jesionowy z olchą czarną oraz bagienny bór trzcinnikowy z sosną pospolitą i świerkiem pospolitym.

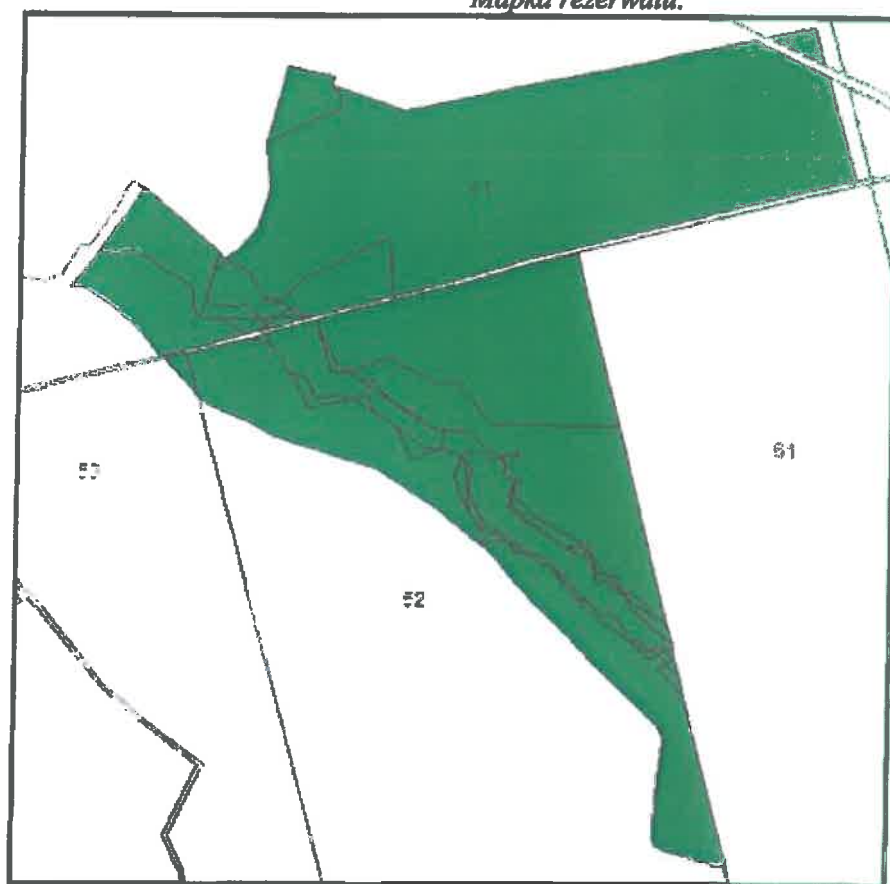

Rezerwat Ochojec - las sitchowo-jesionowy. Fot. M. Niebrzydowski

Wiek drzew budujących drzewostany tych zbiorowisk wynosi około 100 lat.

Zbiorowiska nieleśne - głównie szuwarowe - rozwijają się na dnie doliny Ślepiotki. Typowo rozwinięte są płaty szuwarów: skrzypu bagiennego, pałki szerokolistnej, sitowia leśnego. Piętro drzewostanu buduje dąb dwustuletni, a w podroście drugiego piętra występuje Bk, Gb z odnowienia naturalnego. Rezerwat położony jest w granicach miasta Katowice, w dzielnicy Ochojec. Obszar rezerwatu leży na Wyżynie Katowickiej, w zachodniej części Płaskowyżu Katowickiego, w obrębie Rowu Kłodnicy i doliny rzeczki Ślepiotki. Teren wznosi się na wysokość od 286 do 300m n.p.m. W pobliżu leżą lasy murckowickie (ich północno-zachodnia część) i dolina Ślepiotki. W granicach rezerwatu wody Ślepiotki mają parametry wód I i II klasy czystości. Biorąc pod uwagę faunę tego rezerwatu to jest on bardzo ciekawym miejscem. Znajdziemy tam następujące gatunki chronionych zwierząt: mięczaki – ślimak winniczek *Helix pomatia*, owady – 3 gatunki biegaczy: fioletowy *Carabus violaceus*, ogrodowy *Carabus hortensis* i *Carabus arvensis* oraz kilka gatunków trzmieli, płazy – traszka zwyczajna *Triturus vulgaris*, ropucha szara *Bufo bufo*, ropucha zielona *Bufo viridis*, rzekotka drzewna *Hyla arborea*, gady – jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*, jaszczurka żyworodna *Lacerta vivipara*, ptaki – 27 gatunków jak: sówki, dzięcioły, rudyki, drozdy, kosy i wiele innych, ssaki – 4 gatunki: ryjówka aksamitna *Sorex araneus*, kret *Talpa europaea*, jeż wschodni *Erinaceus europaeus*, łasica łąska *Mustela nivalis*

Mapka rezerwatu:

Ogólną charakterystykę rezerwatów (wg wzoru nr 3) przedstawia poniższa tabela.

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY DLA NADLEŚNICTWA KATOWICE

Wykaz rezerwatów istniejących na terenie Nadleśnictwa Katowice

Nazwa rezerwatu	Nazwa i numer aktu powołującego	Pobórzenie		Typ rezerwatu		Powierzchnia w ha objęta ochroną częściową				Ważniejsze		Uwagi
		obręb leśny oddział	gmina leśnictwo	przedmiotu ochrony	typu środowiska	wg Zarządzenia Ministra	wg planu urządzenia lasu	leśna nieleśna	związana	zbiorowiska roślinne	grupy zwierząt	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
LAS MURCKOWSKI	Zarz. nr 348 Ministra Leśnictwa z dn. 18.12. 1953 roku, MP nr A-1 / poz. 18 / z dn. 13.01. 1954 r. Rozszerzenie Rezerwatu Zarz. MOŚIZN z dn. 10.05. 1989 r.	Obr. Mureki 83 d, 84 c - g, 85 c - f, 98 a, b, 99 a, b, 100 a,	m. Katowice L-cwo Mureki	Fi zł fibrocytowy zbiorowisk leśnych	1 mn lasów mieszanym nizinnych	102.56	100.48	-	2.09	Kwaśna buczyna niszowa Luzulo pilosae Pagetum	38 gatunków objętych ochroną prawną / ze świata roślin i zwierząt /	

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY DLA NADLEŚNICTWA KATOWICE

Nazwa rezerwatu	Nazwa i numer aktu powołującego	Polożenie		Typ rezerwatu		Powierzchnia w ha objęta ochroną częściową				Ważniejsze		Uwagi
		obwód leśny oddział	gmina leśnictwo	przedmiotu ochrony	typu środowiska	wg Zarządzenia Ministra	wg planu urządzenia lasu	leśna	nieleśna	zbiorniki roślinne	grupy zwierząt	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
OCHOJEC	Zarz. MiPD z dn. 26.03. 1982 r. MP nr 10, poz. 74 z dn. 07.04. 1982 r.	Obr. Mureki 41 g, h, k - m, 52 a - f, 53 f,	m. Katowice L-ctwo Ochocze	Fl zk florystyczny roślin zielnych i krzewinek	lasów mieszanych nizinnych borów mieszanych nizinnych	26.77	24.60 0.63	0.42	Bór mieszany Qercu roboris - Pinetum Bór bagieny trzcinikowy Calamagrostio villosae - Pinetum	42 gatunki objęte ochroną prawną / ze świata roślin i zwierząt /		

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY DLA NADLEŚNICTWA KATOWICE

Możliwości realizacji celów ochrony przyrody w rezerwatach

Lp.	Nazwa rezerwatu	Główny przedmiot ochrony	Cele ochrony	Zachodzące procesy sukcesji	Zagrożenia	Możliwości realizacji celu ochrony	Metody ochrony		Uwagi
							dotychczasowe	proponowane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	„Las Murckowski”	Rezerwat utworzony w celu zachowania, ze względu na naukowych, dydaktycznych i społecznych, fragmentu lasu o cechach naturalnych.	zachowanie fragmentu lasu o mieszanego co naturalnych, położonego w bezpośrodkowym sąsiedztwie aglomeracji przemysłowej	Brak wiódących zmian o zbiorowiska roślinnych	Duża, niekontrolowana penetracja wnętrza rezerwatu zbieractwo płodów runa.	Mozliwa	Kontrola leśnej. Zarząd miejscowy leśniczy. Nadzór RDOŚ	Zwiększenie ilości tablic informacyjnych - dużych opisowych wraz z zakazami oraz małych - urzędowych.	Metody ochrony proponowane - uzależnione od możliwości finansowych RDOŚ. Opracowanie planu ochrony.
2	„Ochojec”	Przedmiotem ochrony są rośliny górskie występujące na Górnym Śląsku w postaci reliktovej, głównie liźydlu górkim.	ochrona zbiorowiska roślin górkich o reliktowym charakterze na Górnym Śląsku	Sukcesja na bagnie - po konsultacji z N-ctwem	Synantropizacja - Zaniechanie dzikie wysypiska. Niekontrolowana penetracja wnętrza rezerwatu.	Mozliwa	Kontrola leśnej. Zarząd miejscowy leśniczy. Nadzór RDOŚ	Uregulowanie gospodarki odpadami komunalnymi. Opracowanie planu ochrony rezerwatu.	Opracowanie planu ochrony z uwzględnieniem konieczności zlecenia wykonania dokumentacji uzależnionej od możliwości finansowych RDOŚ.

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY DLA NADLEŚNICTWA KATOWICE

Zestawienie powierzchni oraz niektórych danych dotyczących rezerwatów
na terenie Nadleśnictwa Katowice

Oddział podział	Powierzchnia (ha)			TSL	Udział	Gatunek panujący	Wiek	Uwagi
	leśna zalesiona i n-zales.	związ. gosp. leśna	z nieleśna					
„Las Murckowski”								
02-09-2-07-83 -d	17,59			LMśw	9	Bk	120	
02-09-2-07-83 ~a		0,06						Drogi L
02-09-2-07-83 ~b		0,19						Linie
02-09-2-07-84 -c	3,74			LMśw	6	Bk	110	
02-09-2-07-84 -d	5,31			LMśw	4	Db	85	
02-09-2-07-84 -f	2,45			LMśw	4	Db	100	
02-09-2-07-84 -g	1,91			LMśw	7	Bk	125	
02-09-2-07-84 ~a		0,21						Drogi L
02-09-2-07-85 -c	7,01			Lśw	2	Db	70	
02-09-2-07-85 -d	7,77			LMśw	5	Brz	70	
02-09-2-07-85 -f	3,14			Lśw	4	Bk	235	
02-09-2-07-85 ~c		0,13						Linie
02-09-2-07-98 -a	17,39			LMśw	9	Bk	165	
02-09-2-07-98 -b	1,03			Lśw	4	Jw	75	
02-09-2-07-98 ~a		0,22						Drogi L
02-09-2-07-98 ~b		0,24						Linie
02-09-2-07-99 -a	17,08			LMśw	9	Bk	155	
02-09-2-07-99 -b	2,27			Lśw	2	Brz	45	
02-09-2-07-99 ~a		0,26						Drogi L
02-09-2-07-99 ~c		0,21						Linie
02-09-2-07-100 -a	13,79			Lśw	8	Bk	175	
02-09-2-07-100 ~a		0,32		Lśw	8	Bk	175	
02-09-2-07-100 ~b		0,25		Lśw	8	Bk	175	
Razem	100,48	2,09						
Ogółem	102,57							
„Ochojec”								
02-09-2-06-41 -g	11,27			LMw	4	So	125	
02-09-2-06-41 -h	0,57			OL	9	Ol	115	
02-09-2-06-41 -k			0,63					Bagno
02-09-2-06-41 -l	0,35			OL	9	Ol	115	
02-09-2-06-41 -m	1,02			LMw	3	Db	50	
02-09-2-06-52 -a	3,32			LMw	7	So	110	
02-09-2-06-52 -b	0,80			OL	10	Ol	55	
02-09-2-06-52 -c	3,78			BMśw	8	So	105	
02-09-2-06-52 -d	2,52			LMw	7	So	65	
02-09-2-06-52 -f	0,93							Inne wylesienie
02-09-2-06-52 ~a		0,21						Drogi L
02-09-2-06-52 ~c		0,18						Linie
02-09-2-06-53 -a	0,04			LMw	3	Brz	50	
02-09-2-06-53 ~f		0,02						Linie
Razem	24,60	0,41	0,63					

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY DLA NADLEŚNICTWA KATOWICE

Oddział podział	Powierzchnia (ha)			TSL	Udział	Gatunek panujący	Wiek	Uwagi
	leśna zalesiona i n-zales.	związ. gosp. leśną	z nieleśną					
Ogółem	25,64							
Razem rezerwaty	125,08	2,50	0,63					
Ogółem rezerwaty	128,21							

Na terenie Nadleśnictwa Katowice nie ma rezerwatów projektowanych
i proponowanych.

2. Zespoły przyrodniczo- krajobrazowe.

"Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe i estetyczne."

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy wyznacza się w celu ochrony wyjątkowo cennych fragmentów krajobrazu naturalnego i kulturowego, dla zachowania jego wartości przyrodniczych, kulturowych i estetycznych. Działalność na terenach objętych tą formą ochrony uwarunkowana jest opracowaniem dla nich planu zagospodarowania przestrzennego, który uwzględni postulaty przyrodników i historyków.

a) Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe - istniejące

- a) „Uroczysko Buczyzna” jest to obszar na terenie miasta Chorzowa o powierzchni łącznej 65,32ha, obejmujący oddziały 20, 21 i 22 (z wyjątkiem wydzielienia ~d), położony w Leśnictwie Panewnik obrębu Panewnik. Utworzony został Uchwałą nr XLIX/663/2001 Rady Miasta Chorzów z 27.12.2001 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. Nr 2/02, poz. 76).

Tablica informacyjna - Zespół Przyrodniczo - Krajobrazowy Uroczysko Buczyzna. Fot. M. Niebrzydowski

Najcenniejszą wartością przyrodniczą tego terenu są starodrzewy bukowe w wieku 130 –170 lat, wśród których jest kilkanaście drzew o wymiarach zbliżonych do pomnikowych. Ze względu na położenie w niewielkiej odległości od terenów miejskich ma szczególne znaczenie dla mieszkańców Chorzowa, Katowic, Rudy Śląskiej.

Zespół Przyrodniczo - Krajobrazowy Uroczysko Buczyna. Fot. M. Niebrzydowski.

b). „Źródła Kłodnicy” to teren na obszarze miasta Katowice o łącznej powierzchni 98,26 ha obejmujący oddziały 25-28 Leśnictwa Muchowiec obrębu Murcki, mający na celu zapewnienie ochrony obszaru źródłiskowego rzeki Kłodnicy wraz z występującą tam fauną i florą. Utworzony Uchwałą nr LIII/718/2002 Rady Miejskiej Katowic z dn. 23.09.2002 r.

Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy Źródła Kłodnicy. Fot. M.Niebrzydowski

Najcenniejszymi wartościami omawianego obszaru z przyrodniczego punktu widzenia są: hydrologiczna i gospodarcza funkcja źródeł jako zasobu wodnego, rodzime drzewostany ze 120-130 letnią olchą czarną, chronione i rzadkie gatunki roślin: czosnek niedźwiedzi, wawrzynek wilcze łyko, kopytnik pospolity, zimowit jesienny, ciemiężca zielona, oraz chronione i rzadkie gatunki zwierząt, wśród których szczególną uwagę, ze względu na charakter użytku, należy zwrócić na płazy: ropuchę, traszkę zwyczajną, rzekotkę drzewną.

Zespół Przyrodniczo - Krajobrazowy Źródła Kłodnicy. Fot. G. Skurczak.

ZPK Źródła Kłodnicy - lany czosnku niedźwiedziego. Fot. M. Niebrzydowski.

c) „Wzgórze Kamionka” jest to zespół przyrodniczo-krajobrazowy utworzony na terenie gminy Mikołów, leśnictwa Zadole, w celu ochrony walorów widokowych i estetycznych, obejmujący wydzielania 106c, 106d, 106f, 106g, 106h o łącznej powierzchni 7,31ha. Utworzony został Uchwałą nr XXXVI/565/2005 Rady Miejskiej w Mikołowie z dnia 30.08.2005r. Jest on częściowo położony na gruntach w zarządzie N-ctwa Katowice.

d) „Dolina Rzeki Jamny” zajmująca obszar na terenie miasta Mikołów. Obejmuje grunty leśnictwa Zadole obrębu Panewnik część oddziałów 78, 86, 94, 95, 95A, 102 o powierzchni 23,98ha. Utworzony został Uchwałą nr LVIII/848/2002 Rady Miejskiej Mikołowa z 20.08.2002 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. Nr 68/02, poz. 2462) w celu ochrony wyjątkowych i cennych fragmentów krajobrazu naturalnego.

Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy Dolina Jamny. Fot.M.Niebrzydowski.

Jest to teren o wysokich walorach krajobrazowych; wijący się, kręty potok płynie głęboką doliną, w której występują dobrze zachowane płyty łągu olszowo-jesionowego i kilkanaście gatunków roślin chronionych lub rzadkich na terenie województwa, a wśród nich: wawrzynek wilcze łyczo, skrzyp olbrzymi, widłak goździsty.

b) Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – projektowane.

Przeprowadzone badania i waloryzacje stały się podstawą do wysunięcia propozycji – (projektów) utworzenia na obszarze Nadleśnictwa Katowice następujących zespołów przyrodniczo-krajobrazowych:

a). „Dolina Kłodnicy” jest to obszar położony wzdłuż koryta rzeki Kłodnicy i jej dopływów, na terenie miast Katowice i Ruda Śląska, w tzw. Starym Panewniku w obrębie Panewnik. Lasy położone są w leśnictwach: Panewnik (cz. oddz.39, 61, 61A, 65), Śmiłowice (cz.oddz.59 i 62).

Wariant I projektu zakłada objęcie tą formą ochrony ok. 47 ha lasów na terenie miasta Katowice, a wariant II około 75 ha na terenie miast Katowice i Ruda Śląska.

Celem utworzenia ZPK Dolina Kłodnicy jest ochrona nielicznych już, nie przekształconych antropogenicznie, lub przekształconych w niewielkim stopniu, fragmentów koryta rzeki wraz z charakterystyczną dla niego florą i fauną, w tym wielu gatunków chronionych i rzadkich na terenie województwa roślin, jak np.: siedmiopalecznik błotny (*Comarum palustre*), bobrek trójlistkowy (*Menyanthes trifoliata*), storczyk szerokolistny (*Orchis latifolia*), żurawina błotna (*Oxycoccus palustris*), modrzewnica pospolita (*Andromeda polifolia*) i zwierząt np.: ropucha szara (*Bufo bufo*), traszka zwyczajna (*Triturus vulgaris*).

b). „Bazanciarnia”

Uznany Uchwałą Nr 283/97 Rady Miejskiej Siemianowic Śląskich z dnia 27 lutego 1997 r. jako użytek ekologiczny,. Teren na obszarze m. Siemianowice Śląskie o łącznej powierzchni 39,32 ha, w tym w zarządzie Lasów Państwowych 37,88 ha tj. oddz. 260 Leśnictwa Muchowiec, Obrębu Murcki. Uchwała o utworzeniu użytku podjęta została bez jakiejkolwiek konsultacji w tej mierze z Nadleśnictwem Katowice. Proponuje się aby „Bazanciarnia” miała charakter projektowanego Zespołu Przyrodniczo – Krajobrazowego.

Jest to odrębny kompleks leśny położony w sąsiedztwie wodnych użytków ekologicznych i pola golfowego, teren dawnej posiadłości Donnesmarcka i hodowli bażantów z ruinami starej leśniczówki. W pobliżu znajduje się również cmentarz żołnierzy niemieckich. W niewielkiej odległości zlokalizowane jest również nowoczesne, dobrze zagospodarowane wysypisko śmieci firmy Landeco. Jest to jedyny większy kompleks leśny w pobliżu miasta Siemianowice Śląskie o wyjątkowym znaczeniu rekreacyjnym dla jego mieszkańców.

Numery ewidencyjne pochodzą z rejestru tworów przyrody podlegających ochronie, województwa śląskiego.

3. Pomniki przyrody.

Pomniki przyrody to forma ochrony indywidualnej, która zgodnie z "Ustawą o ochronie przyrody" (Art.28) obejmuje pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej i historyczno-pamiątkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów. Zaliczamy do nich sędziwe i okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, grupy drzew, aleje, źródła, wodospady, skałki, jary, głązy narzutowe i inne.

a). Pomniki przyrody istniejące

Na terenie Nadleśnictwa Katowice znajduje się 6 pomników przyrody (6 pojedynczych drzew). Są to wiekowe buki (4 szt.), oraz jesion wyniosły i klon zwyczajny (po 1 szt.) o nieprzeciętnych wymiarach. Obwody pni tych wiekowych drzew często przekraczają 400 cm.

Numer rejestru woj.	Położenie Miasto, Obręb, Leśnictwo, wydch.	Nazwa	Uwagi
1	2	3	4
-	Miasto Katowice obręb Murcki, leśnictwo Podlesie	Pomnik przyrody	jesion wyniosły wiek 200 lat; obwód=200 cm
-	Miasto Katowice obręb Murcki, leśnictwo Podlesie	Pomnik przyrody	klon zwyczajny wiek 200 lat; obwód=200 cm
-	Miasto Katowice obręb Imielin, leśnictwo Wesola	Pomnik przyrody	buk wiek 140 lat; obwód=500 cm
-	Miasto Katowice obręb Imielin, leśnictwo Wesola	Pomnik przyrody	buk wiek 140 lat; obwód=420 cm
-	Miasto Mysłowice obręb Imielin, leśnictwo Janów	Pomnik przyrody	buk wiek 140 lat; obwód=310 cm
-	Miasto Mysłowice obręb Imielin, leśnictwo Janów	Pomnik przyrody	buk wiek 140 lat; obwód=372 cm

b) Pomniki przyrody - projektowane

- w Obrębie Imielin – 10 drzew; 8 buków zwyczajnych, 1 dąb szypułkowy, 1 lipa drobnolistna
- w Obrębie Murcki – 3 drzewa; 2 dęby szypułkowe i 1 buk zwyczajny
- w Obrębie Panewnik – 6 drzew; 1 buk zwyczajny i 5 dębów szypułkowych

Łącznie – 19 drzew projektowanych do uznania jako pomniki przyrody.

Drzewa projektowane do uznania jako pomniki przyrody.

Lp.	Położenie		Opis obiektu						
	obręb oddz. poddz.	gmina leśnictwo	rodzaj	wiek	obwód / cm /	wyso-kość / m /	stan zdrowotny	zagrożenia	powierzchnia / ha /
1	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1.	Imielin	Katowice L-ctwo Wesoła	Buk	ok.140	500	26	db	brak	
2.			Buk	ok.140	380	26	db	brak	
3.			Buk	ok.140	330	26	db	brak	
4.			Buk	ok.140	320	26	db	brak	
5.	Murcki	Tychy L-ctwo Podlesie	Dąb s	ok.200	390	23	db	szk.górn.	
6.			Buk	ok.200	355	24	śr.	brak	
7.		Katowice L-ctwo Czułów	Dąb s	ok.150	410	27	db	brak	
8.	Panewnik	Mikołów L-ctwo Makoszowy	Buk	ok.150	330	26	db		
9.			Dąb s	ok.150	360	27	db		
10.			Dąb s	ok.150	320	26	db		
11.			Dąb s	ok.150	320	26	db		
12.			Dąb s	ok.150	360	27	db		
13.			Dąb s	ok.150	350	27	db		

4. Użytki ekologiczne.

Zgodnie z "Ustawą o ochronie przyrody" (Art.30) użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk, takie jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne "oczka wodne", kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nie użytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, itp. Do użytków ekologicznych mogą być również zaliczone zdewastowane łąki, pastwiska, stawy, które nie mają dużego znaczenia gospodarczego, mają jednak szczególne wartości przyrodnicze. Poszczególne rodzaje nieużytków, jak też zdewastowane ekosystemy często wyróżniają się rzadkimi zespołami roślinnymi oraz gatunkami flory i fauny. Mają one więc wybitne znaczenie w zachowaniu różnorodności biologicznej. Procedura uznania za użytek ekologiczny następuje w drodze rozporządzenia wojewody.

Zgodnie z uchwałą na obszarze Nadleśnictwa znajduje się jeden użytek ekologiczny: „Płone Bagno” - Utworzony Rozporządzeniem nr 23/2002 wojewody śląskiego z 29.05.2002 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. Nr 39/02, poz. 1358), położony w oddz. 194a, 171i, 193d (leśnictwo Lędziny) o łącznej powierzchni 4,22 ha.

Obszar ten obejmuje torfowisko wysokie z fragmentami boru wilgotnego i bagiennego, wraz ze stanowiskami roślin chronionych i rzadkich takich jak: bagno zwyczajne, borówka bagienna, żurawina błotna, welnianka pochwowata.

Użytek ekologiczny Płone Bagno.
Bagno zwyczajne. Fot. G. Skurczak.

5. Ochrona gatunkowa.

Ochrona gatunkowa ("Ustawa o ochronie przyrody" - Art.27) ma na celu zabezpieczenie dziko występujących roślin i zwierząt, a w szczególności gatunków rzadkich i zagrożonych wyginięciem, jak też zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.

Występujące na obszarze Nadleśnictwa gatunki chronionych i rzadkich grzybów, porostów, mszaków i roślin naczyniowych oraz zwierząt przedstawiono w Programie w wykazie tabelarycznym na podstawie danych otrzymanych w toku taksacji jak i uzyskanych z opracowań oraz waloryzacji omawianych terenów.

Zależnie od stopnia szczegółowości danych adresowych lokalizację poszczególnych gatunków podano w odniesieniu do wydzielenia, oddziału lub, szczególnie w przypadku zwierząt – rejonu.

Ze względu na bogactwo występujących gatunków, szczególnie gatunków roślin, na obecnym etapie konstruowania Programu zamieszczono w wykazach przede wszystkim gatunki zainwentaryzowane w toku taksacji z dokładną lokalizacją a także gatunki, obecność których jest- była podstawą do tworzenia form ochrony.

Na szczególną uwagę zasługuje istniejąca w Obrębie Murcki, Leśnictwie Murcki chroniona strefa miejsca rozrodu i regularnego przebywania bociana czarnego powołana Zarządzeniem Wojewody Katowickiego z dnia 13 listopada 2003 roku (Zn. spr. ŚR.VII.8/6631-zw/strefy/06/03). Łączna powierzchnia w/w ostoji wynosi 56,89 ha i znajduje się w oddziałach:

Wykaz występujących na obszarze nadleśnictwa Katowice gatunków motyli zawiera „Atlas rozmieszczenia motyli dziennych w Polsce” pod redakcją prof. Buszko.

Istnieje również opracowanie o chrząszczach m.in. w rezerwatach „Ochojec” i „Las Murkowski” autorstwa S.Szafranca i H.Szołtysa. Zawiera on ocenę walorów faunistycznych rezerwatów katowickich w stosunku do innych rezerwatów.

Na obszarze Nadleśnictwa zainwentaryzowano w 2000 roku 83 mrowiska mrówki rudnicy, z których 47 kopców zgrupowanych jest w formie 11 kolonii.

Największe z nich to dwie kolonie w oddziale Leśnictwa Reta, dwie kolonie w oddziałach Leśnictwa Łędziny oraz dwie kolonie w oddziałach Leśnictwa Podlesie.

Mrowiska te w celu wzmocnienia populacji, wzbogacane były poprzez wszczepianie do nich form płciowych mrówki rudnicy. Działania te realizowane były pod auspicjami działającej na terenie RDLP (przy Nadleśnictwie Prószków) jedynej w polskich lasach stacji badania i hodowli mrówek.

Od 1991 roku na terenie Nadleśnictwa Katowice, w leśnictwie Reta, na skraju lasu w Mikołowie -Kamionce istnieje schronisko dla zwierząt leśnych prowadzone przez pracownika Nadleśnictwa Katowice – Jacka Wasińskiego.

Schronisko jest prowadzone za zezwoleniem Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody a dzięki jego przychylności oraz wymiernej pomocy a także pracy i trosce podleśniczego

przyczyniło się do uratowania wielu zwierząt- przedstawicieli rodzimej fauny, jak np. sowy, sokoły, łabędzie, bociany, sarny, dziki itp.

Poniżej zestawiono chronione (Ustawa o ochronie przyrody) gatunki roślin, grzybów i zwierząt stwierdzone lub obserwowane na gruntach Nadleśnictwa wg dostępnej literatury, danych Nadleśnictwa oraz informacji zebranych w trakcie prac urzędniowych.

a) Flora, gatunki prawnie chronione.

Rośliny objęte ochroną zinwentaryzowane na gruntach Nadleśnictwa.

lp	Gatunek nazwa polska łacińska	oddz. poddz. leśnictwo	Ogólny opis, sposób występowania, dynamika rozwoju, przyrodnicze walory	Uwagi
1	2	3	4	5
			OBRĘB IMIELIN	
1.	Barwinek Vinca minor		rzadko	ochr. częściowa
2.	Ciemnocyza zielona Veratrum lobelianum		rzadko	ochr. ścisła
3	Dziewięcił bezłodygowy Carlina acaulis		grupowo; w niecz. kamieniołomie dol.	ochr. ścisła
4	Konwalia majowa Convallaria maialis		dość często	ochr. częściowa
5	Kosaciec syberyjski Iris sibirica		rzadko	ochr. ścisła
6	Listera jajowata Listera ovata		rzadko	ochr. ścisła
7	Paprotnik kolczysty Polystichum aculeatum		rzadko	ochr. ścisła

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY DLA NADLEŚNICTWA KATOWICE

lp	Gatunek nazwa polska łacińska	oddz. poddz. leśnictwo	Ogólny opis, występowania, rozwoju, przyrodnicze	sposób dynamika walory	Uwagi
1	2	3	4		5
	Podrzeń żebrowiec <i>Blechnum spicant</i>		rzadko		ochr. ścisła
8.	Przytulia wonna <i>Galium odorata</i>		rzadko		ochr. częściowa
9	Rosiczka okrągłolistna <i>Drosera rotundifolia</i>		rzadko		ochr. ścisła
10	Storeczyki <i>Orchidaceae</i>		Kruszczyk szerokolistny Buławik mieczolistny Kruszczyk szerokolistny Kruszczyk szerokolistny Kruszczyk szerokolistny		ochr. ścisła
11	Wawrzynek wilczelyko <i>Daphne mezereum</i>		rzadko		ochr. ścisła
	Widłak goździsty <i>Lycopodium clavatum</i>		rzadko		ochr. ścisła
			OBREB MURCKI		
1.	Bagno zwyczajne <i>Ledum palustre</i>		rzadko		ochr. ścisła
2.	Barwinek		rzadko		ochr. częściowa

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY DLA NADLEŚNICTWA KATOWICE

ip	Gatunek nazwa polska łacińska	oddz. poddz. leśnictwo	Ogólny opis, występowania, dynamika rozwoju, przyrodnicze	Uwagi
1	2	3	4	5
	Vinca minor			
3.	Bluszcz pospolity Hedera helix		rzadko	ochr. częściowa
4.	Bobrek trójlistkowy Menyanthes trifoliata		rzadko	ochr. częściowa
5.	Centuria pospolita Centaurium umbellatum		rzadko	ochr. ścisła
6.	Ciemiężca zielona Veratrum lobelianum		rzadko	ochr. ścisła
7.	Czosnek niedzwiedzi Allium ursinum		rzadko	ochr. częściowa
8.	Gnieźnik leśny Neottia nidus-avis		rzadko	ochr. ścisła
9.	Goryczka trojeściowa Gentiana asclepiadea		rzadko	ochr. ścisła
10.	Kalina koralowa		rzadko	ochr. częściowa

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY DLA NADLEŚNICTWA KATOWICE

lp	Gatunek nazwa polska łacińska	oddz. poddz. leśnictwo	Ogólny opis, sposób występowania, dynamika rozwoju, walory przyrodnicze	Uwagi
1	2	3	4	5
	Viburnum opulus			
11.	Konwalia majowa Convallaria maialis		dość często	ochr. częściowa

lp	Gatunek nazwa polska łacińska	oddz. poddz. leśnictwo	Ogólny opis, występowania, rozwoju, przyrodnicze	sposób dynamika walory	Uwagi
1	2	3	4	5	
12.	Kopytnik pospolity <i>Asarum europaeum</i>		rzadko		ochr. częściowa
13.	Kosaciec syberyjski <i>Iris sibirica</i>		rzadko		ochr. ścisła
14.	Liczydło górskie <i>Streptopus amplexifolius</i>		rzadko		ochr. ścisła
	Pióropusznik strusi <i>Matteuccia struthiopteris</i>		rzadko		ochr. ścisła
15.	Przytulia wonna <i>Galium odoratum</i>		rzadko		ochr. częściowa
16.	Pokrzyk wilcza jagoda <i>Atropa belladonna</i>		rzadko		ochr. ścisła
17.	Porzeczka czarna <i>Ribes nigrum</i>		rzadko		ochr. częściowa
18.	Rosiczka okrągłolistna <i>Drosera rotundifolia</i>		rzadko		ochr. ścisła
19.	Storczyki Orcideaceae		rzadko		ochr. ścisła

lp	Gatunek nazwa polska łacińska	oddz. poddz. leśnictwo	Ogólny opis, występowania, rozwoju, przyrodnicze	sposób dynamika walory	Uwagi
1	2	3	4		5
20.	Wawrzynek wilczelyko <i>Daphne mezereum</i>		rzadko		ochr. ścisła
OBREB PANEWNIA					
1.	Bagno zwyczajne <i>Ledum palustre</i>		rzadko		ochr. ścisła
2.	Barwinek pospolity <i>Vinca minor</i>		rzadko		ochr. częściowa
3.	Bluszcz pospolity <i>Hedera helix</i>		rzadko		ochr. częściowa
4	Ciemiężyca zielona <i>Veratrum lobelianum</i>		rzadko		ochr. ścisła
5.	Długosz królewski <i>Osmunda regalis</i>		rzadko		ochr. ścisła
6.	Konwalia majowa <i>Convallaria maialis</i>		dość często		ochr. częściowa

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY DLA NADLEŚNICTWA KATOWICE

lp	Gatunek nazwa polska łacińska	oddz. poddz. leśnictwo	Ogólny opis, występowania, rozwoju, przyrodnicze	sposób dynamika walory	Uwagi
1	2	3	4		5
7.	Kosaciec syberyjski <i>Iris sibirica</i>		rzadko		ochr. ścisła
8.	Przytulia wonna <i>Galium odorata</i>		rzadko		ochr. częściowa
9.	Pióropusznik strusi <i>Matteucia struthiopteris</i>		rzadko		ochr. ścisła
10.	Skrzyp olbrzymi <i>Equisetum telmateia</i>		rzadko		ochr. ścisła
11.	Storczyki <i>Orchidaceae</i>		rzadko		ochr. ścisła

lp	Gatunek nazwa polska łacińska	oddz. poddz. leśnictwo	Ogólny opis, występowania, rozwoju, przyrodnicze	sposób dynamika walory	Uwagi
1	2	3	4		5
12.	Listera jajowata Listera ovata		rzadko		ochr. ścisła
13.	Wawrzynek wilczelyko Daphne mezereum		rzadko		ochr. ścisła
14.	Widłak wroniec Lycopodium selago		rzadko		ochr. ścisła
			NADLEŚNICTWO		
1.	Kruszyna pospolita Frangula alnus		Liczna na całej powierzchni		ochr. częściowa
2.	Przylaszczka pospolita Hepatica nobilis		rzadko		ochr. ścisła

Zarodnikowe:

Wroniec widlasty. Fot. G. Skurczak.

Długosz królewski. Fot. G. Skurczak.

Storczyki:

Bulawnik mieczolistny (*Cephalanthera longifolia*)

Bulawnik mieczolistny (*Cephalanthera longifolia*) – gatunek byliny należący do rodziny storczykowatych. W Polsce występuje na niżu i w niższych położeniach górskich, roślina bardzo rzadka.

Kruszczyk szerokolistny (*Epipactis helleborine*)

Kruszczyk szerokolistny (*Epipactis helleborine*) – gatunek rośliny wieloletniej należący do rodziny storczykowatych. Występuje w środkowej Europie. W Polsce roślina dość pospolita.

Gnieźnik leśny (*Neottia nidus-avis*) Fot. M. Żebrowski

Gnieźnik leśny (*Neottia nidus-avis*) - W Polsce występuje na całym obszarze, ale jest rośliną rzadko spotykaną. W wielu miejscach to gatunek lokalnie wymarły. Jest przedstawicielem nielicznej grupy cudzożywnych roślin bezzieleniowych.

Listera jajowata (*Listera ovata*) - pokrój

Listera jajowata (*Listera ovata*) - gatunek roślin należący do rodziny storczykowatych. Występuje rzadko w całej Polsce.

Nasienne:

Kosaciec syberyjski. Fot. G. Skurczak.

Przylaszczka. Fot. G. Skurczak.

Hedera helix. Fot. G. Skurczak.

Konwalia majowa. Fot. G. Skurczak.

Porosty objęte ochroną zinwentaryzowane na gruntach Nadleśnictwa.

lp	Gatunek nazwa polska łacińska	oddz. poddz. leśnictwo	Ogólny opis, sposób występowania, dynamika rozwoju, walory przyrodnicze	Uwagi
1	2	3	4	5
B.	POROSTY	Leśnictwo Ochojec	- Rezerwat „Ochojec”	
1.	Brodaczkowate Usneaceae sp.		rzadko	ochrona ścisła

Chronione gatunki grzybów występujących w Nadleśnictwie Katowice.

lp	Gatunek nazwa polska łacińska	oddz. poddz. leśnictwo	Ogólny opis, sposób występowania, dynamika rozwoju, walory przyrodnicze	Uwagi
1	2	3	5	9
C.	GRZYBY	Leśnictwo Murcki	- Rezerwat „Las Murckowski”	
1.	Flagowiec olbrzymi Meripilus giganteus		rzadko	ochrona ścisła
2.	Szmaciak gałęzisty Sparassis sp.		rzadko	ochrona ścisła

b) Fauna, gatunki prawnie chronione.*Wykaz chronionych gatunków zwierząt.*

Lp.	Gatunek, nazwa polska, łacińska	Ogólny opis występowania	Uwagi
1	2	3	4
A	Mięczaki		
1.	Ślimak winniczek <i>Helix pomatia</i>	Rezerwat „Las Murckowski” oraz pojedynczo we wszystkich obrębach	ochr. częściowa
B.	Owady		
1.	Trzmiel ziemny <i>Bombus terrestris</i> .	na obrzeżach lasów, we wszystkich	ochr. częściowa
2.	Trzmiel kamiennik <i>Bombus lapidarius</i>	na obrzeżach lasów, we wszystkich	ochr. częściowa
3.	Trzmiel pozos. gat. <i>Bombus sp.</i>	na obrzeżach lasów, we wszystkich obrębach	ochr. ścisła 12 gatunków
4.	Biegacze <i>Carabus sp.</i>	rezerwaty oraz pojedynczo we wszystkich obrębach	ochr. ścisła, brak danych inwentaryzacyjnych
5.	Ciołek matowy <i>Dorcus parallelipipedus</i>	Rezerwat „Las Murckowski”	ochr. ścisła
6	Mrówka rudnica <i>Formica rufa</i>	we wszystkich obrębach	ochr. częściowa
C.	Pająki		
1.	Tygrzyk paskowany <i>Argiope bruennichi</i>	rzadki	ochr. ścisła
D.	Plazy		
1.	Ropucha zielona <i>Bufo viridis</i>	w rezerwacie „Ochojec”	ochr. ścisła
2.	Ropucha szara <i>Bufo bufo</i>	w rezerwacie „Ochojec” i „Las Murckowski”	ochr. ścisła

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY DLA NADLEŚNICTWA KATOWICE

Lp.	Gatunek, nazwa polska, łacińska	Ogólny opis występowania	Uwagi
1	2	3	4
3.	Rzekotka drzewna <i>Hyla arborea</i>	w rezerwacie „Ochojec” i „Las Murckowski”	ochr. ścisła
4.	1193 - Kumak nizinny <i>Bombina variegata</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
5.	Żaba wodna <i>Rana esculenta</i>	Obszar N-ctwa	ochr. ścisła
6.	Żaba trawna <i>Rana temporaria</i>	Obszar N-ctwa	ochr. ścisła
7.	1166 - Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	rzadka we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
8.	Traszka zwyczajna <i>Triturus vulgaris</i>	w rezerwacie „Ochojec” i „Las Murckowski”	ochr. ścisła
E.	Gady		
1.	Jaszczurka zwinka <i>Lacerta agilis</i>	pojedynczo we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
2.	Jaszczurka żyworodna <i>Lacerta vivipara</i>	pojedynczo we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
3.	Padalec <i>Anguis fragilis</i>	pojedynczo we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
4.	Zaskroniec <i>Natrix natrix</i>	pojedynczo we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
5.	Żmija zygzakowata <i>Vipera berus</i>	pojedynczo we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
F.	P t a k i		
1.	Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
2.	Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	jedno stanowisko lęgowe	ochr. ścisła

Lp.	Gatunek, nazwa polska, łacińska	Ogólny opis występowania	Uwagi
1	2	3	4
3.	Ciemiówka <i>Sylvia communis</i>	rzadka we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
4.	Czajka <i>Vanellus vanellus</i>	rzadka we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
5.	Drozd śpiewak <i>Turdus philomelos</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
6.	Dzięcioł duży <i>Dendrocopos major</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
7.	Dzwoniec <i>Carduelis chloris</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
8.	Gąsiorek <i>Lanius collurio</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
9.	Gil <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
10.	Grubodziób <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
11.	Jaskółka brzegówka <i>Riparia riparia</i>	stanowisko w zasięgu terytorialnym obrzeżu Murcki	ochr. ścisła
12.	Jaskółka dymówka <i>Hirundo rustica</i>	rzadka we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
13.	Jaskółka oknówka <i>Delichon urbicum</i>	rzadka we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
14.	Jerzyk <i>Apus apus</i>	dość częsty we wszystkich obr.	ochr. ścisła
15.	Kokoszka wodna <i>Gallinula chloropus</i>	rzadka we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
16.	Kopciuszek <i>Phoenicurus ochruros</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
17.	Kos <i>Turdus merula</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
18.	Kowalik <i>Sitta europaea</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
19.	Krogulec <i>Accipiter nisus</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
20.	Kukułka <i>Cuculus canorus</i>	rzadka we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
21.	Kwiczół <i>Turdus pilaris</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
22.	Łabędź niemy <i>Cygnus olor</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
23.	Mewa śmieszka <i>Larus ridibundus</i>	rzadka we wszystkich obrębach	ochr. ścisła

Lp.	Gatunek, nazwa polska, łacińska	Ogólny opis występowania	Uwagi
1	2	3	4
24.	Muchołówka szara <i>Musciscapa striata</i>	rzadka we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
25.	Mysikrólik <i>Regulus regulus</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
26.	Myszołów <i>Buteo buteo</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
27.	Pelzacz leśny <i>Certhia familiaris</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
28.	Perkozek <i>Tachybaptus ruficollis</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
29.	Perkozy <i>Podiceps</i> sp.	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
30.	Piegża <i>Sylvia curruca</i>	rzadka we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
31.	Pierwiosnek <i>Phylloscopus collybita</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
32.	Pleszka <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	rzadka we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
33.	Pliszka siwa <i>Motacilla alba</i>	rzadka we wszystkich obr.	ochr. ścisła
34.	Pokrzewka ogrodowa <i>Sylvia borin</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
35.	Pustułka <i>Falco tinniculus</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
36.	Puszczyk <i>Strix aluco</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
37.	Remiz <i>Remiz pendulinus</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
38.	Rudzik <i>Erithacus rubecula</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
39.	Sierpówka <i>Streptopelia decaocto</i>	rzadka we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
40.	Sikora bogatka <i>Parus major</i>	rzadka we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
41.	Sikora modra <i>Parus careruleus</i>	rzadka we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
42.	Sikora sosnówka <i>Parus ater</i>	rzadka we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
43.	Sikora uboga <i>Parus palustris</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
44.	Skowronek polny <i>Alauda arvensis</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła

Lp.	Gatunek, nazwa polska, łacińska	Ogólny opis występowania	Uwagi
1	2	3	4
45.	Sójka <i>Garullus glandaricus</i>	dość częsta we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
46.	Strzyżyk <i>Troglodytes troglodytes</i>	dość częsty we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
47.	Szczygieł <i>Carduelis carduelis</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
48.	Szpak <i>Sturnus vulgaris</i>	dość częsty we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
49.	Świstunka <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	rzadka we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
50.	Trznadel <i>Embriza citrinella</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
51.	Wilga	rzadka we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
52.	Zięba <i>Fringila coelebs</i>	rzadka we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
G.	Ssaki		
1.	1355 - Wydra <i>Lutra lutra</i>	Obserwowana : Obr Murcki – Obr. Panewnik –	ochr. częściowa
2.	Ryjówka aksamitna <i>Sorex araneus</i>	rzadka we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
3.	Zębiełki <i>Crocidurinae</i>	rzadkie we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
4.	Kret <i>Talpa europaea</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. częściowa
5.	Jeż wschodni <i>Erinaceus europaeus</i>	rzadki we wszystkich obrębach	ochr. ścisła
6.	Wiewiórka <i>Sciurus vulgaris</i>	dość częsty we wszystkich obr.	ochr. ścisła
7.	Łasica <i>Mustela nivalis</i>	rzadki we wszystkich obr.	ochr. ścisła

Lp.	Gatunek, nazwa polska, łacińska	Ogólny opis występowania	Uwagi
1	2	3	4
8.	Nietoperze Chiroptera	rzadkie we wszystkich obr.	ochr. ścisła

W opracowaniu listy zwierząt wykorzystano również wyniki powszechnej Inwentaryzacji Lasów Państwowych, oraz opracowanie „Gatunki wskaźnikowe przy ocenie stanu lasów – Wybrane stanowiska na terenie Nadleśnictwa Katowice” wykonane przez mgr inż. A. Ochmanna, oraz mgr K. Skowrońską.

Ciołek matowy (*Dorcus parallelipipedus*)

Chrząszcz z rodziny jelonkowatych. Wielkość chrząszczy 19-32 mm, ciało matowe, przedplecze nieco szersze od pokryw, boki pokryw prawie równoległe. Spotykany na pniach drzew, gałęziach, pojaw zmierzchowy; V-VII. Larwy rozwijają się w spróchniałych pniach, kłodach i pniakach drzew liściastych (dęby, buki, wierzby, lipy, drzewa owocowe). Gatunek coraz rzadszy i mniej liczny wskutek ubytku starodrzewów; puszczański. W miejscach występowania należy pozostawić stare drzewostany z dostateczną ilością próchniejącego drewna. Występuje w rezerwacie „Las Murckowski”

Ciołek matowy (*Dorcus parallelipipedus*)

Tygrzyk paskowany (*Argiope bruennichi*)

Tygrzyk paskowany (*Argiope bruennichi*) – gatunek dużego pajaka sieciowego z rodziny krzyżakowatych. Samice osiągają do 25 mm, samce tylko 7 mm. Pająk ten nazwę swą zawdzięcza ubarwieniu podobnemu do futra tygrysa. Głowotułów ma srebrzysty, odwłok zaś srebrzysty lub złotawy z czarnymi poprzecznymi prążkami.

Jaszczurka zwinka (*Lacerta agilis*)

Żmija zygzakowata. Fot. G. Skurezak.JPG

6. Siedliska naturalne - dane z inwentaryzacji przyrodniczej

Wg Ustawy o ochronie przyrody:

Art. 5.

17) siedlisko przyrodnicze - obszar lądowy lub wodny, naturalny, półnaturalny lub antropogeniczny, wyodrębniony w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne;

17a) siedlisko przyrodnicze będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty – siedlisko przyrodnicze, które na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej:

- a) jest zagrożone zanikiem w swoim naturalnym zasięgu lub
- b) ma niewielki zasięg naturalny w wyniku regresji lub z powodu ograniczonego obszaru występowania wynikającego z jego wewnętrznych, przyrodniczych właściwości lub
- c) stanowi reprezentatywny przykład typowych cech regionu biogeograficznego występującego w państwach członkowskich Unii Europejskiej.

Aktem prawa europejskiego w zakresie ochrony siedlisk jest Dyrektywa Rady EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej flory i fauny (*Council Directive 92/43/EEC*), tzw.: Dyrektywa Siedliskowa.

Siedliska przyrodnicze są to „obszary lądowe lub wodne, wyodrębnione w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne, zarówno całkowicie naturalne jak i półnaturalne” (Dyrektywa Siedliskowa). Siedliska przyrodnicze według tej definicji są więc pojęciem szerszym niż siedliska leśne, według typologii lasu, oraz nie do końca jednoznaczne z systemami klasyfikacji fitosocjologicznej. Siedliskiem może być każdy typ przyrodniczy obszar, stanowiący jakąś wyróżnianą jednostkę. Może to być np.: las liściasty, bór sosnowy, zwirowisko, ujście rzeki, murawa itp.

W Unii Europejskiej obowiązują różne systemy klasyfikacji siedlisk. Na potrzeby ochrony przyrody w Unii określono typy siedlisk przyrodniczych zagrożonych zanikiem, cennych. Definicję tych typów wraz z ich kodami zawarto w *Interpretation Manual of European Union Habitats* (Podręcznik interpretacji siedlisk) - oficjalnej instrukcji identyfikacji siedlisk ważnych z punktu widzenia Unii Europejskiej.

Oprócz siedlisk o znaczeniu wspólnotowym, których odpowiednia reprezentacja stwarza przesłanki do tworzenia Obszarów Natura 2000, wyróżniono jeszcze siedliska priorytetowe, za których istnienie „Wspólnota ponosi szczególną odpowiedzialność” (Dyrektywa Siedliskowa). Są to siedliska, które występują wyłącznie na terytorium Unii Europejskiej, w związku z tym ich ochrona i istnienie zależą od działań podjętych na obszarze UE.

W krajach UE występuje 218 typów siedlisk przyrodniczych o znaczeniu wspólnotowym, oraz 71 siedlisk priorytetowych. W Polsce zidentyfikowano występowanie 76 typów siedlisk, w tym 15 priorytetowych.

Na terenie nadleśnictwa w wyniku inwentaryzacji przyrodniczej w ramach prac terenowych, oraz inwentaryzacji wykonanej przez Nadleśnictwo w latach 2007-2008, odnaleziono siedliska o charakterze naturalnym w wydzieleniach których powierzchnia całkowita wynosi 2695,62ha. Siedliska te zostały opisane w informacjach różnych opisów taksacyjnych. Przeprowadzona inwentaryzacja przyrodnicza wykazała występowanie na terenie nadleśnictwa 19 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I DS., w tym 4 typy siedlisk priorytetowych. Są to:

Wyniki inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych w Nadleśnictwie

Kod siedliska Symbol znaczenia wg. SDF	Nazwa	Ranga siedliska	Orientacyjna pow. wydzieleń [ha]
1	2	3	4
Siedliska nieleśne			
2330	wydmy śródlądowe z murawami nsiaskowymi	-	13,72
3130	brzegi lub osuszone dna zbiorników wodnych	-	4,32
3150	starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nymphaea</i> , <i>Potamogeton</i>	-	120,62
3160	naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	-	8,85
4030	suche wrzosowiska	-	5,75
6210	murawy kserotermiczne	-	1,08
6230-4	niżowe murawy błotnistokowe (Nardion - płaty bogate florystycznie)	priorytetowe	5,29
6410	zmiennowilgotne łąki trzęślicowe	-	4,15
6430-3	ziółorośla nadrzeczne (<i>Convolvulalia sepium</i>) Nizowe nadrzeczne zbiorowiska okrajkowe	-	0,68
6510	niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	-	92,21
7110	torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	priorytetowe	22,38
7140	torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Carex</i>)	-	120,64
7230	górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	-	15,84
Siedliska leśne			
9110-1	kwaśna buczyna niżowa (<i>Luzulo pilosae-Fagetum</i>)	-	346,83
9170	grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	-	430,01
9190	kwaśne dębowy (<i>Betulo - Quercetum</i>)	-	1291,67
91D0	bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , <i>Pino mugo-Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne	priorytetowe	11,88
91E0	łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)	priorytetowe	199,70
Razem			2695,62

W powyższej tabeli przedstawiono powierzchnie wyłączeń zawierających siedliska przyrodnicze.

Dla tych siedlisk dopuszcza się modyfikacje w składzie gatunkowym odnowień, przyjętych na I Komisji Techniczno-Gospodarczej Nadleśnictwa, w celu utrzymania zgodnego z siedliskiem składu gatunkowego.

Zasady gospodarowania należy uzgodnić z właściwym dla regionu Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska.

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY DLA NADLEŚNICTWA KATOWICE

Wyniki inwentaryzacji przyrodniczej w/w siedlisk i gatunków ważnych dla Wspólnoty (w tym priorytetowych) przeprowadzone przez Nadleśnictwo Katowice w latach 2006-2008 zostały przedstawione poniżej. Dane te dotyczą rzeczywistej powierzchni siedlisk przyrodniczych.

Siedlisko	Ogółem		Stan siedliska przyrodniczego					
			A		B		C	
	Liczba wydziel.	Pow. (ha)	Liczba wydziel.	Pow. (ha)	Liczba wydziel.	Pow. (ha)	Liczba wydziel.	Pow. (ha)
2330	6	0,0493	1	0,0135			5	0,0358
3130	2	0,13	1	0,10			1	0,03
3150	60	19,7829	4	11,53	20	1,531	36	6,7219
3160	7	0,0364	1	0,01	4	0,0235	2	0,0029
4030	5	0,36			1	0,12	4	0,24
6210	2	1,16			1	0,48	1	0,68
6230	3	0,0095					3	0,0095
6410	6	2,455					6	2,455
6430	2	0,0035					2	0,0035
6510	26	68,045			5	17,15	21	50,895
7110	5	2,6825	2	2,34	1	0,33	2	0,0125
7140	89	29,8661	7	8,00	26	7,06	56	14,8061
7230	7	0,0895			1	0,01	6	0,0795
Razem	220	124,6697	16	21,9935	59	26,7045	145	75,9717

Rozmieszczenie siedlisk przyrodniczych na siedliskowych typach lasów.

Rodz. siedl.	Nie leś- ne	BMb	BMś w	BMw	Bśw	Lś	LMb	LMśw	LMw	LM wyż św	Lśw	Lw	OL	OLJ
2330	4.90		8.82											
3130	3.39							0.93						
3150	55.99	22.28		12.49				5.77	4.65		0.54	16.81	2.09	
3160		1.11		0.81				0.93	1.44				4.56	
4030	4.80							0.95						
6210										1.08				
6230	4.60		0.69											
6410	2.57			1.58										
6430	0.31	0.37												
6510	86.1			6.11										
7110		4.96	17.42											
7140	34.75	22.82	18.50	9.21			2.15	4.57	18.94			4.76	4.94	
7230	9.32			6.11								0.41		
9110			3.26	0.72				193.49	35.62		100.14	13.60		
9170			3.06	18.32		0.70		58.08	171.17		58.25	116.28	4.15	
9190			71.33	87.51	0.17			434.58	386.44		164.56	142.46	4.62	
91D0		10.14		1.74										
91E0	0.63			16.32		3.28	7.50		75.87			22.54	68.50	5.06

W obrębie jednego wydzielenia często występują mniejsze fragmenty innych siedlisk tzw. mikrosiedliska. W zestawieniu jednak dla każdego wydzielenia jest podany siedliskowy typ lasu przeważający w danym wydzieleniu. Siedliska naturalne mogą zajmować tylko fragmenty wydzieleni na mikrosiedliskach.

Poza siedliskami chronionymi z mocy Dyrektywy Siedliskowej, nadal obowiązującym aktem prawnym w Polsce jest *Rozporządzenie Ministra Środowiska z 14 sierpnia 2001 w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie* [Dz.U. Nr 92 z 2001r. poz. 1029]. W myśl tego rozporządzenia, oprócz siedlisk przyrodniczych wyszczególnionych w załączniku I Dyrektywy Siedliskowej, chronione są również inne typy siedlisk. Do takich należą np. siedliska identyfikowane przez zbiorowiska roślinne z klasy *Alnetea glutinosae*, a więc m.in. olsy typowe. Pomijając aspekty prawne (kontrowersje co do tego czy wspomniane rozporządzenie jest obowiązujące), należy uznać, że siedliska te z powodu ich znacznego zagrożenia i rzadkości niewątpliwie zasługują na ochronę.

Wykaz wydziałów w których stwierdzono występowanie różnych typów siedlisk przyrodniczych.

Adres leśny wydziału	Kod siedliska przyrod.	Pow. wydział.
Obwód Imielin		
02-09-1-01-2 -f -00	3150	3.80
02-09-1-01-2 -m -00	3150	2.78
02-09-1-01-10 -c -00	9170	1.97
02-09-1-01-10 -d -00	9170	1.31
02-09-1-01-12 -a -00	91E0	1.50
02-09-1-01-12 -d -00	91E0	1.20
02-09-1-01-12 -h -00	9190	2.00
02-09-1-01-12 -j -00	3150	4.39
02-09-1-01-13 -c -00	91E0	0.98
02-09-1-01-13 -d -00	91E0	1.23
02-09-1-01-19 -j -00	9190	2.36
02-09-1-01-19 -o -00	3150	0.54
02-09-1-01-22 -c -00	9170	2.47
02-09-1-01-22 -g -00	9170	1.71
02-09-1-01-25 -c -00	9170	5.85
02-09-1-01-28 -h -00	3150	2.13
02-09-1-01-28 -h -00	7140	2.13
02-09-1-01-30 -f -00	9170	1.69
02-09-1-01-30 -l -00	9170	1.10
02-09-1-01-30 -x -00	9170	0.75
02-09-1-01-35 -n -00	9170	0.55
02-09-1-01-36 -b -00	9190	11.98
02-09-1-01-36 -l -00	9170	0.79
02-09-1-01-36 -o -00	9170	1.32
02-09-1-01-39 -g -00	3150	2.88
02-09-1-01-39 -g -00	7140	2.88
02-09-1-02-41 -b -00	9190	0.79
02-09-1-02-41 -g -00	9190	0.84
02-09-1-02-41 -k -00	9190	2.81
02-09-1-02-42 -f -00	9190	0.79
02-09-1-02-42 -g -00	9110	1.38
02-09-1-02-42 -h -00	9110	3.72
02-09-1-02-42 -j -00	9190	1.05
02-09-1-02-43 -g -00	9190	0.61
02-09-1-02-44 -b -00	91E0	1.26
02-09-1-02-44 -h -00	9190	6.67
02-09-1-02-45 -g -00	91E0	1.04
02-09-1-02-45 -j -00	3150	1.28
02-09-1-02-45 -k -00	9190	2.90

Adres leśny wydziału	Kod siedliska przyrod.	Pow. wydział.
02-09-1-02-46 -a -00	9190	1.07
02-09-1-02-46 -c -00	3150	0.39
02-09-1-02-47 -a -00	9110	4.18
02-09-1-02-47 -b -00	9190	4.76
02-09-1-02-47 -d -00	9110	1.32
02-09-1-02-47 -h -00	9190	5.00
02-09-1-02-48 -c -00	7140	0.55
02-09-1-02-48 -f -00	7140	1.22
02-09-1-02-48 -g -00	9190	0.72
02-09-1-02-48 -l -00	7140	0.73
02-09-1-02-54 -a -00	9190	2.49
02-09-1-02-56 -g -00	9190	3.44
02-09-1-02-57 -d -00	9190	4.14
02-09-1-02-57 -f -00	9190	7.14
02-09-1-02-61 -f -00	9190	0.77
02-09-1-02-62 -b -00	9190	0.63
02-09-1-02-62 -d -00	9190	1.92
02-09-1-02-63 -d -00	91E0	0.72
02-09-1-02-64 -f -00	91E0	1.21
02-09-1-02-65 -g -00	91E0	0.89
02-09-1-02-65 -l -00	9190	0.93
02-09-1-02-66 -c -00	9190	0.87
02-09-1-02-66 -f -00	9190	0.39
02-09-1-02-66 -h -00	9190	1.12
02-09-1-02-66 -j -00	9190	4.36
02-09-1-02-66 -l -00	9190	0.92
02-09-1-02-69 -h -00	9190	2.26
02-09-1-02-75 -h -00	9190	0.58
02-09-1-03-83 -w -00	9190	0.28
02-09-1-03-84 -g -00	91E0	0.66
02-09-1-03-85 -g -00	91E0	0.91
02-09-1-03-85 -l -00	9190	2.25
02-09-1-03-88 -f -00	6210	0.47
02-09-1-03-88 -g -00	6210	0.61
02-09-1-03-93 -d -00	6510	3.37
02-09-1-03-94 -a -00	9190	1.70
02-09-1-03-94 -d -00	9190	1.68
02-09-1-03-94 -g -00	6510	4.42
02-09-1-03-94 -k -00	9190	1.58
02-09-1-03-95 -b -00	9110	8.44

Adres leśny wydzielenia	Kod siedliska przyrod.	Pow. wydziel.
02-09-1-03-95 -c -00	9110	4.33
02-09-1-03-95 -d -00	9110	1.85
02-09-1-03-96 -c -00	9190	5.64
02-09-1-03-96 -f -00	9190	2.51
02-09-1-03-96 -h -00	9190	4.97
02-09-1-03-97 -a -00	9110	0.35
02-09-1-03-97 -b -00	9110	0.72
02-09-1-03-97 -c -00	9190	2.09
02-09-1-03-97 -d -00	9190	1.23
02-09-1-03-99 -k -00	9190	2.88
02-09-1-03-102 -m -00	91E0	0.80
02-09-1-03-105 -d -00	3150	2.02
02-09-1-03-106 -b -00	9110	1.78
02-09-1-03-109 -d -00	91E0	1.83
02-09-1-03-112 -b -00	91E0	4.96
02-09-1-03-114 -b -00	91E0	1.95
02-09-1-03-123 -g -00	9190	1.44
02-09-1-04-143 -b -00	91E0	4.60
02-09-1-04-143 -f -00	9190	2.69
02-09-1-04-143 -g -00	9190	3.29
02-09-1-04-145 -d -00	9190	0.86
02-09-1-04-145 -g -00	9190	0.06
02-09-1-04-145 -k -00	9190	1.96
02-09-1-04-145 -l -00	6410	1.43
02-09-1-04-145 -m -00	91E0	1.13
02-09-1-04-146 -a -00	9190	2.99
02-09-1-04-147 -a -00	7140	0.20
02-09-1-04-147 -j -00	91E0	0.90
02-09-1-04-148 -c -00	91E0	0.81
02-09-1-04-150 -g -00	7140	2.47
02-09-1-04-150 -g -00	3160	2.47
02-09-1-04-150 -k -00	7140	0.60
02-09-1-04-156 -g -00	7140	1.13
02-09-1-04-156 -h -00	9190	3.02
02-09-1-04-157 -a -00	9190	4.31
02-09-1-04-157 -h -00	9190	2.65
02-09-1-04-157 -l -00	9190	2.54
02-09-1-04-157 -j -00	9110	3.41
02-09-1-04-157 -r -00	6510	0.90
02-09-1-04-159 -a -00	91E0	3.31
02-09-1-04-159 -f -00	9190	2.49
02-09-1-04-160 -j -00	3150	2.56

Adres leśny wydzielenia	Kod siedliska przyrod.	Pow. wydziel.
02-09-1-04-160 -j -00	7140	2.56
02-09-1-04-163A -a -00	6510	0.19
02-09-1-04-163A -f -00	91E0	1.10
02-09-1-04-163B -a -00	9190	2.94
02-09-1-04-163B -c -00	91E0	17.26
02-09-1-04-164 -k -00	6230	0.33
02-09-1-04-164A -l -00	9190	3.72
02-09-1-04-164B -a -00	9190	5.28
02-09-1-04-165B -f -00	9190	2.52
02-09-1-04-166 -c -00	9170	0.92
02-09-1-04-166 -d -00	9170	0.66
02-09-1-04-167 -a -00	9170	5.01
02-09-1-04-167 -d -00	9170	1.38
02-09-1-04-167 -f -00	9170	3.57
02-09-1-04-167 -g -00	9170	0.99
02-09-1-04-168A -a -00	9170	3.05
02-09-1-04-168B -a -00	6510	0.23
02-09-1-04-168B -l -00	9190	2.65
02-09-1-04-169 -a -00	9190	6.53
Obwód Murcki		
02-09-2-05-4 -c -00	9190	1.63
02-09-2-05-4 -d -00	9190	1.81
02-09-2-05-6 -b -00	9190	2.28
02-09-2-05-6 -c -00	9190	3.42
02-09-2-05-6 -f -00	3150	0.21
02-09-2-05-8 -b -00	3150	3.19
02-09-2-05-8 -g -00	9190	0.95
02-09-2-05-8 -h -00	9190	0.92
02-09-2-05-8 -j -00	91E0	2.30
02-09-2-05-8 -k -00	9190	4.41
02-09-2-05-8 -m -00	91E0	0.57
02-09-2-05-8 -o -00	3150	0.45
02-09-2-05-8 -r -00	3150	0.74
02-09-2-05-8 -s -00	9190	1.38
02-09-2-05-11 -c -00	9190	11.71
02-09-2-05-13 -b -00	9190	5.41
02-09-2-05-13 -c -00	9190	1.13
02-09-2-05-14 -b -00	9190	0.61
02-09-2-05-14 -c -00	9190	2.45
02-09-2-05-14 -d -00	9190	1.60
02-09-2-05-14 -f -00	9190	0.80
02-09-2-05-14 -l -00	9190	0.33

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY DLA NADLEŚNICTWA KATOWICE

Adres leśny wydzielenia	Kod siedliska przyrod.	Pow. wydziel.
02-09-2-05-15 -a -00	9190	2.92
02-09-2-05-15 -d -00	3150	0.28
02-09-2-05-15 -g -00	9190	2.57
02-09-2-05-18 -f -00	9190	1.05
02-09-2-05-18 -g -00	9110	3.86
02-09-2-05-18 -j -00	9190	0.81
02-09-2-05-20 -a -00	9110	5.29
02-09-2-05-20 -g -00	91E0	3.12
02-09-2-05-21 -b -00	9170	2.95
02-09-2-05-21 -c -00	9170	1.12
02-09-2-05-21 -d -00	9170	0.81
02-09-2-05-22 -b -00	91F0	3.65
02-09-2-05-22 -d -00	3150	0.35
02-09-2-05-22 -h -00	9110	4.15
02-09-2-05-23 -c -00	6410	1.58
02-09-2-05-24 -c -00	3150	2.15
02-09-2-05-24 -d -00	9190	5.24
02-09-2-05-26 -a -00	9190	7.89
02-09-2-05-26 -h -00	9190	5.90
02-09-2-05-27 -g -00	9190	4.72
02-09-2-05-27 -h -00	91E0	3.22
02-09-2-05-27 -i -00	3150	0.04
02-09-2-05-27 -j -00	9110	2.47
02-09-2-05-27 -k -00	91E0	1.10
02-09-2-05-28 -b -00	9190	0.33
02-09-2-05-28 -h -00	91E0	1.81
02-09-2-06-29 -k -00	9170	3.92
02-09-2-06-29 -o -00	9190	0.30
02-09-2-05-30 -h -00	9190	1.35
02-09-2-05-30 -i -00	9110	1.18
02-09-2-05-30 -m -00	9110	1.58
02-09-2-05-31 -c -00	9190	1.74
02-09-2-05-31 -j -00	3150	1.73
02-09-2-05-31 -k -00	91E0	1.70
02-09-2-05-31 -t -00	9190	1.62
02-09-2-05-32 -a -00	9190	3.17
02-09-2-05-32 -d -00	9190	2.92
02-09-2-05-32 -d -00	91E0	2.92
02-09-2-05-33 -f -00	3150	1.68
02-09-2-05-33 -g -00	3150	5.24
02-09-2-05-34 -f -00	91E0	1.22
02-09-2-05-35 -k -00	9110	1.84

Adres leśny wydzielenia	Kod siedliska przyrod.	Pow. wydziel.
02-09-2-05-36 -i -00	9190	4.85
02-09-2-05-37 -a -00	9110	20.25
02-09-2-05-38 -a -00	91E0	1.15
02-09-2-05-38 -d -00	9190	1.33
02-09-2-05-38 -f -00	9190	1.76
02-09-2-05-38 -g -00	9190	1.25
02-09-2-05-38 -j -00	6430	0.37
02-09-2-05-38A -a -00	9190	0.46
02-09-2-05-38A -n -00	91E0	0.63
02-09-2-05-38A -r -00	91E0	0.38
02-09-2-05-38A -s -00	91E0	0.50
02-09-2-06-39 -d -00	91E0	1.23
02-09-2-06-39 -f -00	9190	3.70
02-09-2-06-39 -h -00	9190	0.62
02-09-2-06-41 -h -00	91E0	0.57
02-09-2-06-41 -k -00	91E0	0.63
02-09-2-06-42 -b -00	9190	1.02
02-09-2-06-42 -j -00	7140	0.64
02-09-2-06-43 -b -00	4030	0.95
02-09-2-06-45 -d -00	9190	1.37
02-09-2-06-45 -h -00	9110	0.70
02-09-2-06-46 -o -00	9110	1.41
02-09-2-06-46 -r -00	9190	5.89
02-09-2-06-46 -w -00	9110	0.58
02-09-2-06-46 -x -00	9190	0.68
02-09-2-06-46 -y -00	9190	0.39
02-09-2-06-46 -z -00	9170	1.27
02-09-2-06-46 -ax -00	9170	0.94
02-09-2-06-46 -cx -00	9170	0.24
02-09-2-06-47 -i -00	3150	0.47
02-09-2-06-47 -i -00	7140	0.47
02-09-2-06-47 -j -00	9190	0.85
02-09-2-06-47 -n -00	9110	4.08
02-09-2-06-48 -f -00	3150	2.35
02-09-2-06-48 -f -00	7140	2.35
02-09-2-06-48 -i -00	9190	2.11
02-09-2-06-48 -j -00	9190	1.99
02-09-2-06-49 -f -00	9190	0.42
02-09-2-06-49 -k -00	3150	0.18
02-09-2-06-49 -k -00	7140	0.18
02-09-2-06-49 -m -00	3150	0.44
02-09-2-06-49 -r -00	9190	0.30

Adres leśny wydzielenia	Kod siedliska przyrod.	Pow. wydziel.
02-09-2-06-51 -d -00	9190	0.52
02-09-2-06-51 -g -00	9190	1.73
02-09-2-06-51 -i -00	7140	1.09
02-09-2-06-51 -l -00	3150	1.09
02-09-2-06-52 -b -00	91E0	0.80
02-09-2-06-52 -f -00	7140	0.93
02-09-2-06-52 -j -00	9190	1.09
02-09-2-06-55 -a -00	9190	0.49
02-09-2-06-55 -g -00	9190	5.81
02-09-2-06-55 -p -00	9110	6.81
02-09-2-06-55 -t -00	9110	0.90
02-09-2-06-56 -b -00	9110	4.59
02-09-2-06-56 -i -00	9190	11.22
02-09-2-06-57 -b -00	9190	9.61
02-09-2-06-58 -a -00	9170	0.26
02-09-2-06-58 -h -00	9190	7.33
02-09-2-06-58 -l -00	9190	13.35
02-09-2-06-59 -a -00	9190	1.09
02-09-2-06-59 -f -00	91E0	0.76
02-09-2-06-59 -g -00	7140	0.40
02-09-2-06-59 -h -00	9190	10.69
02-09-2-06-60 -a -00	9190	0.36
02-09-2-06-61 -f -00	9190	15.58
02-09-2-06-61 -i -00	7140	0.21
02-09-2-06-61 -j -00	9110	5.79
02-09-2-06-61 -k -00	9190	0.55
02-09-2-06-61 -l -00	9190	1.49
02-09-2-06-61 -o -00	9190	1.92
02-09-2-07-65 -b -00	9190	0.07
02-09-2-07-65 -i -00	9190	0.74
02-09-2-07-65 -n -00	9190	8.78
02-09-2-07-66 -a -00	9190	0.70
02-09-2-07-66 -c -00	9190	0.68
02-09-2-07-66 -g -00	9190	1.52
02-09-2-07-66 -k -00	9190	15.01
02-09-2-07-67 -a -00	9190	1.47
02-09-2-07-67 -f -00	9190	12.00
02-09-2-07-68 -a -00	9190	8.83
02-09-2-07-68 -b -00	9190	13.41
02-09-2-07-68A -a -00	9190	2.20
02-09-2-07-68A -x -00	91E0	1.12
02-09-2-07-68A -z -00	9190	4.57

Adres leśny wydzielenia	Kod siedliska przyrod.	Pow. wydziel.
02-09-2-07-68A -fx -00	9190	0.83
02-09-2-06-69 -a -00	9190	3.28
02-09-2-06-69 -c -00	9190	1.62
02-09-2-06-69 -d -00	9190	3.29
02-09-2-06-69 -f -00	9190	2.98
02-09-2-06-69 -g -00	9190	0.91
02-09-2-06-69 -h -00	9190	2.35
02-09-2-06-69 -j -00	9190	1.54
02-09-2-06-70 -a -00	9190	7.63
02-09-2-06-70 -d -00	9190	7.70
02-09-2-06-70 -g -00	9190	1.16
02-09-2-06-71 -a -00	9190	2.91
02-09-2-06-71 -i -00	9110	0.52
02-09-2-06-71 -j -00	9110	1.95
02-09-2-06-71 -k -00	9110	0.46
02-09-2-06-72 -b -00	9190	1.90
02-09-2-06-72 -f -00	9190	1.37
02-09-2-06-72 -h -00	9110	2.72
02-09-2-06-73 -b -00	9190	3.73
02-09-2-06-73 -c -00	9190	1.00
02-09-2-06-73 -f -00	9110	2.07
02-09-2-06-74 -a -00	9190	11.89
02-09-2-07-75 -b -00	91E0	0.64
02-09-2-07-75 -p -00	9190	1.05
02-09-2-07-77 -g -00	3150	4.67
02-09-2-07-79 -g -00	9190	7.83
02-09-2-07-80 -c -00	9190	1.81
02-09-2-07-80 -f -00	9190	1.97
02-09-2-07-80 -i -00	9190	1.93
02-09-2-07-80 -j -00	9190	6.52
02-09-2-07-81 -a -00	9190	4.14
02-09-2-07-81 -c -00	9190	1.30
02-09-2-07-81 -d -00	9190	2.27
02-09-2-07-81 -h -00	9190	3.76
02-09-2-07-82 -b -00	9110	1.51
02-09-2-07-82 -c -00	9190	3.25
02-09-2-07-82 -d -00	9190	3.27
02-09-2-07-82 -f -00	9190	8.65
02-09-2-07-82 -g -00	9110	7.17
02-09-2-07-83 -a -00	9190	2.15
02-09-2-07-83 -c -00	9190	3.36
02-09-2-07-83 -d -00	9190	17.59

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY DLA NADLEŚNICTWA KATOWICE

Adres leśny wydzielenia	Kod siedliska przyrod.	Pow. wydziel.
02-09-2-07-83 -d -00	9110	17.59
02-09-2-07-84 -a -00	9190	10.73
02-09-2-07-84 -c -00	9110	3.74
02-09-2-07-84 -f -00	9110	2.45
02-09-2-07-84 -g -00	9110	1.91
02-09-2-07-85 -a -00	9190	2.25
02-09-2-07-85 -f -00	9110	3.14
02-09-2-06-86 -a -00	9190	4.39
02-09-2-06-86 -b -00	9190	1.11
02-09-2-06-86 -f -00	9190	3.21
02-09-2-06-87 -b -00	9110	6.63
02-09-2-06-87 -c -00	9190	1.22
02-09-2-06-87 -f -00	9170	0.70
02-09-2-06-87 -g -00	9110	5.88
02-09-2-06-88 -a -00	9110	2.25
02-09-2-06-88 -b -00	9110	9.56
02-09-2-06-88 -d -00	91E0	1.55
02-09-2-06-88 -f -00	9110	6.47
02-09-2-06-88 -g -00	9110	4.60
02-09-2-06-89 -a -00	9110	0.84
02-09-2-06-89 -f -00	9190	1.47
02-09-2-06-89 -i -00	91E0	2.09
02-09-2-10-90 -p -00	91E0	0.87
02-09-2-10-90 -s -00	9190	2.6
02-09-2-10-90 -t -00	9190	9.00
02-09-2-10-90 -w -00	91E0	0.72
02-09-2-07-92 -f -00	3150	3.38
02-09-2-07-92 -h -00	9190	4.54
02-09-2-07-92 -m -00	9190	4.87
02-09-2-07-92 -r -00	9190	1.91
02-09-2-07-93 -a -00	3150	0.19
02-09-2-07-93 -b -00	9190	13.66
02-09-2-07-93 -c -00	7140	0.28
02-09-2-07-93 -h -00	3150	0.21
02-09-2-07-93 -j -00	9110	2.06
02-09-2-07-94 -c -00	9190	1.93
02-09-2-07-94 -j -00	9110	7.08
02-09-2-07-95 -c -00	9110	4.16
02-09-2-07-95 -f -00	9190	3.68
02-09-2-07-95 -g -00	9110	4.17
02-09-2-07-96 -h -00	9190	1.47
02-09-2-07-97 -a -00	9190	1.21

Adres leśny wydzielenia	Kod siedliska przyrod.	Pow. wydziel.
02-09-2-07-97 -h -00	9110	4.59
02-09-2-07-98 -a -00	9110	17.39
02-09-2-07-99 -a -00	9110	17.08
02-09-2-07-100 -a -00	9110	13.79
02-09-2-07-100 -b -00	9110	3.97
02-09-2-07-100 -d -00	9170	3.31
02-09-2-07-101 -a -00	9110	1.63
02-09-2-07-101 -f -00	9190	2.83
02-09-2-07-101 -k -00	9110	2.04
02-09-2-07-101 -l -00	9190	3.20
02-09-2-07-101 -m -00	9110	3.32
02-09-2-07-101 -n -00	9190	2.91
02-09-2-07-102 -a -00	9110	2.91
02-09-2-07-102 -b -00	9110	1.72
02-09-2-07-102 -f -00	9110	2.89
02-09-2-07-102 -g -00	9190	2.36
02-09-2-07-102 -h -00	9190	5.34
02-09-2-07-103 -a -00	9110	1.98
02-09-2-07-103 -c -00	9110	9.98
02-09-2-07-103 -f -00	9190	5.87
02-09-2-06-104 -d -00	9110	3.78
02-09-2-06-104 -g -00	9110	0.19
02-09-2-07-104A -a -00	9110	1.04
02-09-2-07-104A -b -00	9190	10.35
02-09-2-06-105 -c -00	9110	5.77
02-09-2-06-105 -f -00	9110	1.41
02-09-2-06-105 -j -00	91E0	0.91
02-09-2-06-105 -k -00	9190	3.00
02-09-2-06-106 -b -00	91E0	1.73
02-09-2-06-106 -j -00	3150	0.92
02-09-2-06-106 -l -00	9190	1.10
02-09-2-06-106 -o -00	9190	1.96
02-09-2-10-107 -g -00	9190	1.33
02-09-2-10-107 -k -00	9190	1.66
02-09-2-10-109 -a -00	9190	4.10
02-09-2-10-109 -f -00	9190	2.49
02-09-2-10-109 -g -00	9190	1.13
02-09-2-10-109 -i -00	7140	0.13
02-09-2-10-110 -a -00	9190	6.62
02-09-2-10-110 -c -00	9190	11.08
02-09-2-10-110 -g -00	9190	8.75
02-09-2-10-110 -h -00	9190	1.60

Adres leśny wydzielenia	Kod siedliska przyrod.	Pow. wydziel.
02-09-2-10-111 -c -00	9190	5.45
02-09-2-07-112 -g -00	9190	6.55
02-09-2-07-112 -m -00	9190	2.90
02-09-2-07-113 -i -00	7140	0.87
02-09-2-07-115 -h -00	9110	3.17
02-09-2-07-116 -a -00	9190	12.38
02-09-2-07-117 -b -00	9190	1.45
02-09-2-07-117 -g -00	9190	1.66
02-09-2-07-121 -g -00	9190	3.01
02-09-2-07-122 -a -00	9190	0.93
02-09-2-07-124 -b -00	9110	1.20
02-09-2-07-124 -c -00	9110	4.73
02-09-2-07-124 -d -00	9110	2.53
02-09-2-07-125 -a -00	9190	2.04
02-09-2-07-126 -f -00	91E0	1.06
02-09-2-07-126 -i -00	91E0	0.52
02-09-2-07-127 -b -00	91E0	1.73
02-09-2-07-128 -b -00	91E0	2.97
02-09-2-07-128 -c -00	91E0	9.51
02-09-2-07-128 -d -00	91E0	1.64
02-09-2-07-128 -g -00	91E0	0.69
02-09-2-07-128 -i -00	91E0	0.13
02-09-2-07-128 -m -00	91E0	0.44
02-09-2-07-129A -a -00	91E0	0.70
02-09-2-10-131 -h -00	9190	0.72
02-09-2-10-132 -a -00	9190	8.22
02-09-2-10-132 -f -00	7140	0.81
02-09-2-10-132 -g -00	91E0	0.89
02-09-2-10-132 -i -00	91E0	1.24
02-09-2-10-133 -a -00	9190	11.24
02-09-2-10-133 -c -00	7140	0.29
02-09-2-10-133 -h -00	9190	1.48
02-09-2-10-134 -d -00	7140	4.97
02-09-2-10-134 -f -00	9190	0.75
02-09-2-10-138 -c -00	9190	0.88
02-09-2-10-138 -d -00	9190	1.33
02-09-2-10-138 -f -00	6510	0.97
02-09-2-10-138 -i -00	9190	0.78
02-09-2-08-144 -a -00	9190	2.16
02-09-2-08-145 -f -00	9190	0.68
02-09-2-08-149 -f -00	9190	6.73
02-09-2-09-152 -b -00	9190	4.62

Adres leśny wydzielenia	Kod siedliska przyrod.	Pow. wydziel.
02-09-2-09-153 -f -00	91E0	0.77
02-09-2-09-155 -h -00	7140	8.93
02-09-2-09-156 -a -00	9190	4.02
02-09-2-09-157 -d -00	9190	1.01
02-09-2-09-157 -i -00	9190	0.63
02-09-2-10-159 -d -00	3150	2.57
02-09-2-10-160 -f -00	7140	5.78
02-09-2-10-160 -f -00	3150	5.78
02-09-2-10-160 -h -00	9190	0.19
02-09-2-10-162 -a -00	9170	6.30
02-09-2-10-162 -d -00	9190	2.40
02-09-2-10-162 -g -00	9190	8.10
02-09-2-10-163 -a -00	9190	1.59
02-09-2-10-163 -f -00	9190	1.61
02-09-2-10-163 -h -00	9190	5.54
02-09-2-10-163 -j -00	6510	3.32
02-09-2-10-163 -j -00	7230	3.32
02-09-2-10-164 -a -00	9190	1.76
02-09-2-10-164 -h -00	9190	4.62
02-09-2-10-165 -a -00	9190	13.32
02-09-2-10-165 -c -00	9190	1.93
02-09-2-10-166 -c -00	9190	3.60
02-09-2-10-166 -d -00	9190	2.42
02-09-2-10-166 -f -00	9190	2.23
02-09-2-08-169 -h -00	9190	2.96
02-09-2-08-171 -d -00	9190	2.52
02-09-2-08-171 -f -00	9190	3.43
02-09-2-08-171 -h -00	7110	0.88
02-09-2-08-171 -h -00	7140	0.88
02-09-2-08-172 -k -00	91D0	1.88
02-09-2-08-172 -n -00	91D0	1.09
02-09-2-08-173 -k -00	9190	1.16
02-09-2-08-174 -b -00	91E0	1.93
02-09-2-08-175 -b -00	91E0	4.42
02-09-2-09-176 -h -00	91E0	15.2
02-09-2-09-178 -c -00	91E0	1.19
02-09-2-09-178 -h -00	9110	1.73
02-09-2-09-179 -d -00	9190	0.73
02-09-2-09-179 -k -00	91E0	1.27
02-09-2-09-179 -n -00	9190	0.76
02-09-2-09-180 -a -00	9190	1.63
02-09-2-09-180 -g -00	9190	3.24

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY DLA NADLEŚNICTWA KATOWICE

Adres leśny wydzielenia	Kod siedliska przyrod.	Pow. wydziel.
02-09-2-09-181 -a -00	6510	16.2
02-09-2-09-181 -j -00	9190	3.58
02-09-2-09-182 -a -00	7140	0.65
02-09-2-09-182 -b -00	9190	14.61
02-09-2-09-183 -c -00	9190	3.72
02-09-2-09-183 -f -00	7230	6.11
02-09-2-09-183 -f -00	6510	6.11
02-09-2-09-184 -a -00	9170	5.88
02-09-2-09-184 -c -00	9170	1.10
02-09-2-10-185 -a -00	7140	0.81
02-09-2-10-185 -a -00	3150	0.81
02-09-2-10-185 -g -00	9190	3.00
02-09-2-10-185 -h -00	9190	2.36
02-09-2-10-185 -i -00	7140	0.66
02-09-2-10-185 -o -00	9190	1.04
02-09-2-10-186 -b -00	9190	1.88
02-09-2-10-186 -g -00	3150	11.32
02-09-2-10-186 -k -00	9190	2.31
02-09-2-10-187 -b -00	6510	3.61
02-09-2-10-187 -h -00	9190	3.63
02-09-2-10-188 -c -00	9190	10.54
02-09-2-10-189 -c -00	9170	4.27
02-09-2-10-189 -d -00	9170	4.22
02-09-2-10-189 -f -00	9170	1.95
02-09-2-08-190 -a -00	9190	11.69
02-09-2-08-190 -b -00	91E0	1.45
02-09-2-08-190 -f -00	91E0	2.75
02-09-2-08-190 -o -00	7140	0.63
02-09-2-08-190 -x -00	91E0	0.01
02-09-2-08-192 -j -00	9190	3.22
02-09-2-08-193 -d -00	7110	0.33
02-09-2-08-194 -a -00	7110	2.42
02-09-2-08-195 -a -00	91D0	1.35
02-09-2-08-197 -h -00	91D0	1.5
02-09-2-08-197 -i -00	91D0	0.84
02-09-2-08-198 -g -00	91D0	1.09
02-09-2-08-198 -j -00	91D0	2.39
02-09-2-09-200 -b -00	9190	7.63
02-09-2-09-204 -j -00	6510	2.48
02-09-2-09-205 -b -00	9190	4.84
02-09-2-09-205 -f -00	9190	1.89
02-09-2-09-206 -b -00	91E0	1.61

Adres leśny wydzielenia	Kod siedliska przyrod.	Pow. wydziel.
02-09-2-09-206 -c -00	9190	1.65
02-09-2-09-206 -d -00	91E0	1.37
02-09-2-09-206 -f -00	9190	1.4
02-09-2-09-206 -g -00	91E0	1.09
02-09-2-09-206 -k -00	91E0	1.49
02-09-2-09-206 -l -00	91E0	0.79
02-09-2-09-207 -f -00	9170	3.46
02-09-2-09-207 -s -00	9170	6.36
02-09-2-09-207 -w -00	9170	6.28
02-09-2-08-210 -b -00	91D0	1.74
02-09-2-08-212 -g -00	9190	5.46
02-09-2-08-214 -a -00	6510	0.42
02-09-2-08-215 -a -00	6510	10.46
02-09-2-09-216 -a -00	6510	1.47
02-09-2-09-216 -c -00	7230	1.06
02-09-2-09-216 -c -00	6510	1.06
02-09-2-09-217 -a -00	6510	3.88
02-09-2-09-219 -c -00	6510	9.24
02-09-2-09-220 -c -00	6510	4.18
02-09-2-09-221 -f -00	9190	2.69
02-09-2-09-223 -f -00	9190	1.89
02-09-2-09-223 -i -00	9190	5.28
02-09-2-09-224 -b -00	9170	12.72
02-09-2-09-225 -a -00	9170	4.65
02-09-2-09-225 -f -00	91E0	1.00
02-09-2-09-226 -a -00	9170	1.54
02-09-2-09-226 -j -00	6510	0.93
02-09-2-08-227 -a -00	9190	0.66
02-09-2-09-236 -f -00	91E0	7.20
02-09-2-09-237 -a -00	6510	9.74
02-09-2-09-237 -d -00	6510	3.13
02-09-2-09-238 -f -00	6510	1.99
02-09-2-09-239 -j -00	9190	0.67
02-09-2-09-239 -k -00	9190	2.37
02-09-2-09-240 -b -00	9190	0.76
02-09-2-09-240 -h -00	9190	2.69
02-09-2-09-242 -b -00	91E0	2.07
02-09-2-08-243 -a -00	6510	1.09
02-09-2-08-243 -b -00	9170	1.31
02-09-2-08-243 -j -00	9190	3.68
02-09-2-08-245 -f -00	91E0	1.39
02-09-2-08-250 -a -00	9190	6.03

Adres leśny wydzielenia	Kod siedliska przyrod.	Pow. wydziel.
02-09-2-10-253 -d -00	9190	0.90
02-09-2-10-254 -b -00	91E0	0.34
02-09-2-10-254 -d -00	9190	1.34
02-09-2-10-255 -b -00	9170	4.05
02-09-2-10-256 -f -00	9170	7.52
02-09-2-10-257 -a -00	9170	18.32
02-09-2-10-257 -b -00	9170	1.73
02-09-2-10-257 -c -00	91E0	1.00
02-09-2-10-258 -b -00	9190	0.91
02-09-2-10-258 -f -00	9170	9.62
02-09-2-10-259 -a -00	9190	2.14
02-09-2-10-259 -f -00	9190	0.60
02-09-2-05-260 -a -00	9190	36.91
Obwód Panewnik		
02-09-3-11-2 -a -00	9170	2.81
02-09-3-11-2 -b -00	9170	3.24
02-09-3-11-2 -c -00	9170	4.02
02-09-3-11-5 -c -00	9170	2.53
02-09-3-11-6 -b -00	9170	1.12
02-09-3-11-6 -g -00	9110	2.73
02-09-3-11-6 -h -00	9190	2.62
02-09-3-11-7 -c -00	9110	16.43
02-09-3-11-7 -g -00	9110	2.21
02-09-3-11-11 -b -00	9190	9.33
02-09-3-11-12 -f -00	9190	5.67
02-09-3-11-13 -f -00	9170	1.44
02-09-3-11-15 -f -00	9190	2.46
02-09-3-11-17 -a -00	9170	3.62
02-09-3-11-17 -b -00	9170	4.31
02-09-3-11-17 -c -00	9170	6.38
02-09-3-11-17 -d -00	9190	5.39
02-09-3-11-17 -i -00	9190	2.75
02-09-3-11-17 -j -00	9170	4.06
02-09-3-11-18 -a -00	9170	3.15
02-09-3-11-18 -d -00	9190	18.35
02-09-3-11-18 -g -00	9190	0.65
02-09-3-11-18 -i -00	9190	11.59
02-09-3-11-18 -j -00	9190	1.74
02-09-3-11-18 -k -00	9190	1.01
02-09-3-11-18 -m -00	9190	6.24
02-09-3-11-19 -a -00	9170	2.91
02-09-3-11-19 -c -00	9170	1.34

Adres leśny wydzielenia	Kod siedliska przyrod.	Pow. wydziel.
02-09-3-11-19 -d -00	9190	3.00
02-09-3-11-19 -g -00	9170	3.55
02-09-3-11-19 -i -00	9190	1.64
02-09-3-11-19 -j -00	9190	0.85
02-09-3-11-19 -m -00	9190	0.70
02-09-3-11-20 -c -00	9110	4.97
02-09-3-11-21 -a -00	9110	3.36
02-09-3-11-21 -b -00	9170	12.59
02-09-3-11-21 -c -00	7140	3.06
02-09-3-11-21 -c -00	3150	3.06
02-09-3-11-21 -d -00	9110	1.27
02-09-3-11-22 -a -00	9170	2.87
02-09-3-11-22 -d -00	9190	0.83
02-09-3-11-22 -g -00	9170	4.80
02-09-3-11-22A -f -00	9170	0.09
02-09-3-11-22A -h -00	9170	0.42
02-09-3-11-23 -a -00	9170	1.85
02-09-3-11-23 -f -00	91E0	1.13
02-09-3-11-24 -a -00	9170	0.54
02-09-3-11-25 -f -00	91E0	0.94
02-09-3-11-26 -c -00	9190	1.23
02-09-3-12-27 -j -00	9190	0.11
02-09-3-12-27 -m -00	9190	1.90
02-09-3-12-27 -n -00	9190	0.58
02-09-3-12-29 -h -00	9170	0.94
02-09-3-12-29 -i -00	7140	0.38
02-09-3-11-30 -a -00	9170	5.66
02-09-3-11-31 -d -00	7140	0.16
02-09-3-11-31 -f -00	7140	0.53
02-09-3-11-32 -b -00	9190	0.56
02-09-3-11-32 -f -00	91E0	0.82
02-09-3-11-32 -o -00	3150	0.53
02-09-3-11-32 -p -00	9190	0.09
02-09-3-11-32 -s -00	7140	0.61
02-09-3-11-32 -s -00	3150	0.61
02-09-3-11-33 -a -00	9170	2.39
02-09-3-11-33 -h -00	3150	1.42
02-09-3-11-33 -k -00	9190	5.83
02-09-3-11-35 -b -00	3160	1.44
02-09-3-11-35 -b -00	3150	1.44
02-09-3-11-35 -b -00	7140	1.44
02-09-3-11-35 -j -00	3150	1.38

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY DLA NADLEŚNICTWA KATOWICE

Adres leśny wydzielenia	Kod siedliska przyrod.	Pow. wydziel.
02-09-3-11-36 -c -00	3160	2.09
02-09-3-11-36 -c -00	3150	2.09
02-09-3-11-36 -c -00	7140	2.09
02-09-3-11-37 -a -00	9190	1.89
02-09-3-11-37 -b -00	9190	6.60
02-09-3-11-38 -a -00	6510	0.82
02-09-3-11-38 -f -00	3150	0.46
02-09-3-11-39 -b -00	9190	3.86
02-09-3-11-42 -g -00	91E0	0.56
02-09-3-11-43 -a -00	9190	0.98
02-09-3-11-44 -a -00	9190	5.17
02-09-3-13-52 -h -00	9110	0.56
02-09-3-13-53 -b -00	3150	0.21
02-09-3-13-53 -b -00	7140	0.21
02-09-3-13-53 -g -00	9190	1.86
02-09-3-13-58 -b -00	7140	0.93
02-09-3-13-58 -b -00	3150	0.93
02-09-3-13-58 -b -00	3160	0.93
02-09-3-13-58 -b -00	3130	0.93
02-09-3-13-62 -b -00	7230	0.67
02-09-3-13-62 -d -00	9190	0.21
02-09-3-13-62 -g -00	6430	0.31
02-09-3-13-63 -a -00	7140	0.67
02-09-3-13-63 -d -00	6410	0.28
02-09-3-13-63 -f -00	2330	0.65
02-09-3-13-63 -p -00	9190	0.04
02-09-3-13-63 -s -00	9190	0.13
02-09-3-13-63 -bx -00	2330	8.82
02-09-3-13-66 -o -00	7140	0.45
02-09-3-13-66 -r -00	7140	0.55
02-09-3-13-67 -k -00	91E0	0.31
02-09-3-13-68 -g -00	7110	17.42
02-09-3-13-68 -g -00	7140	17.42
02-09-3-13-68 -m -00	7140	0.56
02-09-3-13-69 -a -00	7140	3.49
02-09-3-13-69 -c -00	7140	0.18
02-09-3-13-69 -f -00	7140	0.48
02-09-3-12-71 -m -00	9190	1.07
02-09-3-12-72 -c -00	9190	3.37
02-09-3-12-72 -h -00	9190	0.93
02-09-3-12-73 -c -00	7140	0.12
02-09-3-12-73 -d -00	7140	0.29

Adres leśny wydzielenia	Kod siedliska przyrod.	Pow. wydziel.
02-09-3-12-73 -g -00	9190	1.51
02-09-3-12-73 -j -00	9190	2.31
02-09-3-12-74 -f -00	9190	1.09
02-09-3-12-74 -g -00	4030	1.26
02-09-3-12-74 -g -00	2330	1.26
02-09-3-12-75 -s -00	9190	1.71
02-09-3-12-75A -g -00	7140	0.68
02-09-3-12-76 -h -00	7140	0.18
02-09-3-12-76 -p -00	7140	0.75
02-09-3-13-78A -b -00	9190	3.52
02-09-3-13-78A -f -00	91E0	0.98
02-09-3-13-78A -g -00	9110	0.72
02-09-3-13-79 -b -00	9190	1.90
02-09-3-13-79 -g -00	7140	0.28
02-09-3-13-79 -k -00	7140	1.05
02-09-3-13-79 -l -00	9190	3.78
02-09-3-13-79 -n -00	91E0	0.63
02-09-3-13-79A -f -00	91E0	1.66
02-09-3-13-79A -l -00	7140	0.45
02-09-3-12-80 -a -00	91E0	1.18
02-09-3-12-80 -h -00	9190	1.30
02-09-3-12-81 -i -00	9190	3.78
02-09-3-12-81 -n -00	9190	1.05
02-09-3-12-81 -p -00	9190	0.70
02-09-3-12-81 -r -00	9190	0.90
02-09-3-12-81A -f -00	9190	0.89
02-09-3-12-81A -l -00	9190	1.68
02-09-3-12-84 -d -00	91E0	0.76
02-09-3-12-84 -j -00	6230	0.69
02-09-3-12-84 -w -00	91E0	1.57
02-09-3-12-84A -c -00	7140	0.33
02-09-3-12-84A -j -00	9190	1.77
02-09-3-12-85 -b -00	7140	1.11
02-09-3-12-85 -b -00	3160	1.11
02-09-3-12-86 -l -00	9170	4.15
02-09-3-12-86 -l -00	91E0	4.15
02-09-3-12-86 -m -00	9190	1.79
02-09-3-12-86 -o -00	9170	1.01
02-09-3-13-87 -b -00	9190	1.10
02-09-3-13-87 -f -00	9170	1.39
02-09-3-13-87A -h -00	91E0	1.28
02-09-3-13-88 -d -00	91E0	0.59

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY DLA NADLEŚNICTWA KATOWICE

Adres leśny wydzielenia	Kod siedliska przyrod.	Pow. wydział.
02-09-3-13-88-i-00	9190	4.03
02-09-3-13-88-j-00	9190	2.60
02-09-3-12-89-c-00	9190	3.15
02-09-3-12-89-h-00	9190	1.01
02-09-3-12-90-g-00	9190	0.95
02-09-3-12-90A-i-00	9190	1.98
02-09-3-12-90A-j-00	9190	5.06
02-09-3-12-91-a-00	9190	0.98
02-09-3-12-91-i-00	9190	0.27
02-09-3-12-91-o-00	9190	3.34
02-09-3-12-91A-k-00	9190	5.49
02-09-3-12-92A-h-00	91E0	1.13
02-09-3-12-92A-i-00	7140	1.34
02-09-3-12-92A-k-00	9190	2.75
02-09-3-12-92A-l-00	9190	5.62
02-09-3-12-93-m-00	7140	4.27
02-09-3-12-93A-f-00	7140	0.09
02-09-3-12-94-j-00	9170	0.24
02-09-3-12-94A-k-00	9190	2.27
02-09-3-12-95-f-00	9170	1.35
02-09-3-12-95-l-00	9110	3.50
02-09-3-12-95-m-00	9190	4.92
02-09-3-12-95A-d-00	9170	0.44
02-09-3-12-95A-j-00	9190	0.39
02-09-3-12-95A-m-00	9190	1.13
02-09-3-13-96-f-00	9190	0.46
02-09-3-13-96-l-00	9190	0.10
02-09-3-13-96-m-00	9190	1.98
02-09-3-13-96A-c-00	9170	14.73
02-09-3-13-97-a-00	9190	1.03
02-09-3-13-97-d-00	9170	6.80
02-09-3-13-97-f-00	9170	6.67
02-09-3-13-97-h-00	9170	7.91
02-09-3-12-98-j-00	9190	0.84
02-09-3-12-99-j-00	7110	1.33
02-09-3-12-99-j-00	7140	1.33
02-09-3-12-100-h-00	9190	1.15
02-09-3-12-100-l-00	9190	0.21
02-09-3-12-100A-l-00	9190	4.69
02-09-3-12-100A-j-00	9190	0.44
02-09-3-12-100A-l-00	9190	3.23
02-09-3-12-100B-d-00	9190	2.67

Adres leśny wydzielenia	Kod siedliska przyrod.	Pow. wydział.
02-09-3-12-100B-g-00	9190	2.70
02-09-3-12-100B-h-00	9170	1.66
02-09-3-12-101-c-00	9190	4.34
02-09-3-12-101-f-00	6410	0.78
02-09-3-12-101A-c-00	9110	2.71
02-09-3-12-102-b-00	2330	1.67
02-09-3-12-102-j-00	2330	1.32
02-09-3-12-102-j-00	4030	1.32
02-09-3-12-102A-b-00	9190	0.98
02-09-3-12-102A-m-00	9170	3.04
02-09-3-12-102A-o-00	9170	1.88
02-09-3-12-102A-p-00	9170	2.52
02-09-3-12-102B-a-00	9110	1.08
02-09-3-12-102B-l-00	9170	2.23
02-09-3-12-102B-r-00	7140	0.38
02-09-3-12-102B-s-00	91E0	0.40
02-09-3-12-102B-w-00	9190	1.75
02-09-3-12-102B-bx-00	91E0	0.60
02-09-3-12-102B-fx-00	91E0	0.74
02-09-3-13-103-a-00	9170	0.66
02-09-3-13-103-b-00	91E0	1.65
02-09-3-13-103-f-00	7230	4.27
02-09-3-13-103-f-00	6230	4.27
02-09-3-13-103-g-00	91E0	2.08
02-09-3-13-103-j-00	9170	8.58
02-09-3-13-104-b-00	91E0	7.85
02-09-3-13-104-d-00	9170	4.17
02-09-3-13-104-n-00	9170	3.64
02-09-3-13-104-o-00	9170	0.53
02-09-3-13-104-p-00	9170	0.41
02-09-3-13-104-p-00	7230	0.41
02-09-3-13-104-r-00	9170	1.04
02-09-3-13-104-s-00	9170	0.84
02-09-3-12-105-c-00	7140	0.16
02-09-3-14-107-c-00	3150	2.78
02-09-3-14-108-d-00	9170	0.16
02-09-3-14-108-k-00	9170	6.54
02-09-3-14-108-m-00	7140	0.73
02-09-3-14-108A-f-00	3150	0.28
02-09-3-14-108A-h-00	7140	0.20
02-09-3-14-108A-l-00	9110	1.97
02-09-3-14-110-c-00	7140	1.07

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY DLA NADLEŚNICTWA KATOWICE

Adres leśny wydzielenia	Kod siedliska przyrod.	Pow. wydziel.
02-09-3-14-110 -f -00	7140	0.26
02-09-3-14-110 -h -00	7140	1.50
02-09-3-14-111 -l -00	3150	1.69
02-09-3-14-113 -h -00	9170	1.40
02-09-3-14-113 -o -00	9170	1.85
02-09-3-14-114 -d -00	3150	2.16
02-09-3-14-114 -l -00	3150	1.52
02-09-3-14-114 -o -00	9170	4.10
02-09-3-14-115 -d -00	9170	0.43
02-09-3-14-115 -l -00	9170	3.76
02-09-3-14-115 -r -00	3150	3.39
02-09-3-14-115 -r -00	3130	3.39
02-09-3-14-116 -a -00	3150	2.69
02-09-3-14-117 -c -00	3160	0.81
02-09-3-14-117 -c -00	7140	0.81
02-09-3-14-119 -d -00	9190	2.92
02-09-3-14-120 -b -00	7140	6.20
02-09-3-14-120 -c -00	9170	12.89
02-09-3-14-121 -d -00	9190	5.08
02-09-3-14-121 -f -00	9170	4.06
02-09-3-14-122 -g -00	9190	0.72
02-09-3-14-122 -h -00	9170	5.39
02-09-3-14-122 -j -00	9170	0.62
02-09-3-14-123 -g -00	9170	1.48
02-09-3-14-123 -h -00	9170	6.89
02-09-3-14-123 -i -00	9170	0.24
02-09-3-14-124 -d -00	91E0	8.28
02-09-3-14-124 -g -00	9190	3.33
02-09-3-14-125 -d -00	9170	1.21
02-09-3-14-125 -f -00	91E0	1.91
02-09-3-14-126 -b -00	9190	8.31
02-09-3-14-128 -d -00	9190	0.98
02-09-3-14-130 -b -00	9170	2.55
02-09-3-14-130 -d -00	9170	2.75
02-09-3-14-131 -c -00	9190	1.42
02-09-3-14-131 -f -00	9190	4.05
02-09-3-14-132 -f -00	9170	0.54
02-09-3-14-133 -b -00	91E0	0.30
02-09-3-14-133 -d -00	9170	1.12
02-09-3-14-133 -g -00	7140	0.20
02-09-3-14-133 -l -00	9170	1.64
02-09-3-14-133 -j -00	9170	1.07

Adres leśny wydzielenia	Kod siedliska przyrod.	Pow. wydziel.
02-09-3-14-133 -l -00	9170	3.87
02-09-3-14-133 -m -00	9170	1.58
02-09-3-14-134 -m -00	7140	10.03
02-09-3-14-134 -m -00	3150	10.03
02-09-3-14-135 -a -00	9190	1.07
02-09-3-14-135 -l -00	9190	1.34
02-09-3-14-135A -l -00	6410	0.08
02-09-3-14-136 -b -00	3150	6.52
02-09-3-14-136 -c -00	9170	2.13
02-09-3-14-136 -g -00	9170	3.10
02-09-3-13-138 -x -00	9190	1.84
02-09-3-13-138 -gx -00	9190	3.57
02-09-3-13-139 -n -00	9190	3.74
02-09-3-13-139 -s -00	9190	5.30
02-09-3-13-139A -c -00	7140	2.17
02-09-3-13-139A -j -00	9170	2.02
02-09-3-14-140 -a -00	9170	0.82
02-09-3-14-140 -c -00	9170	1.57
02-09-3-14-141 -x -00	3150	0.72
02-09-3-14-141 -bx -00	9170	1.89
02-09-3-14-141 -dx -00	3150	2.78
02-09-3-14-141A -l -00	7140	0.45
02-09-3-14-141A -m -00	3150	0.74
02-09-3-13-142 -b -00	4030	0.22
02-09-3-13-142 -r -00	9170	0.60
02-09-3-13-142 -t -00	4030	2.00
02-09-3-13-142A -c -00	9190	6.52
02-09-3-13-142A -d -00	9190	3.46
02-09-3-13-143 -f -00	9190	4.01
02-09-3-13-143 -j -00	9190	2.09
02-09-3-13-144 -a -00	9170	0.35
02-09-3-13-144 -l -00	7140	1.81
02-09-3-13-144 -s -00	7140	0.32
02-09-3-13-144 -t -00	9190	6.65
02-09-3-13-144 -w -00	9190	1.75
02-09-3-13-144 -bx -00	9190	1.36
02-09-3-13-144A -c -00	7140	2.19
02-09-3-13-144A -d -00	9190	4.14
02-09-3-13-144A -f -00	9170	5.41
02-09-3-13-144A -l -00	9190	1.94
02-09-3-13-145A -l -00	9170	1.22
02-09-3-13-145A -l -00	9170	0.49

Adres leśny wydzielenia	Kod siedliska przyrod.	Pow. wydziel.
02-09-3-13-145A -n -00	9170	6.22
02-09-3-13-145A -p -00	9170	1.32
02-09-3-14-146 -b -00	9170.	4.74
02-09-3-14-146 -d -00	9170	3.70
02-09-3-14-146 -g -00	9170	7.34
02-09-3-14-146 -h -00	7140	0.24
02-09-3-14-146 -l -00	9170	1.10
02-09-3-14-147 -b -00	9170	2.64
02-09-3-14-147 -d -00	9170	2.98
02-09-3-14-147 -g -00	9190	1.35

Adres leśny wydzielenia	Kod siedliska przyrod.	Pow. wydziel.
02-09-3-14-148 -d -00	6510	2.00
02-09-3-14-148 -f -00	9190	0.65
02-09-3-14-148 -g -00	9170	2.92
02-09-3-14-148 -l -00	9190	0.78
02-09-3-14-148 -j -00	91E0	3.02
02-09-3-14-149 -d -00	91E0	0.83
02-09-3-14-149 -g -00	9170	1.44
02-09-3-14-149 -h -00	9170	5.46
02-09-3-14-149 -j -00	9110	0.59

a) Siedliska leśne

9110-1 KWAŚNE BUCZYNY NIŻOWE

Siedliska kwaśnych buczyn występują zazwyczaj w typie siedliskowym LMśw rzadziej Lśw. Związane są z wilgotnym klimatem atlantyckim i oczywiście występują w zasięgu występowania buka.

Kwaśna buczyna. Leśnictwo Murcki. Fot. G. Skurczak.

Tam gdzie warunki wilgotnościowe i glebowe pozwalają bukowi przejąć dominację w drzewostanie i intensywnie się odnawiać – powstają buczyny, które są trwałym w krajobrazie zbiorowiskiem roślinnym. Drzewostan w buczynie jest prawie czysto bukowy z niewielkimi domieszkami innych gatunków. Podszyt, zazwyczaj słabo rozwinięty, tworzy również buk. Runo ma charakter mszysto-trawiasto-zielny. Mszaki (np.: widłoząb miotłasty, płonnik strojny) rosną głównie u podstawy buków. Gatunki typowe dla kwaśnej buczyny to: kosmatka owłosiona, siódmaczek leśny, konwalia dwulistna, turzyca pigułkowata.

Na terenie nadleśnictwa kwaśne buczyny zajmują 346,83 ha.

9170 GRĄDY ŚRODKOWOEUROPEJSKIE I SUBKONTYMENTALNE

Są to siedliska żyznych, mezo- i eutroficznych, lasów liściastych. Porastają zazwyczaj gleby świeże lub wilgotne.

Drzewostan grądu tworzą gatunki liściaste: dąb szypułkowy i bezszypułkowy, lipa drobnolistna, klon pospolity, grab pospolity, jawor, jesion wyniosły, wiązy itp. w różnych proporcjach. Zazwyczaj są to jednak drzewostany lipowo-grabowo-dębowe z pierwszym piętrzem tworzonym przez dęby i lipy a drugim przez graby. Niekiedy w niewielkim udziale może występować buk. Podszyt grądów jest na ogół silnie rozwinięty, choć jego pokrycie zależy w dużym stopniu od pokrycia drugiego piętra. W skład podszytu wchodzi przede wszystkim leszczyna, trzmielina, czeremcha pospolita, szaktak itp.

Runo ma wyraźny charakter dwuaspektowy. Na wiosnę obficie kwitną wczesne geofity: zawilec gajowy, przylaszczka pospolita, dąbrówka rozłogowa, miodunka ćma, zdrojówka rutewkowata itp. Latem pojawia się gajowiec żółty, i szerokolistne gatunki traw: prosownica rozpięchła, trzcinnik leśny, perlówka zwisła itp.

Siedliska grądów 9170 zajmują na terenie nadleśnictwa 430,01 ha.

Grąd środkowo-europejski. Leśnictwo Imielin. Fot. G. Skurczak.

9190 KWAŚNE DĄBROWY

Właściwa interpretacja siedliska 9190 jest obecnie tematem kontrowersyjnym. Wg przepisów prawa krajowego, w tym głównie Rozporządzenia Ministra Środowiska z 16 maja 2005r. w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt wymagających ochrony w formie wyznaczania obszarów Natura 200 (oraz najnowsze, zastępujące je rozporządzenie z 13 kwietnia 2010 r.), a także poradnikami ochrony siedlisk i gatunków, jako siedlisko 9190 jest uznawany zespół *Betulo-Quercetum*, czyli pomorski kwaśny las brzoźowo-dębowy. Przy przyjęciu takiej definicji na terenie nadleśnictwa nie mogą występować kwaśne dąbrowy, ponieważ siedlisko to jest ograniczone geograficznie do rejonu Pomorza Zachodniego.

Inna interpretacja siedliska 9190 nakazuje włączenie wszystkich kwaśnych dąbrów (czyli całej klasy *Quercetea robur-petraeae*) do tej grupy. W Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej w oryginalnej wersji zapis definiujący siedlisko brzmi: *Old acidophilous oak woods with Quercus robur on sandy plains* co w tłumaczeniu brzmi: stare, acidofilne lasy dębowe z dębem szypułkowym na piaszczystych równinach. Oficjalny podręcznik interpretacji siedlisk [EUR 27] opisuje siedlisko jako kwaśny las dębowy na piaszczystych równinach Morza Bałtyckiego zbudowany z dęba szypułkowego i brzoź.

Kwaśna dąbrowa. Leśnictwo Panewnik. Fot. G.Skurczak.

Inwentaryzacja LP z 2007r, była przeprowadzona wg rozszerzonej interpretacji siedliska 9190, czyli obejmującego wszystkie kwaśne dąbrowy. Wobec tego na terenie nadleśnictwa stwierdzono ich występowanie. W niniejszym opracowaniu nie rozstrzygnięto tego zagadnienia i przyjęto do opisu wyniki inwentaryzacji LP. Poniższe opisy uwzględniają właśnie taką interpretację.

Siedlisko acydofilnych (kwaśnych) lasów liściastych występujące zasadniczo w zachodnioeuropejskiej strefie klimatu oceanicznego. Kwaśne dąbrowy występują na siedliskach oligotroficznym lub słabo mezotroficznym w warunkach słabej konkurencyjności sosny zastępowanej w strefie Europy Zachodniej przez gatunki liściaste - zwłaszcza dęby rzadziej brzozy i buki.

Kwaśne dąbrowy na terenie nadleśnictwa porastają głównie siedliska LMśw i LMw. Naturalne kwaśne dąbrowy od borów mieszanych odróżnia niezbyt zwarta warstwa mchów.

Pod względem fitosocjologicznym są to siedliska zaliczane do zespołu *Calamagrostio-Quercetum*.

Drzewostan, zazwyczaj sztucznego pochodzenia, tworzy głównie dąb bezszypułkowy z domieszką szypułkowego, a także świerka i sosny. Podszyt zazwyczaj nie jest zbyt zwarty, choć w przypadku kwaśnych dąbrów na siedliskach wilgotnych może osiągać duże pokrycie. W jego skład wchodzi: dęby, jarząb, kruszyna, brzoza.

Runo ma zazwyczaj postać krzewinkową lub trawiastą. Zdominowane jest przez borówkę czernicę, orlicę, trzcinnika leśnego itp. Warstwa mszysta nie jest zbyt silnie rozwinięta.

Na terenie nadleśnictwa kwaśne dąbrowy zajmują 1291,67 ha.

91D0 BORY I LASY BAGIENNE

Są to siedliska leśne, związane z glebami torfowymi, głównie torfowisk wysokich i przejściowych. Wykształcają się w warunkach zasilania siedliska prawie wyłącznie wodami opadowymi, ubogimi w składniki odżywcze. Siedliska te są zazwyczaj silnie uwilgotnione i mokre. Zazwyczaj powstają jako kolejny etap sukcesji roślinności na bezleśnych torfowiskach. Wkraczanie roślinności drzewiastej na torfowisko jest przejawem jego powolnego osuszania.

Drzewostan na siedliskach bagiennych tworzy głównie sosna zwyczajna i brzoza brodawkowata, czasem z udziałem świerka. Zbyt ekspansywnie wkraczająca brzoza omszona prowadzi do silnego odwodnienia boru bagiennego (brzoza charakteryzuje się silną transpiracją).

Podszyt w borach bagiennych jest zazwyczaj słabo wykształcony, zbudowany przez te same gatunki co drzewostan. W przypadku przesuszonych borów bagiennych podszyt może być silniej rozwinięty z obficie rozwijającą się kruszyną pospolitą.

Runo boru bagiennego, jeżeli jest to torfowisko wysokie ma strukturę kępkowo-dolinkową. Zdominowane jest przez różne gatunki mchów torfowców, przy czym inne gatunki rosną w dolinkach a inne na kępach. Podobnie jest z pozostałymi składnikami runa. Proces wkraczania lasu na siedliska borów bagiennych inicjowany był właśnie na kępach, jako miejscach najsuchszych, gdzie osiedlały się pierwsze siewki sosen i brzozy. W procesie wzrostu drzew i osuszania się torfowiska kępki powiększały się stając się miejscem wkraczania gatunków borowych: borówki czarnej, nerecznicy krótkoostnej, siódmaczka leśnego itp.

W dolinkach nadal zachowuje się roślinność typowa dla torfowisk: torfowce, rosiczka okrągłolistna, żurawina błotna itp. Gatunkiem typowym dla borów bagiennych jest bagno zwyczajne i borówka bagienna.

Na obszarze nadleśnictwa bory bagienne zajmują 11,88 ha.

Bory bagienne są siedliskiem priorytetowym.

Bór bagieny. Leśnictwo Łędziny. Fot. G. Skurczak.

91E0 ŁĘGI OLSZOWE, JESIONOWO-OLSZOWE I JESIONOWE

Siedliska typologicznie związane z olsem jesionowym, pod względem fitosocjologicznym tożsame z zespołami: *Fraxino-Alnetum* - niżowy łęg jesionowo-olszowy oraz *Carici remotae-Fraxinetum* - podgórski łęg jesionowy.

Siedliska łęgów tworzą się na glebach murszejących torfowisk niskich, czarnych ziemiach itp. Powstają w dolinach cieków różnej wielkości – od niewielkich rowów melioracyjnych, gdzie proces melioracji doprowadził do odwodnienia bagiennych olsów, do dolin dużych rzek ale z występującymi w obrębie doliny utworami organicznego pochodzenia (w dolinach mineralnych – na madach – zazwyczaj wykształcają się łęgi 91F0). Podstawowym procesem kształtującym charakter lasów łęgowych siedliska 91E0 jest cykliczny, coroczny rytm zalewów wezbraniowymi wodami rzecznyymi, niosącymi żyzne namuły. Po okresie wiosennych wezbrań zalewy te ustępują. O ile więc w przypadku siedlisk łęgów 91F0 zalewy mogą być sporadyczne i występują zazwyczaj jako proces madotwórczy, o tyle w przypadku łęgów 91E0 zalewy powinny być coroczne. Łęgi olszowe i olszowo-jesionowe mogą się też wykształcać w przypadku braku zalewów powierzchniowych, ale zawsze wskaźnikiem wyróżniającym jest poziomy ruch wód podpowierzchniowych. Proces ten odróżnia także łęgi od lasów bagiennych – olsów, które powstają na siedliskach bagiennych związanych z ciągle kształtującymi się torfami niskimi, w procesie zabagnienia gleby. W przypadku olsów woda w siedlisku jest wodą stagnująca, a w przypadku łęgów – przepływająca.

Łęg jesionowo- olszowy. Leśnictwo Muchowiec. Fot. G. Skurczak.

Drzewostan łęgów tworzy przede wszystkim olsza z różnym udziałem jesionu. Udział ten zależy niekiedy od stopnia zniszczenia lokalnych populacji jesionów chorobą powodowaną przez grzyb *Chalara fraxinea*. Poza tymi gatunkami, w drzewostanie czasami może pojawiać się brzoza omszona, dąb szypułkowy, osika, świerk. Podszyt jest zazwyczaj bujnie rozwinięty i tworzą go: czerecha pospolita, dereń świdwa, kruszyna, leszczyna.

W runie wyraźnie widoczne są dwa aspekty: wiosenny i letni. W aspekcie wiosennym runo jest zdominowane przez wczesno kwitnące gatunki geofitów: ziarnopłona wiosennego, zioł żółty, śledziennicę skrętoлистną, zawilca żółtego itp. Latem runo obejmują w dominację wysokie gatunki bylin, głównie nitrofilnych pokrzyw, wiązówki błotnej, bodziszka cuchnącego, przytulii czepnej, ale także gajowca żółtego, jasnoty plamistej itp.

W ramach definicji siedliska 91E0 mieszczą się także łęgi wierzbowe i topolowe.

Występowanie łęgów olszowych i olszowo-jesionowych wiąże się z dolinami rzecznyymi.

Na obszarze nadleśnictwa łęgi zajmują 199,70 ha.

Łęgi 91E0 są siedliskiem priorytetowym.

b) Siedliska nieleśne

2330 WYDMY ŚRÓDLĄDOWE Z MURAWAMI NAPIASKOWYMI

Otwarte formacje wydm śródlądowych, z suchymi glebami krzemianowymi, często ubogie gatunkowo, z wyraźną dominacją roślin jednorocznych. Należą do nich formacje niestabilnych piasków ze szczotliczą siwą *Corynephorus canescens*. Murawy szczotlichowe złożone są głównie z niskich traw wąskolistnych, o wzroście kępowym.

Pod względem geograficznym mają charakter subatlantycki, bowiem prawie wszystkie gatunki charakterystyczne osiagają w naszym kraju wschodnią granicę zasięgu. Do tego siedliska należą wszystkie niezalesione lub niecałkowicie zalesione wydmy śródlądowe. Niezalesione wydmy są obecnie w Polsce dużą osobliwością przyrodniczą i siedliskiem zasługującym na ochronę. Próby zalesienia niszczą to siedlisko.

Na obszarze nadleśnictwa wydmy śródlądowe zajmują 13,72 ha.

Murawy napiaskowe, należące do zespołu *Spergulo vernalis-Corynephorum*, stwierdzono tylko na obszarach wydm śródlądowych, przez które poprowadzono linie energetyczne (pod słupami) lub drogi leśne (skarpy przydrożne). W płatach notowano prawie wyłącznie szczotliczą siwą *Corynephorus canescens*, a tylko jeden płat był bogatszy florystycznie. Główne zagrożenia dla siedliska: zarastanie przez drzewa i krzewy (sukcesja naturalna i nasadzenia), konserwacja linii energetycznych, remonty dróg leśnych, dziki pobór piasku.

3130 BRZEGI LUB OSUSZONE DNA ZBIORNIKÓW WODNYCH.

Zbiorowiska drobnych terofitów i bylin na okresowo zalewanych brzegach i dnach stawów rybnych oraz zbiorowiska niskich bylin występujące w przybrzeżnych wodach i na brzegach oligo- i mezotroficznym jezior. Zbudowane są głównie z gatunków osiagających na terenie Polski wschodnią granicę arealu i należą do rzadkich składników flory.

Jest to wybitnie pionierska roślinność rozwijająca się w wodach i na obrzeżach skapo- i średniożywnych jezior oraz na brzegach i dnach stawów rybnych. Warunkiem jej rozwoju jest okresowe osuszanie i zalewanie podłoża, którym jest najczęściej piasek. Zbiorowiska roślinne rozwijające się na siedliskach tego typu są albo krótkotrwałe, zbudowane głównie z terofitów (rośliny o jednorocznym cyklu rozwoju), albo są to drobne byliny ziemnowodne, tworzące niskie, najczęściej zwarte murawy w płytkich oligotroficznym zbiornikach wodnych.

Na obszarze nadleśnictwa siedliska te zajmują 4,32 ha.

Zbiorowiska namulkowe stwierdzono tylko nad brzegami zbiorników wodnych powstałych w miejscach zapadlisk górniczych. Siedlisko to jest reprezentowane w Nadleśnictwie Katowice przez zbiorowisko z sitem dwudzielnym *Juncus bufonius*.

Główne zagrożenia dla siedliska: melioracje odwadniające, zarastanie przez szuwały, zaśmiecanie i zasypywanie, rekultywacja zapadlisk górniczych.

3150 STARORZECZA I NATURALNE EUTROFICZNE ZBIORNIKI WODNE ZE ZBIOROWISKAMI Z *NYMPHENION*, *POTAMION*.

Naturalne jeziora i stałe niewielkie zbiorniki wodne oraz odcięte fragmenty koryt rzecznych z wolno pływającymi w toni wodnej makrofitami (*Potamion* i częściowo *Nymphaeion*), makrofitami zakorzenionymi w dnie oraz o liściach pływających (część *Nymphaeion*), a także prymitywnymi skupieniami drobnych roślin pływających po powierzchni wody (*Lemnetea*).

Pod względem hydrologicznym wykazują one olbrzymie zróżnicowanie – od zbiorników nieprzepływowych, do takich, gdzie dopływy i odpływy stanowią istotny procent w bilansie hydrologicznym. Zaopatrywane w wodę mogą być ze źródeł powierzchniowych (opad atmosferyczny, spływ powierzchniowy, dopływy rzeczne) lub ze źródeł podziemnych – dopływ gruntowy. Udział poszczególnych dróg dostawy wody jest cechą charakterystyczną dla każdego zbiornika. Najbliższe otoczenie (zlewnia) starorzeczy i innych naturalnych, eutroficznych zbiorników wodnych to zazwyczaj obszar w mniejszym lub większym stopniu poddany antropopresji.

Na obszarze nadleśnictwa siedliska te zajmują 120,62 ha.

Siedliska tego rodzaju zidentyfikowano na różnego rodzaju zbiornikach pochodzenia antropogenicznego (stawy hodowlane, zbiorniki powyroboiskowe, zapadliska górnicze). Najczęściej były obserwowane zespoły *Potametum natantis*, *Myriophylletum spicati*, *Najadatum marinae* i *Ceratophylletum demersi*, rzadziej *Nupharo-Nymphaeetum albae*, *Hydrocharitetum morsus-ranae*, *Riccieltum sp.* i *Myriophylletum verticillati*. Główne zagrożenia dla siedliska: zarastanie przez szuwary, usuwanie roślinności przez wędkarzy, melioracje odwadniające, zaśmiecanie, użytkowanie rekreacyjne, zanieczyszczenia chemiczne, rekultywacja zapadlisk górniczych.

3160 NATURALNE, DYSTROFICZNE ZBIORNIKI WODNE.

Jeziora dystroficzne są to z reguły niewielkie zbiorniki wodne, charakteryzujące się małą zasobnością substancji pokarmowych oraz dużą zawartością substancji humusowych w wodzie. Głównym źródłem kwasów humusowych w wodzie tych jezior są wody torfowiskowe dopływające z płu mszarnego. Zawieszone w wodzie jezior cząsteczki kwasów humusowych wychwytyują z niej wapń oraz mineralne związki pokarmowe, a ich nadmiar nadaje jej kwaśny odczyn (pH poniżej 6,5), wiąże rozpuszczony tlen i bardzo wyraźnie ogranicza przenikanie światła, nadając jednocześnie brunatne zabarwienie. Duże i nierozpuszczalne cząstki kwasów humusowych opadają na dno, tworząc bardzo charakterystyczne dla tego typu jezior organiczne osady zwane „dy”, których miąższość często przekracza nawet kilka metrów. Produkcja pierwotna fitoplanktonu w jeziorach dystroficznych jest niewielka, ze względu na małą dostępność mineralnych postaci substancji pokarmowych oraz bardzo płytką strefę, w której penetruje światło (efekt zaciemnienia). Ubogie są również zespoły pelagiczne zooplanktonu. Podobnie mało zróżnicowany jest skład gatunkowy ryb. W tego typu jeziorach często spotyka się mało liczne populacje jednego lub, najwyżej kilku gatunków ryb, a nierzadko są to zbiorniki bezrybne.

Na obszarze nadleśnictwa siedliska te zajmują 8,85 ha.

Siedlisko to występuje w zbiornikach zapadliskowych. Reprezentowane jest przez zespoły *Spaganietum minimi* i *Scorpidio-Utricularietum minoris*. Wykształca się w formie

drobnopowierzchniowych płatów w obrębie siedliska 3150 lub 7140 (niewielkie oczka, zatoczki). Główne zagrożenia dla siedliska: zarastanie przez szuwary, melioracje odwadniające, zaśmiecanie, zanieczyszczenia chemiczne, rekultywacja zapadisk górniczych.

4030 SUCHE WRZOSOWISKA.

Suche wrzosowiska to bezdrzewne zbiorowiska krzewinkowe, zdominowane przez krzewinki z rodziny wrzosowatych *Ericaceae* z panującym wrzosem *Calluna vulgaris*, których występowanie uwarunkowane jest warunkami klimatycznymi, edaficznymi i antropogenicznymi. Śródładowe suche wrzosowiska *Calluno-Ulicetalia* występujące w Polsce charakteryzują się dużym zróżnicowaniem fitocenotycznym i fitogeograficznym.

Wrzosowiska mają zwykle postać niskich, barwnych zbiorowisk krzewinkowych, o zróżnicowanej florze naczyniowej oraz bogatej florze roślin zarodnikowych i porostów. Wiele gatunków występujących na wrzosowiskach należy do grupy roślin rzadkich i zagrożonych w skali Polski. Rośliny występujące na tych siedliskach to w większości gatunki zaliczane do elementu atlantyckiego, osiagające w Polsce wschodnią granicę naturalnego zasięgu.

Suche wrzosowiska charakteryzują się dużą różnorodnością florystyczną, a z tym związana jest bogata fauna bezkręgowców, zwłaszcza chrząszczy, muchówek, błonkówek i owadów prostoskrzydłych, pluskwiaków i motyli.

Na obszarze nadleśnictwa suche wrzosowiska zajmują 5,75 ha.

Suche wrzosowiska, stwierdzano najczęściej przy drogach i pod liniami energetycznymi. Wrzosowiska te są bardzo ubogie. Dominuje wrzos, a nielicznie towarzyszą mu bliźniczka psia trawka *Nardus stricta* i kostrzewa owcza *Festuca ovina*; tylko w jednym płacie stwierdzono janowca włosistego *Genista pilosa*. Analiza składu florystycznego pozwala zaliczyć te wrzosowiska do związku *Calluno-Genistion*. Główne zagrożenia dla siedliska: zarastanie przez drzewa (samosiew i nasadzenia), konserwacja linii energetycznych, remonty dróg leśnych.

6210 MURAWY KSEROTERMICZNE.

Murawy kserotermiczne to ciepłolubne zbiorowiska trawiaste o charakterze stepowym, których występowanie uwarunkowane jest warunkami klimatycznymi, glebowymi i orograficznymi. Są to zbiorowiska mające postać barwnych muraw, o bogatej i zróżnicowanej florze, często z udziałem gatunków reliktowych oraz rzadkich. Występują zwykle na rozległych stokach pagórków, wąwozów, stromych zboczach w dolinach rzecznych, utrwalonych piarzyskach u podnóża skał wapiennych, a także na półkach i ścianach skalnych, na wychodniach skał wapiennych a nawet na eksponowanych ku południowi sztucznych stokach nasypów, wykopów czy hałd.

Murawy kserotermiczne rozwijają się na płytkich pararendzinach i rędzinach, lessach oraz na czarnoziemach, na suchym podłożu o odczynie zasadowym lub obojętnym, bogatym w węglan wapnia. Występują w miejscach o dużym nasłonecznieniu, przy ekspozycji południowej, przy wysokich temperaturach powietrza i gleby.

Murawy kserotermiczne charakteryzują się dużą różnorodnością florystyczną, z czym związana jest bogata fauna bezkręgowców zwłaszcza chrząszczy, muchówek, błonkówek i owadów prostoskrzydłych, pluskwiaków i motyli.

Na obszarze nadleśnictwa murawy kserotermiczne zajmują 1,08 ha.

Siedlisko muraw kserotermicznych wykształciło się w wyrobiskach triasowych wapieni dolomitycznych. Pod względem fitosocjologicznym murawy te reprezentują zbiorowiska o charakterze pośrednim, których skład florystyczny pozwala je zaliczyć do klasy *Festuco-Brometea* (m.in. *Anthyllis vulneraria*, *Brachypodium pinnatum*, *Carlina vulgaris*, *Centaurea scabiosa*, *Euphorbia cyparissias*, *Helianthemum nummularium* ssp. *obscurum*, *Scabiosa ochroleuca*) oraz klasy *Trifolio-Geranieta* (*Anthericum ramosum*, *Fragaria viridis*, *Agrimonia eupatoria*, *Knautia arvensis*). Zdaniem Babczyńskiej-Sendek (2005) są to zubożałe płaty *Adonido-Brachypodietum*. Nie stwierdzono w nich storczyków, więc nie są siedliska priorytetowe. Siedlisko to stwierdzono tylko w leśnictwie Imielin, w dwóch wydzieleniach. Jeden z tych płatów ma dość dobrze zachowaną florę kserotermiczną, natomiast drugi płat jest prawie całkowicie zarośnięty drzewami (sosna, brzoza).

Główne zagrożenia dla siedliska: zarastanie przez drzewa, zaśmiecanie, rekreacja (palenie ognisk).

6230-4 NIŻOWE MURAWY BLIŻNICZKOWE.

(*Nardion* – płaty bogate florystycznie).

Są to zwarte, suche lub mezofilne murawy z bliźniczką psią trawką *Nardus stricta*, rosnące na krzemianowym podłożu. Za priorytetowe uznaje się jedynie płaty bogate florystycznie.

Roślinność muraw jest silnie zróżnicowana, ale obserwuje się płynne przejścia pomiędzy poszczególnymi zbiorowiskami. Bogate w gatunki płaty mogą być uznane za ważne dla zachowania bioróżnorodności.

Murawy bliźniczkowe są zbiorowiskami półnaturalnymi. Zajmują tereny, na których, po wyciętych lasach, ukształtowały się zbiorowiska łąk świeżych. Murawy powstały w wyniku ich długotrwałego, ekstensywnego wypasu, przy słabym nawożeniu lub jego braku (takie gospodarowanie spowodowało zakwaszenie gleby i jej ubożenie w składniki mineralne). Zbiorowiska te mogą się też rozwijać bezpośrednio w miejscach po wyciętych borach.

Na niżu zajmują zwykle bardzo niewielkie powierzchnie na wilgotnych brzegach oczek i torfowisk śródpolnych, na skrajach dróg, na mokrych wrzosowiskach i w prześwietleniach w wilgotnych postaciach boru. Na niżu siedlisko to często opanowywane jest przez sosnę.

Na obszarze nadleśnictwa niżowe murawy bliźniczkowe zajmują 5,29 ha.

Murawy bliźniczkowe stwierdzono w obrębie innych zbiorowisk łąkowych. Pod względem fitosocjologicznym reprezentują one płaty zubożone, w których panuje bliźniczką psią trawką *Nardus stricta*. Nie są to więc siedliska priorytetowe. Główne zagrożenia dla siedliska: zarastanie chwastami i drzewami, zanik gospodarki rolnej (wypas, koszenie).

6410 ZMIENNOWILGOTNE ŁĄKI TRZĘŚLICOWE.

Bogate w gatunki, wilgotne lub okresowo suche łąki z udziałem trzęślicy modrej *Molinia caerulea*, rozwijające się na glebach organogenicznych i mineralnych, od silnie zakwaszonych do zasadowych i o zmiennym poziomie wody gruntowej.

Łąki te są zróżnicowane florystycznie i należą do najcenniejszych półnaturalnych zbiorowisk Polski i Europy środkowej, mających ważne znaczenie w zachowaniu bioróżnorodności. Szczególnie

cenne są zbiorowiska rozwijające się na siedliskach węglanowych o odczynie obojętnym do zasadowego.

Łąki te wyróżniają się wielogatunkową strukturą i swoistą fenologią rozwoju, a ich amplituda ekologiczna jest bardzo szeroka. Powstają zarówno na podłożach zasobnych, jak i mezotroficznych oraz oligotroficznych, wilgotnych i świeżych. Specyficzna cechą siedliska jest zmienny poziom wody gruntowej w ciągu roku, stanowiący zasadniczy element różnicujący i decydujący o wykształceniu się swoistej roślinności.

Zmienność poziomu zwierciadła wody gruntowej, która utrzymuje się wysoko wiosną i jesienią, a opada nisko lub bardzo nisko w pełni lata, daje możliwość koegzystencji wielu gatunkom roślin, często o skrajnie różnych wymaganiach siedliskowych, charakterystycznych dla omawianego siedliska przyrodniczego.

Innym ważnym czynnikiem wpływającym na wykształcenie się łąk trzęś licowych było ekstensywne ich użytkowanie.

Zmienno wilgotne łąki trzęś licowe na obszarze nadleśnictwa zajmują 4,15 ha.

Płaty łąk trzęślicowych stwierdzono w obrębie innych zbiorowisk łąkowych oraz na obrzeżach borów wilgotnych. Pod względem fitytosocjologicznym były to bardzo ubogie florystycznie płaty zespołów *Molinietum caeruleae* oraz *Junco-Molinietum*, w których panowała trzęślica modra *Molinia caerulea*.

Główne zagrożenia dla siedliska: melioracje odwadniające, zarastanie przez drzewa i jeżyny, zaniechanie koszenia i wypasu, konserwacja linii energetycznej.

6430-3 ZIOŁOROŚLA NADRZECZNE (*CONVOLVULETALIA SEPIUM*).

NIŻOWE NADRZECZNE ZBIOROWISKA OKRAJKOWE

Typ ten obejmuje niewielkie płaty fitocenoz nieleśnych składających się z eutroficznych, wysokich bylin, a także pnączy. Głównym czynnikiem warunkującym tworzenie się takiej roślinności jest duża wilgotność podłoża, dostęp do światła oraz kamienistość podłoża i rzeźba terenu.

Ziołorośla niżowe tworzą charakterystyczne zbiorowiska welonowe – czyli wąskie okrajki roślin czepnych pomiędzy nadrzeczными szuwarami, a zaroślami wiklinowymi oraz łęgami wierzbowymi w dolinach rzecznych.

W skład tych słabo jeszcze rozpoznanych fitocenoz wchodzi przede wszystkim kielisznik zaroślowy *Calystegia sepium*, kaniańka pospolita *Cuscuta europea*, przytulia czepna *Galium aparine*, rdestówka zaroślowa *Fallopia dumetorum*, zaznacza się również duży udział roślin nitrofilnych, m.in. pokrzywy zwyczajnej *Urtica dioica*.

Na obszarze nadleśnictwa siedliska te zajmują tylko 0,68 ha.

Okrajkowe ziołorośla nadrzeczne rozwijają się nad brzegami mniejszych cieków wodnych (rowów). Pod względem fitytosocjologicznym reprezentują ubogie florystycznie płaty zespołów *Urtico-Calystegietum* i *Calystegio-Eupatorietum* ze związku *Convolvulion sepium*. Stwierdzono je w dwóch wydzieleniach w leśnictwach Muchowiec i Reta.

Główne zagrożenia dla siedliska: konserwacja cieków wodnych, konserwacja linii energetycznych, zarastanie przez drzewa.

6510 NIŻOWE ŚWIEŻE ŁĄKI UŻYTKOWANE EKSTENSYWNIE.

Niżowe i górskie antropogeniczne zbiorowiska użytków zielonych na żyznych, świeżych (niezbyt wilgotnych i niesuchych) glebach mineralnych bez śladów zabagnienia. Łąki gradowe są bogatymi florystycznie, wysokoprodukcyjnymi, wielokośnymi zbiorowiskami rozwijającymi się na niżu lub niższych położeniach w górach.

Cechuje je udział takich traw, jak rajgras wyniosły *Arrhenatherum elatius*, kupkówka pospolita *Dactylis glomerata*, stokłosa miękka *Bromus hordoraceus*. W runie znaczny udział mają wysokie byliny z rodziny baldaszkowatych (*Apiaceae*), wśród których są: marchew zwyczajna *Daucus carota*, barszcz zwyczajny *Heracleum sphondylium*, pasternak zwyczajny *Pastinaca sativa*, biedrzyca wielka *Pimpinella major*. Niższą warstwę tworzą rośliny dwuliścienne o barwnych kwiatach, takie jak: dzwonek rozpierzchny *Campanula patula*, konieczyna łąkowa *Trifolium pratense*, komonica pospolita *Lotus corniculatus*, skalnica ziarenkowata *Saxifraga granulata*.

Siedliska te powstały w wyniku wycięcia lasów liściastych i zagospodarowania tych terenów jako łąki kośne. Najczęściej występują poza dolinami rzecznyymi. Nieraz spotyka się je w dolinach, ale wówczas porastają gleby odwadniane lub znajdują się poza zasięgiem wylewów rzeki. Płaty łąk świeżych wykształcają się zarówno na powierzchniach płaskich, jak i nachylonych, przy różnych ekspozycjach. Porastają żyzne, świeże gleby brunatne lub mady o odczynie zasadowym lub słabo kwaśnym. Łąki świeże w dolinach rzek mogą porastać gleby organiczne. Poziom wody gruntowej waha się, ale nigdy nie dochodzi do samej powierzchni.

Na obszarze nadleśnictwa siedliska te zajmują 92,21 ha.

Siedliska świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie stwierdzono w obrębie enklaw śródleśnych lub w pobliżu osad leśnych. Pod względem fitosocjologicznym były to w większości łąki wyczyńcowe *Alopecuretum pratensis*, a sporadycznie łąki rajgrasowe *Arrhenatheretum elatioris* o dość ubogim składzie florystycznym.

Główne zagrożenia dla siedliska: melioracje odwadniające, zarastanie przez chwasty i drzewa, zaniechanie koszenia.

7110 TORFOWISKA WYSOKIE Z ROŚLINNOŚCIĄ TORFOTWÓRCZĄ.

Siedlisko priorytetowe.

Otwarte mszary na skrajnie ubogich w związki odżywcze, bardzo kwaśnych i silnie wilgotnych torfach, zasilane wyłącznie lub niemal wyłącznie przez wody opadowe i przez to wybitnie uzależnione od cech klimatu. Lustro wody w złożu torfowym jest położone wyżej w stosunku do poziomu wody gruntowej w otoczeniu torfowiska. Zbiorowiska roślinne torfowisk wysokich budowane są przez bardzo nieliczną, ekologicznie bardzo wyspecjalizowaną grupę roślin, głównie torfowce, krzewinki, zielne byliny o trawiastym pokroju, sporadycznie gatunki krzewiaste i drzewiaste. Torfowiska wysokie cechuje makro- i mikromorfologiczne zróżnicowanie powierzchni złoża torfu i odpowiadające temu jakościowe i przestrzenne zróżnicowanie siedlisk i roślinności. Fitocenozy należą do różnych klas zbiorowisk. Najbardziej torfotwórczy charakter mają specyficzne dla torfowisk wysokich zbiorowiska z klasy *Oxycocco-Sphagnetum*, porastające mikrosiedliska określane jako kępki. Narastanie złoża torfowego kończy się, gdy bilans wodny torfowiska (dopływ i odpływ) zostanie zrównoważony.

W sensie funkcjonalnym żywe torfowisko składa się z dwóch warstw: akrotelmu i katotelmu. Akrotelm, czyli warstwa powierzchniowa, położona powyżej przeciętnego stanu wody w torfowisku, jest warstwą torfotwórczą. Zachodzi w niej proces mikrobiologicznego rozkładu obumarłej masy roślinnej z aktualnie występującej roślinności. Katotelm stanowi warstwę martwego torfu, stale wysycanego wodą i przez to niepodlegającego dalszemu rozkładowi.

Woda w pokładzie torfu i może stanowić do 97% jego świeżej masy. Dzięki temu torfowiska wysokie w stosunku do otoczenia stanowią odrębny, niezależny układ hydrologiczny.

Powierzchnia torfowiska wysokiego jest mniej lub bardziej wypukła, przez co w granicach całego torfowiska zaznacza się zróżnicowanie wilgotnościowe i troficzne.

Na terenie nadleśnictwa torfowiska wysokie zidentyfikowano na powierzchni 22,38 ha.

Niżowe torfowiska wysokie stwierdzono w niewielkich zagłębieniach terenu w obrębie lasów. Pod względem fitosocjologicznym badane płyty można zaklasyfikować do związku *Sphagnion magellanicum*, w których przeważają rośliny fazy kępkowej: welnianka pochwowata *Eriophorum vaginatum*, modrzewnica zwyczajna *Andromeda polifolia*, Żurawina błotna *Oxycoccus palustris* i bagno zwyczajne *Ledum palustre* oraz mszaki. Brak gatunków dolinek.

Główne zagrożenia dla siedliska: melioracje odwadniające, sukcesja drzew i szuwarów.

7140-1 TORFOWISKA PRZEJŚCIOWE I TRZĘSAWISKA NA NIŻU.

(przeważnie z roślinnością z SCHEUCHZERIO - CARICETEA).

Torfowiska przejściowe są siedliskami hydrogenicznymi silnie związanymi z typem gospodarki wodnej. Są zazwyczaj kolejnym etapem zarastania śródlęśnych jezior, albo w etapie ich oddolnego lądowania (poprzez etap torfowiska niskiego) albo odgórnego (poprzez zarastanie płem mszarnym lustra wody). Torfowiska przejściowe charakteryzują się współuczestnictwem w ich zasilaniu wód opadowych i wód gruntowych. Są więc żyźniejsze od torfowisk wysokich, które są zasilane wyłącznie wodami opadowymi. Bardzo często torfowiska przejściowe zasilane są wodami przepływowymi, bogatymi w węglany wapnia.

Roślinność torfowisk przejściowych tworzy przede wszystkim liczne torfowce, bobrek trójlistkowy, siedmiopalecznik błotny, różne gatunki turzyc i czasami storczyki takie jak kukulka krwista. Powierzchnia torfowiska nie wykazuje zazwyczaj struktury kępkowo-dolinkowej, ale jest płaska.

Na terenie nadleśnictwa torfowiska przejściowe zidentyfikowano na powierzchni 120,64 ha.

Niżowe torfowiska przejściowe i trzęsawiska stwierdzono zarówno w naturalnych jak i antropogenicznych zagłębieniach terenowych w obrębie lasów. Pod względem fitosocjologicznym na siedlisku tym stwierdzono następujące zespoły i zbiorowiska roślinne: *Eriophoro angustifolii-Sphagnetum recurvi*, *Carici-Agrostietum caninae*, zbiorowisko z *Menyanthes trifoliata*, zbiorowisko z *Comarum palustre*, zbiorowisko z *Calla palustris*. Najczęściej występowała kwaśna młaka niskoturzcowa *Carici-Agrostietum caninae*.

Główne zagrożenia dla siedliska: melioracje odwadniające, zarastanie szuwarami i drzewami, rekultywacja zapadlisk górniczych.

7230 NIZINNE TORFOWISKA ZASADOWE O CHARAKTERZE MŁAK, TURZYCOWISK I MECHOWISK.

Mezo- i mezo-oligotroficzne, słabo kwaśne, neutralne i zasadowe młaki, torfowiska źródłiskowe i przepływowe typu niskiego, zasilane przez wody podziemne, zasobne lub bardzo zasobne w zasady, porośnięte przez różnorodne, geograficznie zróżnicowane, torfotwórcze zbiorowiska mszysto-niskoturzycowe (mechowiska), w części z wybitnym udziałem gatunków wapniolubnych, w tym rosnących poza zwartym zasięgiem geograficznym lub w pobliżu jego skraju.

Torfowiska zasadowe pod względem hydrologicznym należą do torfowisk soligenicznych, tj. zasilanych przez ruchliwe wody podziemne, pochodzące z warstw wodo-nośnych obszarów przyległych. Wody te, w zależności od mineralnego składu utworów geologicznych występujących na trasie przepływu, zawierają różne ilości jonów zasadowych, w tym wapnia. Ilość tego pierwiastka ma decydujący wpływ na odczyn siedliska, który mieści się w przedziale od 6,5 do 8 pH. Zawartość pierwiastków biogennych (głównie fosforu i azotu) jest umiarkowana lub stosunkowo niska.

Na terenie nadleśnictwa torfowiska zasadowe zidentyfikowano na powierzchni 15,84 ha.

Siedlisko niżowych torfowisk zasadowych występuje sporadycznie w obrębie zbiorowisk łąkowych i turzycowych. W Nadleśnictwie Katowice brak typowych zbiorowisk roślinnych, będących identyfikatorami fitosocjologicznymi tego siedliska. Zaliczono do niego płaty zespołów *Cirsietum rivularis* oraz *Caricetum paniculatae*, które rozwijają się na podłożu alkalicznym (Matuszkiewicz 2001) i mogą wchodzić w skład tego siedliska.

Główne zagrożenia dla siedliska: melioracje odwadniające, zarastanie przez chwasty i drzewa, zaniechanie koszenia.

7. Gatunki naturalne.

Na podstawie inwentaryzacji wykonanych w ramach programu natura 2000 na obszarze Nadleśnictwa Katowice stwierdzono występowanie następujących gatunków zwierząt, opisanych w ramach dyrektyw: ptasiej i siedliskowej.

Lp	Kod	Opis	Lokalizacja
ssaki			
1	1355	Wydra	(2 stanowiska) - Obr. Murcki - Obr. Panewnik -
ptaki			
2	1166	Traszka grzebieniasta	(14 stanowisk): Obr. Imielin - oddz. Obr. Murcki - oddz. Obr. Panewnik - oddz.
3	1193	Kumak nizinny	(6 stanowisk): Obr. Imielin - Obr. Murcki - oddz. Obr. Panewnik - oddz.

Wydra europejska (*Lutra lutra*)

Wydra europejska (*Lutra lutra*) – gatunek niewielkiego drapieżnego ssaka z rodziny łasicowatych. Występuje na terytorium całej Polski, ale wszędzie jest bardzo rzadka. Związana jest ze środowiskiem wodnym. Spotkać ją można nad brzegiem Bałtyku, nad brzegami rzek, potoków, stawów i jezior. Buduje na ich brzegu nory, wejście do których znajduje się pod powierzchnią wody. Oprócz tego otworu wejściowego, nory wydry posiadają jeszcze otwory wentylacyjne, znajdujące się pod korzeniami drzew. Czasami zajmuje też gotowe nory wykonane przez lisa, czy borsuka. Doskonale pływa. Główny jej pokarm stanowią ryby, ale uzupełnia pożywienie także gryzoniami, ptakami wodnymi i błotnymi. Na polowania wychodzi nocą. Od wody oddala się bardzo niechętnie. Ciąża u samicy trwa od 9 do 10 tygodni. Samica rodzi, zwykle w maju lub w czerwcu, od 2 do 4 młodych. Są one ślepe po urodzeniu, oczy otwierają dopiero po 4 – 5 tygodniach. Usamodzielniają się dość szybko i wkrótce wraz z matką uczą się polować. Dojrzewają płciowo po 2 lub 3 latach. Żyją 10 – 15 lat.

Traszką grzebieniastą (*Triturus cristatus*) - samica

Traszką grzebieniastą (*Triturus cristatus*)
Samiec w szacie godowej

Traszką grzebieniastą (*Triturus cristatus*) – gatunek płaza ogoniastego z rodziny salamandrowatych (Salamandridae). Występuje w Europie. Może prowadzić wodny lub lądowy tryb życia. Zasiedla różnorodne siedliska, zwłaszcza niezarybione zbiorniki czystej wody stojącej o gęstej roślinności, a także pobliskie lasy. Rozmnaża się w wodzie. Samiec przed przekazaniem wybrance spermatoforu wykonuje taniec godowy. Jego partnerka składa jaja, zawijając je w liście roślin wodnych. Z jaj wylęgają się kijanki, które polują w toni wodnej, po czym ulegają przeobrażeniu. Rejestruje się zmniejszanie się liczebności gatunku. Do najważniejszych zagrożeń zalicza się utratę siedlisk związaną z przekształcaniem środowiska naturalnego. W celu ochrony tego gatunku podejmowane są różnorodne działania, w wielu krajach objęty jest ochroną prawną. Polska nazwa zwierzęcia pochodzi od grzebienia noszonego przez samca w porze godowej. Występuje wyraźny dymorfizm płciowy. Samice przerastają płć przeciwną, słabiej od nich zbudowaną. Szata godowa występuje tylko u samców. Na pierwszy rzut oka można rozpoznać samca po obfitującym w głębokie wcięcia osiagającym wysokość kilku mm grzebieniu, biegnącym po grzbiecie ciała przez całą jego długość, wytwarzanym w okresie godowym z fałdu skóry. Jest on wiotki i gdy jego właściciel opuści środowisko wodne, opada mu na bok¹. Widoczny cały rok, poza sezonem rozrodczym przybiera on wiele skromniejsze rozmiary. Stan środowiska lądowego otaczającego zbiornik wodny, w którym żyją traszki, jest ważny z uwagi na możliwość ewentualnej migracji osobników. Utrudniają ją lub uniemożliwiają nie tylko tereny zabudowane i drogi, ale też rzeki i tereny suche.

Kumak nizinny (*Bombina orientalis*)Kumak nizinny (*Bombina orientalis*)

Kumak nizinny (*Bombina orientalis*) – gatunek płaza z rodziny kumakowatych. Długość ciała do 6 cm, masa ciała do 6 g. Jest to płaz o drobnej budowie ciała, wyglądem zewnętrznym bardziej przypomina miniaturową ropuchę, niż żabę. Skóra na grzbiecie ciała pokryta dużymi gruczołami jadowymi i śluzowymi. Grzbiet ciała ubarwiony na kolor brązowo-oliwkowy lub szary. Bardzo natomiast charakterystyczne jest ubarwienie brzucha. U kumaka nizinnego brzuch ciała pokryty jest jaskrawo czerwonymi plamami o charakterystycznym kształcie, na mniej lub bardziej popielatym tle. Na tle tym oprócz wydatnych czerwonych plam występują jeszcze inne, niewielkie plamki białego koloru, szczególnie na bokach ciała. Skóra kumaka, nawet przy niewielkim podrażnieniu wydziela gęsty, pieniający się śluz. Jad w nim zawarty jest trujący dla zwierząt i człowieka, a nawet dla samego kumaka. W Polsce występuje na całym niżu. Jest pospolity, nigdzie jednak nie występuje w dużych skupiskach. Granica jego pionowego zasięgu wynosi 400 m. Jest płazem typowo wodnym. Całe życie spędza w wodzie. Na lądzie spotkać go można jedynie wtedy, gdy wyschnie zbiornik wodny, w którym przebywał. Wówczas podejmuje wędrówkę w poszukiwaniu następnego zbiornika. Czasami zdarza się, że napotkany na lądzie i wystraszony kumak odwraca się na brzuch i nieruchomieje, prezentując odstraszaające ubarwienie brzucha. Jest to jego zachowanie obronne. Dla wielu drapieżników jest to sygnał jadowitości i dają kumakowi spokój. Odżywia się głównie larwami i postaciami dorosłymi owadów wodnych, pajaków i skorupiaków. Jesienią, gdy temperatura wody spadnie poniżej ok. 10 stopni Celsjusza, kumaki opuszczają zbiorniki wodne i wychodzą na ląd w poszukiwaniu miejsca na zimowanie.